

D Z I E N N I K U S T A W

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.

WARSZAWA.

№ 48.

15 czerwca 1921.

Treść: 298. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia maja 1921 roku w przedmiocie przepisów wykonawczych do ustawy o podatku dochodowym i podatku majątkowym

709

298.

Rozporządzenie Ministra Skarbu

z dnia 14 maja 1921 r.

w przedmiocie przepisów wykonawczych do ustawy o państwowym podatku dochodowym i podatku majątkowym.

Na mocy art. 168 ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. o państwowym podatku dochodowym i podatku majątkowym (Dz. U. R. P. № 62 z r. 1920 poz. 550) zarządzam co następuje:

C Z Ę Ś Ć I.

Obowiązek podatkowy (podmiotowy i przedmiotowy). Dochód. Stawki podatkowe. Miejsce opodatkowania.

ROZDZIAŁ I.

Podmiot podatkowy.

(do art. 1 ustawy).

§ 1. Obowiązek opłacania podatku ciąży na osobach fizycznych, na osobach prawnych i na spadkach wakujących (nieobjętych).

Obowiązek ten może być albo całkowity, albo częściowy, zależnie od tego, czy osoby podlegające podatkowi są obowiązane do opłacania podatku od dochodu ze wszelkiego rodzaju posiadanych przez nie źródeł dochodu, bez względu na miejsce położenia tych źródeł i bez względu na pochodzenie dochodu, czy też od dochodu tylko z niektórych źródeł.

§ 2. Do opłacania podatku od dochodu ze wszystkich źródeł, znajdujących się zarówno na obszarze Rzeczypospolitej, jak i zagranicą są obowiązane:

- 1) te osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej mają miejsce zamieszkania lub na tymże obszarze przebywają dłużej niż rok;
- 2) te osoby prawne, których zarząd ma siedzibę na wspomnianym obszarze.

§ 3. Do opłacania podatku od dochodu tylko z niektórych źródeł są obowiązane:

- 1) osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej nie mają miejsca zamieszkania lub przebywają najwyżej rok na tym obszarze, jeżeli na nim:
 - a) posiadają nieruchomości, wierzytelności zhipotekowane na nieruchomościach, majątki, przywiązane do tegoż obszaru fideikomisem lub innymi przepisami prawnymi;
 - b) wykonują przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe, albo są współnikami takich przedsiębiorstw, przyczem posiadania akcji, udziałów i podobnych papierów wartościowych nie należy uważać za udział w przedsiębiorstwie;
 - c) pobierają dochody w postaci wynagrodzenia procentowego (tantjem) w myśl art. 18 ustawy;
 - d) pobierają płacę lub emeryturę z funduszków Państwa, związków komunalnych oraz innych tego rodzaju funduszków publicznych;
- 2) inne, niż w ustępie 2 § 2 nin. rozp. wymienione osoby prawne, jeżeli na obszarze Rzeczypospolitej osiągają dochód ze źródeł, wymienionych w ustępie pierwszym punkt a) i b) niniejszego paragrafu;
- 3) osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej ani nie mieszkają, ani nie mają na tymże obszarze miejsca pobytu, dłużej niż rok trwającego, jeżeli przebywają na wspomnianym obszarze dla zarobku, albo wykonywania czynności handlowych lub przemysłowych.

§ 4. Częściowy obowiązek opłacania podatku ciąży na osobach wymienionych w § 3 nin. rozp. w następującej rozciągłości:

- 1) osoby, wymienione w ustępie 1 § 3 nin. rozp., opłacają podatek tylko od dochodów ze źródeł, wyszczególnionych w § 3 nin. rozp., pod a), b), c) i d);
- 2) osoby, wymienione w ustępie 2 § 3 nin. rozp., opłacają podatek tylko od dochodu ze źródeł, wyszczególnionych w § 3, nin. rozp. pod a) i b);
- 3) wreszcie osoby, wymienione w ustępie 3 § 3 nin. rozp., opłacają tylko podatek od dochodu, osiągniętego na obszarze Rzeczypospolitej z zarobku, albo wykonywania czynności handlowych lub przemysłowych.

§ 5. Postanowienia, dotyczące obowiązku opłacania podatku przez osoby fizyczne, należy stosować również do spadków wakujących (nieobjętych), przyczem całkowity lub częściowy obowiązek opłacania podatku określa się według obowiązku opłacania podatku przez spadkodawcę, z tą jednak różnicą, że opodatkowanie spadków wakujących (nieobjętych) rozciąga się tylko na dochody, które nie gasną ze śmiercią spadkodawcy.

Częściowe zwolnienie od obowiązku opłacania podatku.

§ 6. Z częściowego zwolnienia od obowiązku opłacania podatku korzystają następujące osoby:

- 1) osoby, wyszczególnione pod 1) i 2) art. 5 ustawy, opłacają podatek tylko od dochodów ze źródeł, wymienionych w ustępie 2, art. 1 ustawy (ustęp 1 § 3 nin. rozp.);
- 2) osoby, wymienione pod 3), 4), 5) i 6) art. 5 ustawy zwolnione są od obowiązku opłacania podatku od dochodów, w ustępach od 3 do 6 art. 5 ustawy wyszczególnionych, przyczem za szeregowych uważa się również chorążych i im równorzędnych, podoficerów zawodowych, podoficerów zawodowych żandarmerji oraz majstrów wojskowych (ustawa tymczasowa z dnia 29 października 1920 r. D. U. R. P. № 106, poz. 699).

Zwolnienie takie przysługuje również inwalidom wojennym, pozostałym po inwalidach wojennych, po poległych i zmarłych, których śmierć znajduje się w związku przyczynowym ze służbą wojskową — co do zaopatrzenia pobieranego na mocy ustawy z dnia 18 marca 1921 r. D. U. R. P. № 32 poz. 195, oraz wdowom po weteranach powstań 1831, 1848 i 1863 roku — co do pensji, pobieranej na mocy ustawy z dnia 2 sierpnia 1919 r. D. P. P. P. № 65, poz. 397.

Całkowite zwolnienie od obowiązku opłacania podatku.

§ 7. Całkowicie zwolnione są od obowiązku opłacania podatku:

- 1) Państwo i związki samorządne,
- 2) osoby prawne, których dochody są obracane w całości na cele ogólnej użyteczności, naukowe, oświatowe, kulturalne, wyznaniowe i dobroczynne.

§ 8. Za miejsce zamieszkania celem oceny obowiązku płacenia podatku należy uważać miejsce, w którym dana osoba posiada miejsce zamieszkania wśród okoliczności, uzasadniających trwale utrzymywanie mieszkania (n. p. w celu prowadzenia gospodarstwa domowego, kształcenia dzieci, studjów i t. p.). Posiadaczem mieszkania jest ten, który rozporządza mieszkaniem na mocy prawa własności, prawa rzeczowego lub osobistego stosunku prawnego.

Za miejsce zamieszkania pracowników państwowych i samorządowych, oraz oficerów, urzędników wojskowych i duchownych wojskowych uważa się ich siedzibę służbową na obszarze Rzeczypospolitej, wyznaczoną im przez władzę przełożoną według przepisów służbowych. O ile wspomniane osoby mają siedzibę służbową poza obszarem Rzeczypospolitej, wówczas za miejsce zamieszkania tych osób uważa się siedzibę ich najwyższej władzy przełożonej.

Narówni z zamieszkaniami traktuje się pobyt, dłużej niż rok trwający.

O ile sam pobyt, trwający dłużej niż rok, uzasadnia obowiązek opłacania podatku, nie ma żadnego znaczenia, czy dotycząca osoba przebywa w jednym miejscu, czy po kolei w rozmaitych miejscach.

Okoliczność, że w pobycie takim, wywołanym nie zamiarem zarobku, zaszła chwilowa przerwa, spowodowana przemijającą nieobecnością, nie zwalnia od obowiązku opłacania podatku.

Przy pobycie dla zarobku czas trwania pobytu nie ma żadnego znaczenia.

Za siedzibę osób prawnych w duchu ustawy należy uważać miejsce, wymienione w statucie, względnie w zastępujących go przepisach, jako siedziba tych osób.

Minimum egzystencji.

(do art. 2 i 5 ustawy).

§ 9. Postanowienia art. 2 ustawy określają granice, od których rozpoczyna się obowiązek opłacania podatku. Granice te uzależnia ustawa u osób fizycznych od wysokości osiągniętego dochodu i od ilości mieszkańców w miejscu przypisania podatku, u osób prawnych tylko od wysokości dochodu.

Ze spadkami wakującymi (nieobjętymi) należy pod tym względem postępować tak, jak z osobami fizycznymi.

Osoby, których łączny dochód roczny przyjęty do podstaw opodatkowania nie przekracza kwoty, wyznaczonej dla danej miejscowości w myśl postanowień art. 2 w związku z art. 5 ustawy, są wolne od podatku.

Ilość mieszkańców w danej miejscowości należy przyjąć według stanu na dzień 1 stycznia roku podatkowego, na podstawie danych urzędowych, dostarczonych przez władzę polityczną powiatu.

Wątpliwości pod tym względem rozstrzyga Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych.

Przy ocenianiu uwolnienia z mocy art. 2 ustawy należy mieć na uwadze postanowienia art. 13 i art. 76 ustawy, dotyczące obliczenia dochodu według roku, poprzedzającego rok podatkowy, lub według przypuszczalnej kwoty rocznej.

Kto np. w miejscu opodatkowania (§ 49 nin. rozp.), należącym do 4 klasy miejscowości, w czasie od 1 września do 31 grudnia osiągnął dochód w kwocie 2.400 mk., ten nie jest wolny od obowiązku opłacania podatku, ponieważ 2.400 mk. za 4 miesiące odpowiadają dochodowi w sumie 7.200 mk. za cały rok obliczonemu.

Po myśli postanowień art. 26 i 28 ustawy można także uwolnić od podatku pod pewnymi warunkami osoby, które osiągnęły dochód wyższy od dochodu, stanowiącego granicę minimum egzystencji.

Zasada wzajemności międzypaństwowej.

(do art. 4 ustawy).

§ 10. Wymienione w punkcie 1 § 2 niniejszego rozporządzenia, osoby fizyczne, które poza obszarem Rzeczypospolitej posiadają nieruchomości, stałe przedsiębiorstwa, otrzymują tantiemy lub pobierają płace służbowe i emerytury z funduszy innego państwa, obcych związków komunalnych oraz innych tego rodzaju funduszy publicznych, nie mają obowiązku płacenia podatku na obszarze Rzeczypospolitej od dochodu z powyższych wymienionych źródeł, pod warunkiem, że dochód z tych źródeł został obciążony podatkiem tego samego rodzaju w owym państwie i że państwo to postępuje według zasad wzajemności co do takich samych dochodów, płynących ze źródeł, znajdujących się na obszarze Rzeczypospolitej, t. j. dochodów tej samej kategorii, czyli dochodów z takich samych źródeł.

Opodatkowanie tego rodzaju dochodów zagranicą, jego rodzaj i rozciągłość winien udowodnić płatnik przed wymiarem podatku. O ile płatnik nie jest w możności dostarczyć odnośnych dowodów w terminie wyznaczonym, może władza skarbowa odroczyć pobór różnicy w podatku między stawką, przypadającą od łącznego dochodu, a stawką, przypadającą od dochodów, które bezwarunkowo podlegają opodatkowaniu, wyznaczając płatnikowi ponowny termin do przedstawienia dowodów w myśl poprzedniego ustępu. Po bezskutecznym upływie tego terminu odroczoną kwotę należyścią.

Na wypadek wątpliwości, czy opodatkowanie zagraniczne odpowiada wymaganym warunkom, należy zasięgnąć wskazówek od Ministerstwa Skarbu.

ROZDZIAŁ II.

Przedmiot podatkowy.

(do art. 3 ustawy).

§ 11. Podatek opłaca się od dochodów z następujących źródeł:

- 1) z nieruchomości gruntowej własnej, posiadanej, użytkowanej lub dzierżawionej;
- 2) z budynków;
- 3a) z przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych;
- b) z zajęć zawodowych i wszelkich innych zatrudnień o celach zarobkowych;
- 4) z wynagrodzenia procentowego (tantjem);
- 5) z kapitałów pieniężnych i praw majątkowych;
- 6) z uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę;
- 7) z wszelkiego rodzaju źródeł dochodu, nie wymienionych w ust. 1 — 6 niniejszego paragrafu.

W stosunku do źródła, z którego dochód płynie, zapewnia ustawa ulgi dochodom, pochodzącym z pracy, i przyjmuje do opodatkowania dochody, wyszczególnione w ustępie 6) niniejszego paragrafu tylko w 7/10 częściach ich rzeczywistej wysokości.

Podatnik osiąga n. p. następujące dochody:

1) z kapitałów	10.000 mk.
2) z budynków	20.000 „
3) z uposażenia służbowego	50.000 „
Razem . 80.000 mk.	

Ponieważ jednak dochód z uposażenia służbowego przyjmuje się do opodatkowania tylko w 7/10 częściach rzeczywistej wysokości, przeto dochody podlegające podatkowi wynoszą:

1) z kapitałów	10.000 mk.
2) z budynków	20.000 „
3) z uposażenia służbowego	35.000 „
Razem . 65.000 mk.	

Opodatkowanie członków rodziny.

(do art. 11 ustawy).

§ 12. Dochody członków rodziny, rozróżnia ustawa takie, co do których, na podstawie obowiązujących przepisów prawnych lub zawartych umów, głowa rodziny ma prawo rozporządzania lub użytkowania, i takie, co do których głowie rodziny te prawa nie przysługują.

Dochody pierwszej kategorii dolicza się do dochodów głowy rodziny, od dochodów zaś drugiej kategorii opodatkowuje się członków rodziny odrębnie.

Natomiast należy członków rodziny zawsze odrębnie opodatkować od dochodów, płynących wyłącznie z ich pracy fizycznej lub z pracy umysłowej, tak najemnej, jakoteż samodzielnej w zawodzie wyzwolonym.

Opodatkowanie wspólników i uczestników.

(do art. 12 ustawy).

§ 13. Przy wspólnej własności, wspólnem posiadaniu lub użytkowaniu obowiązków opłacania podatku ciąży na każdym z uczestników z osobna.

Wspólnie przeto osiągnięty dochód nie podlega jako taki łącznemu opodatkowaniu, lecz dzieli się go pomiędzy uczestników w stosunku do

wysokości ich udziałów. Przypadająca zaś na każdy udział część wspólnego dochodu podlega odrębnemu opodatkowaniu u każdego poszczególnego uczestnika.

Przy udziałach, których wysokości nie można określić, uczestnictwo przyjmuje się w równych częściach.

Te same zasady stosuje ustawa do uczestnictwa w spółkach firmowych (jawnych spółkach handlowych) oraz w spółkach firmowo-komandytowych (komandytowych).

Na tych samych podstawach należy skutecznie podział strat, wynikłych dla uczestników ze wspólnej własności, wspólnego posiadania lub użytkowania, jak również i strat, poniesionych z uczestnictwa w spółkach firmowych i firmowo-komandytowych (jawne spółki handlowe i komandytowe).

Pojęcie dochodu.

(do art. 6 ustawy).

§ 14. Pod pojęciem dochodu w myśl art. 6 ustawy rozumie się sumę wszystkich przychodów podatnika, otrzymanych w pieniądzu lub wartościach pieniężnych z każdego poszczególnego źródła, w art. 3 ustawy wymienionego, po potrąceniu z przychodów:

- 1) wszelkich kosztów, poniesionych na osiągnięcie, zachowanie i zabezpieczenie tych przychodów;
- 2) corocznego prawidłowego odpisania na zużycie budynków, maszyn i wszelkiego rodzaju martwego inwentarza;
- 3) wreszcie, strat częściowych lub całkowitych w przedmiotach, podlegających zużyciu i służących do osiągnięcia dochodu, o ile potrąceń pod 2) i 3) nie uwzględniono już w kosztach, wymienionych pod 1).

Koszty, które potrąca się z przychodów.

(do art. 6 ustawy).

§ 15. Koszty, nadające się do potrącenia z poszczególnych źródeł, dzieli ustawa na trzy zasadnicze grupy kosztów i ogranicza się do ogólnego ich określenia, nazywając je kosztami poniesionymi na osiągnięcie, zachowanie i zabezpieczenie przychodów. Koszty te nie są jednolite i występują rozmaicie przy różnych źródłach dochodu. Przy niektórych źródłach nie ma ich częstokroć wcale lub występują one tylko w pewnych wyjątkowych wypadkach, przy innych zaś źródłach są bardzo liczne i mają doniosłe znaczenie, jak np. w gospodarstwie rolnem, przedsiębiorstwie przemysłowym lub handlowem.

Czy wykazane przez podatnika koszty są ustawowo uzasadnione, należy ocenić w każdym wypadku z osobna.

Koszty, które ustawa nazywa kosztami osiągnięcia, zachowania i zabezpieczenia przychodu, określa się w dalszym ciągu krótko, jako koszty uzyskania dochodu.

Różne rodzaje kosztów, pozostających w związku z uzyskaniem przychodów, są omówione przy bliższym określeniu dochodu z poszczególnych źródeł. Ogólne zaś zasady są następujące:

- a) kosztami, połączonymi z uzyskaniem przychodu, są tylko koszty, poniesione w tym celu, aby z pewnego źródła osiągnąć dochód, nie zaś koszty, wyłożone na nabycie samego źródła, np. cena kupna nieruchomości, opłata od przeniesienia prawa własności i t. p.;
- b) tylko takie koszty nadają się do potrącenia z przychodu, które podatnik już rzeczywiście poniósł, a nie takie, które mógłby po-

nieść lub wśród pewnych okoliczności musiałby ponieść, albo takie, które zaoszczędził sobie własną pracą lub też pracą bezpłatną członków rodziny, albo innych osób.

Wyżywienie członków rodziny, zatrudnionych stale w przedsiębiorstwie podatnika, zalicza się do kosztów uzyskania dochodu, lecz dla uzasadnienia potrącenia tego rodzaju kosztów wymaga się, aby członkowie rodziny byli stale zajęci w przedsiębiorstwie przemysłowym lub handlowym, albo w gospodarstwie rolnem lub leśnem, a nie w gospodarstwie domowym podatnika;

- c) do potrącenia nadają się tylko koszty, które podatnik poniósł w pieniądzu lub w naturze, a nie takie, które jedynie zaliczył, a później otrzymał je z powrotem;
- d) dostarczenie dowodu o rzeczywistym poniesieniu kosztów, a, na żądanie władzy, również o ich potrzebie i celowości, należy do podatnika; natomiast obowiązkiem władz, wymierzających podatek, jest zbadanie kwestji, czy koszty są potrącalne;
- e) przy ocenianiu kwestji, kiedy powstałe koszty zostały rzeczywiście poniesione, decyduje termin zapłaty, a nie czas zarachowania np. koszty remontu lub ubezpieczenia domu, pochodzące z roku 1918 i w tym roku zarachowane, a zapłacone w roku 1919, należy potrącić dopiero przy wymiarze na rok 1920;
- f) przy spłatach ratami, należy potrącić rzeczywiście uiszczone sumy.

Koszty związane z używaniem przedmiotów do celów wyłącznie lub prze-ważnie zbytkowych nie nadają się do potrącenia, o ile te koszty przekraczają osiągnięte dochody; w tego rodzaju wypadkach nie należy również przyjmować dochodu (parki, stajnie wyścigowe, polowania, cieplarnie, wille i t. p.).

Odpisania na zużycie i straty.

(do art. 6 ustawy).

§ 16. Do potrąceń z przychodu zalicza ustawa również coroczne prawidłowe odpisania na zużycie budynków, maszyn i inwentarza martwego, oraz całkowite lub częściowe straty w przedmiotach, podlegających zużyciu, o ile tych odpisów i strat nie uwzględniono już w kosztach uzyskania dochodu. Te odpisania powinny odpowiadać rzeczywistemu zmniejszeniu się wartości, jakiego uległy budynki, maszyny lub inwentarz martwy w czasie miarodajnym do wymiaru podatku, wskutek używania ich według przeznaczenia w normalnym trybie.

Wysokość tego potrącenia zależy od natury przedmiotu, przyczem decydującem jest wyłącznie faktyczne zużycie, jako miara wysokości dopuszczalnych potrąceń.

W celu przyznania stosownego potrącenia tytułem zużycia, może władza, wymierzająca podatek, przyjmować przeciętne i procentowe obliczone sumy (kwoty), bez przeprowadzenia dalszych dochodzeń.

Potrącenia z tytułu zużycia nie powinny jednak z reguły przekraczać:

- 1) przy budynkach mieszkalnych 2%
 - 2) „ „ gospodarczych 3%
 - 3) „ „ fabrycznych 4%
 - 4) „ „ ruchomościach (urządzenia biur, kantorów, kancelarii, sklepów i t. p.) 5%
 - 5) przy maszynach, narzędziach, urządzeniach fabrycznych, ko-palnianych, piecach fabrycznych i t. p. 10%
- wartości przedmiotu, którą ustalić należy według postanowień art. 126 ustawy.

Przy nabytych odpłatnie przywilejach i prawach terminowych (wynalazki, prawa autorskie i t. p.) należy wysokość rocznego odpisania ustalić w stosunku do wartości i czasu korzystania z tych przywilejów i praw, n. p. z wartości przywileju, trwającego 12 lat, a ustalonego na 60.000 mk. wartości, należy potrącić $\frac{1}{12}$ część t. j. 5.000 mk. rocznie. Natomiast wysokość odpisania tytułem zużycia zapasów kopalnianych należy ustalić w każdym poszczególnym przypadku przez przesłuchanie znawców (biegłych).

Przyjęcie innych potrąceń na zużycie nie jest wykluczone, o ile jednak podatnik żąda wyższego potrącenia, wówczas powinien uzasadnić te okoliczności, które wpłynęły na znaczniejsze zmniejszenie się wartości. W każdym razie, jeżeli odpisanie nasuwa wątpliwości, należy je ustalić przez znawców.

Wszelkiego rodzaju odpisania na zużycie mogą być skuteczne bezpośrednio z wartości przedmiotów, ulegających zmniejszeniu się wartości z powodu zużycia, lub przez wstawienie w pasywach bilansu odpowiedniej kwoty, wyrażającej zmniejszenie się wartości w danym roku operacyjnym (gospodarczym). W tym ostatnim wypadku kwota ta musi być w ten sposób uwidocznią, aby władza, wymierzająca podatek, mogła łatwo zbadać stosowność tego potrącenia.

Co się tyczy potrącenia z powodu strat częściowych lub całkowitych w przedmiotach, podlegających zużyciu i służących do osiągnięcia przychodu, nadmieniam, że tego rodzaju straty uwzględnia się tylko pod warunkiem, gdy nie zostały pokryte sumą ubezpieczeniową i odpisaniami z powodu zużycia. Potrącać jednak te straty można tylko z dochodu, osiągniętego z tego samego źródła, które poniosło stratę i z dochodu tego roku, w którym strata rzeczywiście nastąpiła; potrącanie takich strat z dochodu lat następnych jest niedopuszczalne.

Nadzwyczajne przychody.

(do art. 7 ustawy).

§ 17. O ile według postanowień art. 6 ustawy wszystkie przychody w pieniędżach lub wartościach pieniężnych należy brać w rachubę przy ustalaniu dochodu, to art. 7 ustawy w punktach 1—5 zawiera wyjątkowe postanowienie dla pewnych nadzwyczajnych przychodów i wpływów, których ustawa nie uznaje za dochody, podlegające opodatkowaniu, zaznaczając wyraźnie w punkcie 6 art. 7 ustawy, że tego rodzaju przychody stanowią wogóle tylko zwiększenie majątku lub zwrot tegoż.

Oprócz przeto wymienionych w art. 7 ustawy przychodów nadzwyczajnych, wszystkie inne muszą być włączone do dochodów, podlegających podatkowi.

Przychodów nadzwyczajnych w postaci spadków, legatów, darowizn, posagów i kapitałów, wypłaconych za ubezpieczenie życia, nie uważa ustawa za dochód, podlegający opodatkowaniu, jednakże pod warunkiem, że one nie stanowią perjodycznych wpływów. Kto więc w wykonywaniu swego zawodu otrzymuje datki, chociażby nieregularnie, ten z tych datków osiąga dochód, który podlega podatkowi n. p. dobrowolne datki, składane duszpasterzom. Jednorazowe datki, udzielane portjerom, szwajcarom, kelnerom, woźnym i t. p., mają również charakter perjodycznych wpływów. Zyski ze sprzedaży przedmiotów majątkowych, zarówno nieruchomości, jak i ruchomych, wyłącza się z dochodu podlegającego podatkowi, natomiast zyski ze sprzedaży takich przedmiotów, osiągnięte w wykonywaniu przedsiębiorstwa zarobkowego lub interesu spekulacyjnego, zalicza ustawa do dochodu. Pojęcie interesu spekulacyjnego wyjaśnia § 42 nin. rozp.

Spodziewane przychody i nieponiesione koszty.

(do art. 6 ustawy).

§ 18. Przy ustalaniu dochodu z poszczególnych źródeł przestrzegać należy zasady, że wszystkie przychody i koszty powinny być przyjęte w tej sumie, w jakiej one w czasie miarodajnym zostały rzeczywiście osiągnięte, względnie poniesione.

Zasada ta jednak nie może być stosowana przy ustalaniu dochodu z przedsiębiorstw handlowych, przemysłowych lub gospodarstw rolnych, które prowadzą księgi handlowe, uznane za prawidłowe.

W tych bowiem wypadkach należy się kierować wyłącznie zasadami buchalterji, t. j. brać w rachubę również takie zaksięgowane przychody, które mają dopiero wpłynąć na korzyść podatnika, oraz takie koszty, które zostały już zarachowane, chociaż ich jeszcze rzeczywiście nie poniesiono i o ile odnoszą się do danego roku operacyjnego (gospodarczego).

Wydatki nie nadające się do potrącenia.

(do art. 8 ustawy).

19. W art. 8 ustawy wylicza ustawa najważniejsze wydatki, których nie można potrącać z przychodów, osiągniętych z poszczególnych źródeł, a nadto w ustępie 6 tegoż artykułu wyraźnie zaznacza, że wydatki, nie związane z uzyskaniem dochodu, nie nadają się do potrącenia z przychodu.

Zasadniczo koszty, nadające się do potrącenia, związane są zawsze z uzyskaniem dochodu, natomiast wydatki, nie nadające się do potrącenia, związane są ze źródłem dochodu, czyli majątkiem, dającym przychody.

Dla ściślejszego odróżnienia jednych wydatków od drugich, nazywa je ustawa w pierwszym wypadku kosztami, w drugim zaś wydatkami.

Ustalenie ogólnego dochodu.

(do art. 9 i 52 ustawy).

§ 20. Suma dochodów z poszczególnych źródeł, względnie z jednorazowych wpływów, wyraża ogólny dochód podatnika.

W celu otrzymania tej sumy, należy wziąć pod uwagę osobno te źródła, które przyniosły dochód, osobno zaś te, z których wynikła strata i następnie porównać sumę dochodów z jednych źródeł, z sumą strat z drugich źródeł. Wypadająca z tego porównania różnica będzie albo ogólnym dochodem, albo stratą.

W analogiczny sposób postępują podatnicy przy wypełnianiu zeznań w myśl art. 52 ustawy.

Odliczenia.

(do art. 10 ustawy).

§ 21. Wymienione szczegółowo w art. 10 ustawy odliczenia od ogólnego dochodu nie wymagają bliższego wyjaśnienia.

Zauważa się, że tylko te odliczenia mogą być dokonane z ogólnego dochodu, które rzeczywiście zostały wypłacone lub poniesione w ostatnim roku kalendarzowym albo wykazane w ostatnim zamknięciu rachunkowym roku operacyjnego (gospodarczego), poprzedzającego rok podatkowy.

Odliczenia te powinny być należycie udowodnione n. p. odpowiednimi dokumentami w oryginale lub wiarygodnym odpisie i t. p.

Obowiązkiem podatnika jest dostarczyć tych dowodów na żądanie władzy. Do dokumentów należą: kwity, poświadczenia, polisy, czek, książ-

żeczki płatnicze, plany amortyzacyjne, wyciągi z ksiąg handlowych lub gospodarczych i t. p.

Nadto odsetki od długów oraz renty i trwale ciężary, oparte na tytułach prawnych (ustępy 1) i 2) art. 10 ustawy), nadają się do odliczenia tylko pod tym warunkiem, gdy ciążą na źródłach dochodu, podlegającego podatkowi i pozostają w związku gospodarczym z temi źródłami.

Potrącenia procentów lub świadczeń perjodycznych na korzyść członków rodziny może żądać podatnik tylko w tych wypadkach, gdy otrzymujący te procenty lub świadczenia jest opodatkowany odrębnie podatkiem dochodowym na obszarze Rzeczypospolitej.

W końcu nadmieniamy się, że niektóre z wyszczególnionych w art. 10 ustawy odliczeń mają charakter kosztów, poniesionych na uzyskanie dochodu. O ile przeto tego rodzaju odliczenia zostały dokonane w drodze potrącenia od dochodu z poszczególnego źródła, wówczas nie mogą być odliczone od ogólnego dochodu. W szczególności dotyczy to odsetek od długów, ciążących na gruntach, budynkach, przedsiębiorstwach, oraz rent i innych trwałych ciężarów, ściśle ze źródłem dochodu związanych.

Podstawa opodatkowania.

(do art. 13 ustawy).

§ 22. Opodatkowanie dochodu, podlegającego podatkowi, uzależnia ustawa od tego, czy podatnik nie prowadzi prawidłowych ksiąg handlowych (gospodarczych), czy też takowe prowadzi.

W pierwszym wypadku za podstawę opodatkowania służą dochody, osiągnięte rzeczywiście w ostatnim roku kalendarzowym, poprzedzającym rok podatkowy.

W wypadku zaś, gdy podatnik prowadzi prawidłowe książki handlowe (gospodarcze), należy dochody, podlegające opodatkowaniu, przyjmować w sumie, wykazanej w ostatnim zamknięciu rachunkowym roku operacyjnego, poprzedzającego rok podatkowy.

Jeżeli więc przyjęty przez podatnika rok gospodarczy nie zgadza się z rokiem kalendarzowym, wówczas co do dochodu, osiągniętego z gospodarstwa rolnego i leśnego (ustęp 1 art. 3 ustawy), oraz co do dochodu z przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych (ustęp 3 a) i b) art. 3 ustawy), nie decydują wyniki ostatniego roku kalendarzowego, lecz wyniki roku operacyjnego (gospodarczego), poprzedzającego bezpośrednio rok podatkowy.

Za rok gospodarczy (operacyjny), poprzedzający bezpośrednio rok podatkowy, można na żądanie płatnika, przyjąć również ostatni rok gospodarczy (operacyjny), jeżeli wyniki tego roku w dniu wyznaczonym do złożenia zeznania mogą być prawidłowo ustalone.

O ile podatnik, oprócz dochodu, osiąganego z gospodarstwa rolnego i leśnego, z przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych, osiąga jeszcze dochody z innych źródeł, wówczas te inne dochody podlegają opodatkowaniu w sumie, osiągniętej w ostatnim roku kalendarzowym, poprzedzającym rok podatkowy.

Kwestję, czy odnośne książki handlowe lub gospodarcze są prawidłowo prowadzone, rozstrzyga w postępowaniu wymiarowym — Komisja szacunkowa, w postępowaniu zaś odwoławczym — Komisja odwoławcza. Orzeczenie Komisji odwoławczej w tym względzie jest ostateczne.

Obliczenie dochodów w naturze.

(do art. 14 ustawy).

§ 23. Wszystkie dochody w naturze winny być zeznane i ustalone według przeciętnych cen z roku, przyjętego za podstawę opodatkowania,

z uwzględnieniem czasu, w którym te dochody pobrano. O wysokości przeciętnych cen decyduje to miejsce, w którym znajduje się źródło danego dochodu. *

W braku cen targowych w miejscu położenia źródła dochodu, należy przyjmować ceny najbliższego rynku zbytu; przyczem w tego rodzaju wypadkach od ceny rynkowej potrąca się koszty dostawy do miejsca zbytu.

Dochody [z poszczególnych] źródeł.

(do art. art. 15—22 ustawy).

§ 24. Aczkolwiek opodatkowaniu podlega ogólny dochód czysty, osiągnięty ze źródeł, wymienionych w art. 3 ustawy, to obliczenie, zeznanie i ustalenie dochodu należy uskuteczyć odrębnie z każdego poszczególnego źródła w myśl postanowień, zawartych w art. art. 15—22 ustawy.

Postanowienia te w istocie rzeczy są jedynie następstwem zasad ogólnych, wyłuszczonych w art. 6 ustawy, lecz nie wyczerpują wszystkich opodatkowaniu podległych dochodów; o ile przeto pewnego rodzaju dochód nie został objęty postanowieniami art. art. 15—22 ustawy, wówczas tego rodzaju dochód należy traktować według ogólnych zasad w myśl art. 6 ustawy.

Dochód z nieruchomości gruntowej.

(do art. 15 ustawy).

§ 25. Dochód z nieruchomości gruntowej obejmuje wpływy ze wszystkich gruntów, które są własnością podatnika lub z których tenże czerpie dochód na mocy uprawnień jakiegokolwiek rodzaju, n. p. z prawa użytkowania, służebności i t. p.

Dochód z gruntów we własnym zarządzie.

(do art. 15 ustawy).

§ 26. Celem ustalenia dochodu z gruntów rolnych, pozostających we własnym zarządzie, t. j. nie wypuszczonych w dzierżawę, należy od ogólnych przychodów potrącić koszty prowadzenia gospodarstwa rolnego i uwzględnić zapasy produktów gospodarczych z początkiem oraz z końcem okresu, przyjętego za podstawę opodatkowania.

Do ogólnych przychodów należą:

- 1) cena uzyskana za produkty sprzedane ze wszystkich działów gospodarstwa oraz za wypożyczenie maszyn i sił pociągowych lub innych środków gospodarczych;
- 2) wartość pieniężna wszystkich produktów, użytych na potrzeby domowe podatnika oraz członków jego rodziny i sług, trzymanyh nie dla zatrudnienia ich w gospodarstwie rolnem; tu należą produkty, użyte na wyżywienie służby do posług osobistych, na utrzymanie koni zbytkowych i t. p. Wartości produktów, spożrebowanych w gospodarstwie rolniczym, a nie w gospodarstwie domowym nie należy przyjmować ani w przychodzie, ani w kosztach;
- 3) wartość użytkowa (najmu) budynków, które właściciel i członkowie jego rodziny sami zamieszkują lub które użytkują do prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) wartość pieniężna korzyści i użytków, płynących z uprawnień do cudzych gruntów lub przynależności do gruntów (serwituty, prawo rybołówstwa, polowania, pobierania wody i t. p.).

- 5) wartość pieniężna zapasów produktów gospodarczych, znajdujących się z końcem okresu gospodarczego, bez względu na to, czy zapasy te przeznaczone na siew lub do zbycia drogą sprzedaży, czy też do spożycia w gospodarstwie domowym i t. p.

Od sumy powyżej wymienionych przychodów należy potrącić koszty, połączone z prowadzeniem gospodarstwa rolnego.

Do tego rodzaju kosztów należą:

- 1) konserwacja budynków, przeznaczonych do celów gospodarczych, na mieszkania dla służby folwarcznej, konserwacja innych budowli i urządzeń, które służą gospodarstwu lub je zabezpieczają. (Groble, mury, płoty, drogi, mosty, studnie, wodociągi, śluzy, urządzenia do nawodnienia lub odprowadzenia wody, dreny i t. p.). Natomiast koszty, wyłożone na nową budowę, rozszerzenie lub trwałe ulepszenie wspomnianych budynków i urządzeń, nie mogą być potrącane;
- 2) utrzymanie w dobrym stanie oraz uzupełnienie żywego i martwego inwentarza gospodarczego w granicach pierwotnego stanu;
- 3) ubezpieczenie budynków gospodarczych, żywego i martwego inwentarza gospodarczego, zapasów produktów gospodarczych, oraz produktów polnych i ogrodowych jeszcze nie zebranych, od ognia, gradu i innych szkód. Ubezpieczenie ruchomości gospodarstwa domowego nie nadaje się do potrącenia;
- 4) ogrzewanie (opał) i oświetlenie (światło) budynków i innych pomieszczeń gospodarczych, lecz nie lokali użytych do gospodarstwa domowego;
- 5) nasiona, rozsada, pasza, nawóz, surowce i inne materiały, które dokupiono na bieżące potrzeby gospodarstwa rolnego lub przemysłu ubocznego, z gospodarstwem rolnem związanego;
- 6) uposażenia służbowe, emerytury i wynagrodzenia za najemną pracę oraz inne świadczenia służbowe, wypłacane osobom zajętym w gospodarstwie, łącznie z podatkami dochodowym i od tantiem, o ile służbodawca przyjął na siebie zapłatę tych podatków.

Koszty utrzymania lub wynagrodzenia osób, przyjętych do pracy w gospodarstwie domowym lub do posług osobistych, nie należą do kosztów w tym ustępie wymienionych, bez względu na to, czy zostały pokryte produktami gospodarstwa rolnego, czy też gotówką. Natomiast wyżywienie członków rodziny, stale zatrudnionych we własnym gospodarstwie rolnem, nadaje się do potrącenia;

- 7) opłaty do kas chorych, do kas zaopatrzenia na starość i t. p., jakie służbodawca płaci z ustawy lub z umowy za osoby, przyjęte do pracy w gospodarstwie rolnem;
- 8) podatki pośrednie, które uiszcza się od ubocznych przemysłów gospodarczych (od cukru, wódki, piwa, drożdży i t. p.);
- 9) odpisania na zużycie budynków, maszyn i wszelkiego rodzaju martwego inwentarza, oraz straty całkowite lub częściowe tych przedmiotów, o ile odpisania lub straty nie uwzględniono już w kosztach pod 2) niniejszego paragrafu;
- 10) wartość pieniężna zapasów, objętych z poprzedniego na teraźniejszy okres gospodarczy. W tych gospodarstwach rolnych i przedsiębiorstwach gospodarczych, w których stan zapasów z końcem poszczególnych lat gospodarczych nie zwykł podlegać istotnym zmianom, można opuszczać ich wartość pieniężną tak w przychodach, jak i kosztach.

Uboczny przemysł gospodarczy.

(do art. 15 ustawy).

§ 27. Dochód z przemysłów, mających związek gospodarczy z posiadłością gruntową, jak gorzelnie, browary, krochmalnie, młyny, cegielnie i inne rodzaje przemysłu gospodarczego, może być ustalony łącznie z dochodem z gospodarstwa rolnego. Wartości pieniężnej surowców i produktów, wziętych z jednego przemysłu dla celów drugiego przemysłu, nie należy wykazywać ani w rozchodach pierwszego, ani w przychodach drugiego.

Jeżeli jednak tego rodzaju przemysł nie pozostaje w związku gospodarczym z posiadłością gruntową, wówczas osiągnięty dochód ustala się według postanowień, odnoszących się do dochodu z przedsiębiorstw handlowych lub przemysłowych.

W podobny sposób należy postąpić przy ustalaniu dochodu z wydobywania piasku, gliny, kamienia, torfu i innych ubocznych przemysłów, co do których przychody czerpie się ze substancji gruntu. Przy tego rodzaju przemysłach jest dozwolone potrącenie, odpowiadające zmniejszeniu się substancji gruntu.

Dochód z lasów.

(do art. 15 ustawy).

§ 28. Przy obliczeniu dochodu z lasów należy przyjąć:

- 1) w przychodach: sumy uzyskane z wyrębów dokonanych w jednym roku według racjonalnego planu gospodarczego, albo odpowiadających naturalnemu przyrostowi lub z wyrębów zaoszczędzonych w latach poprzednich, wreszcie z wyrębów w lasach bez racjonalnej gospodarki, oraz z wszelkich użytków leśnych i z wynagrodzeń za odstąpione osobom trzecim prawa użytkowania lasów;
- 2) w rozchodach zaś: koszty kultury leśnej, zarządu lasu, ochrony lasu, wyrębu, obróbki, zbiórki i wywozu drzewa, tudzież koszty konserwacji budynków i urządzeń leśnych (leśniczówki, mosty, drogi i t. p.).

Koszty zalesienia uwzględnia się tylko w tym wypadku, gdy chodzi o przestrzeń wyrąbanego lasu, natomiast koszty zalesienia przestrzeni dotychczas niezalesionych, w celu powiększenia drzewostanu i rozszerzenia przestrzeni lasu, nie nadają się do potrącenia.

Co do ustalenia dochodu z wyrębów, przewyższających plan prawidłowego gospodarstwa lub dający się stwierdzić naturalny przyrost lasu, przewiduje ustawa następujące postępowanie: „osiągnięty z nadzwyczajnego wyrębu dochód czysty należy opodatkować odrębnie od ogólnego dochodu, podlegającego podatkowi w ten sposób, że cały czysty dochód z tego nadzwyczajnego wyrębu dzieli się na 6 równych części; jedną szóstą część dolicza się do ogólnego dochodu, od dochodu zaś z pozostałych pięciu szóstych części wymierza się podatek w stosunku procentowym, odpowiadającym podatkowi od ogólnego dochodu. Gdyby jednak ogólny dochód był mniejszy od dochodu, podlegającego podatkowi według skali art. 23, wówczas od tych $\frac{5}{6}$ części dochodu wyznacza się stawkę podatkową w stosunku procentowym według 1 stopnia tejże skali”.

Za tego rodzaju nadzwyczajne wyręby uważa się w szczególności: wyręby dla zmiany kultury leśnej, za zezwoleniem właściwej władzy, na inną kulturę (jąka, rola i t. p.); wyręby niezależne od woli posiadacza lasu (zdjęcia pomiarowe, badania geologiczne i t. p.) wyręby, uskutecznione z powodu wydarzeń żywiołowych (pożar, śnieżyca, huragan, owady i t. p.).

Przykłady:

- 1) Dochód z nieruchomości gruntowej 80.000 mk., w tym 20.000 mk. z gospodarstwa rolnego i 60.000 mk. z nadzwyczajnego wyřębu lasu.

W myśl art. 15 ustawy (ustęp ostatni) $\frac{1}{6}$ t. j. 10.000 mk. dolicza się do ogólnego dochodu, a przeto dochód z gospodarstwa rolnego i lasu wynosi 30.000 mk.
Dochód z kapitału 10.000 „

Razem 40.000 mk.

Odliczenia (art. 10 ustawy) 4.000 „

Dochód podlegający opodatkowaniu 36.000 mk.

Podatek według stopnia 33 2.340 mk.

Do tego podatek z $\frac{5}{6}$ nadzwyczajnego wyřębu:

od 36.000 mk. — 2.340 mk. przeto

„ 50.000 „ — x

$x = \frac{2340 \times 50000}{36000} = 3.250 \text{ mk.}$

Razem podatek 5.590 mk.

- 2) W miejscowości II klasy dochód z nieruchomości gruntowej wynosi. 20.000 mk.
w tym z nadzwyczajnego wyřębu 18.000 mk.
zaś z gospodarstwa rolnego 2.000 mk.

W myśl art. 15 ustawy (ustęp ostatni) $\frac{1}{6}$ z 18.000 mk.

t. j. 3.000 mk. dolicza się do ogólnego dochodu, przeto dochód z gospodarstwa rolnego i lasu 5.000 mk.

Odliczenia (art. 10 ustawy) 2.000 mk.

Pozostaje dochód (wolny od podatku) 3.000 mk.

Wobec tego podatek od dochodu z nadzwyczajnego wyřębu, obliczony w myśl ustępu ostatniego art. 15 ustawy, wynosi (według stopnia pierwszego dla tej miejscowości):

Od 3.500 — 21 mk.

„ 15.000 — x przeto

$x = \frac{21 \times 15000}{3.500} = 90 \text{ mk.}$

Grunta nie służące do celów gospodarstwa rolnego.

(do art. 15 ustawy).

§ 29. Dochód z gruntów, których właściciel używa nie do celów rolniczych, lecz w inny sposób n. p. jako place budowlane, pod obrabianie drzewa, na składy drzewa, gruzu, żużli i t. p., albo które właściciel użytkuje do jakichkolwiek innych celów zarobkowych (uprawa jarzyn, owoców, kwiatów i t. p.), należy uwzględnić przy obliczeniu dochodu z przedsiębiorstw, którym służą.

Podwórza i ogrody domowe bierze się w rachubę przy ustalaniu dochodu z budynków, do których należą.

Grunta wypuszczone w dzierżawę.

(do art. 15 ustawy).

A. Dochód dzierżawcy.

§ 30. Dochód dzierżawcy gruntów należy ustalić według tych samych zasad, które w myśl §§ 25—29 nin. rozp. stosuje się do dochodu z gospodar-

stwa we własnym zarządzie na własnych gruntach, z doliczeniem atoli wartości czynszowej mieszkania, dodanego do dzierżawy, a zajętego przez dzierżawcę lub jego rodzinę.

Od dochodu tego nie należy jednak potrącać:

- 1) tych, w myśl § 26 nin. rozp. potrącalnych kosztów, które kontraktowo winien ponieść sam właściciel;
- 2) odpisań na zużycie tych przedmiotów, wymienionych w ustępie 9 § 26 nin. rozp., które nie są własnością dzierżawcy.

Do kosztów prowadzenia gospodarstwa, nadających się do potrącenia u dzierżawcy, przybývają jeszcze: zapłacony czynsz dzierżawny łącznie z wartością wszelkich innych świadczeń w pieniądzu i naturze, obciążających dzierżawcę na korzyść właściciela; o ile zaś te świadczenia pokrywa dzierżawca produktami swego gospodarstwa albo pracą własną, swoich krewnych, sług i sił zwierzęcych, potrącenie ich jest tylko wówczas dopuszczalne, gdy świadczenia te zostały zarachowane w przychodach.

B. Dochód wydzierżawiającego.

Co do wydzierżawionych posiadłości gruntowych lub praw z temi posiadłościami związanych (prawo polowania, prawo rybołówstwa), przychód wydzierżawiającego stanowią:

- 1) czynsz dzierżawny;
- 2) wartość pieniężna wszelkich świadczeń i korzyści na rzecz wydzierżawiającego, jeżeli dzierżawca jest do nich obowiązany.

Z tych przychodów należy potrącić:

- 1) nałożone kontraktem na wydzierżawiającego ciężary, nadające się do potrącenia;
- 2) zniżki czynszu dzierżawnego, spowodowane klęskami elementarnymi, nieurodzajami i t. p.;
- 3) odpisania na zużycie przedmiotów wydzierżawionych.

W celu usunięcia możliwych niewłaściwości przy wykazywaniu tych potrąceń, komisjom szacunkowym i odwoławczym pozostawia się swobodę w ocenieniu tychże.

Dochód z budynków w całości wynajętych.

(do art. 16 ustawy).

§ 31. Za przychód z budynków wynajętych uważa się rzeczywiście osiągnięty czynsz najmu za domy, łącznie z wynagrodzeniem za dodane ruchomości, podwórza, składy, place, ogrody i t. p., oraz odszkodowanie za używanie urządzonej przez właściciela domu instalacji gazu, wodociągu, windy i t. p.

Do czynszu najmu należy doliczyć wartość pieniężną świadczeń ubocznych, obciążających najmbiercę na korzyść najmodawcy, jak również wartość pieniężną wszelkich korzyści, zastrzeżonych najmodawcy.

Nieściągnięte czynsze najmu nie stanowią dochodu.

Od przychodów powyżej wymienionych należy potrącić koszty rzeczywiście poniesione w czasie miarodajnym, a w szczególności:

- 1) koszty naprawy i utrzymania budynków w dobrym stanie i w porządku (wywóz nieczystości, oświetlenie schodów, podwórza i t. d.), łącznie z kosztami utrzymania wynajętych razem z budynkami ruchomości, ogrodu, instalacji gazowej, wodociągowej, ogrzewania centralnego, windy i t. p. Natomiast nie są potrącalne wydatki na budowę, przebudowę, trwałe ulepszenie i upiększenie domu, na urządzenie i pielęgnowanie ogrodu domowego, służącego dla przyjemności właściciela, na sprawienie ruchomości, przeznaczonych do własnego użytku;

- 2) wynagrodzenie administratora, rządcy i dozorczy domu;
- 3) opłaty za ubezpieczenie budynku lub poszczególnych części tegoż od ognia i innych szkód;
- 4) stosowny procent wartości budynku na zużycie tegoż. Przy ocenianiu tego potrącenia należy stosować postanowienia § 16 niniejszego rozp.

O ileby jednak wysokość procentu za zużycie budynku wymagała rozstrzygnięcia, wówczas należy ją oznaczyć z uwzględnieniem stanu budowy, wieku budynku i jego wartości w myśl § 16 nin. rozp.

Co do odliczeń tytułem trwałych ciężarów, opartych na szczególnych tytułach prawnych i procentów od długów, należy stosować postanowienia § 21 nin. rozp.

Dochód z budynków, zajmowanych w całości lub w części przez samego właściciela.

(do art. 16 ustawy).

§ 32. Nie należy obliczać osobnego dochodu z budynków lub z części budynków, które posiadacz używa wyłącznie do celów własnego gospodarstwa rolnego, leśnego lub do celów zarobkowych, a w szczególności: na mieszkania bezpłatne dla robotników, na stodoły, obory, stajnie dla zwierząt pociągowych, śpichlerze, składy, lokale fabryczne lub maszynowe, restauracje, gospody, zakłady szkolne lub lecznicze i t. p.

Okoliczność jednak użycia wspomnianych budynków do powyższych celów zwiększa zyskowność odnośnego gospodarstwa lub przemysłu i w następstwie tego należy przy ustalaniu dochodu z tych ostatnich źródeł zwrócić na to uwagę.

Z budynków lub części tych budynków, które właściciel odstąpił bezpłatnie do użytku na cele naukowe, wychowawcze, dobroczynne, oświatowe, kulturalne, wyznaniowe i inne ogólnej użyteczności, nie przyjmuje się ani wartości użytkowej, ani kosztów, poniesionych na tego rodzaju budynki.

Za dochód z budynków, zajętych w całości lub w części przez samego właściciela i członków jego rodziny lub używanych w inny sposób, niż wymieniony w poprzednich ustępach, albo odstąpionych do używania bezpłatnie innym osobom, uważa się wartość użytkową, jaką budynki te lub części tych budynków przedstawiają ze względu na stan budowy, położenie i wartość budynku, stosunki najmu, komunikację, miejsce lub okolice, oraz ze względu na czas i rozmiar rzeczywistego użytkowania.

Przy ustalaniu tej wartości należy również uwzględnić należące do budynku podwórza, ogrody domowe, parki i inne przynależności.

Ustalenie wartości użytkowej dokonuje się przez porównanie z rzeczywistym czynszem najmu domów lub mieszkań podobnego rodzaju w tej samej lub sąsiedniej miejscowości.

Od ustalonej wartości użytkowej należy potrącić koszty, wymienione w § 31 nin. rozp.

Dochód z przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych oraz z zajęć zawodowych i wszelkich innych zatrudnień o celach zarobkowych.

(do art. 17 ustawy).

§ 33. Dochód roczny ze źródeł w nagłówku niniejszego paragrafu wymienionych oblicza się w ten sposób, że z przychodów, osiągniętych z tych źródeł, potrąca się wszelkie koszty, wymienione w art. 6 ustawy.

Do przychodów należą w szczególności:

- 1) wynagrodzenia, prowizje, odsetki i inne wszelkiego rodzaju umówione lub przyznane świadczenia wzajemne za usługi i świadczenia osobiste lub o charakterze przemysłowym, albo handlowym;
- 2) cena otrzymana ze sprzedaży surowców, towarów i wyrobów;
- 3) wartość pieniężna zapasu towarów i wyrobów, wziętych z przedsiębiorstwa (handlowego i przemysłowego) do jakiegokolwiek bądź użytku lub spożycia przez podatnika, jego rodzinę, tudzież jego służbę, użytą wyłącznie do posług osobistych i wszelkich innych domowników;
- 4) wartość pieniężna zapasu towarów i wyrobów, znajdujących się z końcem roku, miarodajnego do wymiaru podatku.

Od powyższych przychodów należy potrącić następujące koszty prowadzenia przedsiębiorstwa:

- 1) koszty utrzymania w dobrym stanie i przywrócenia do pierwotnego stanu budynków, służących do wykonywania przedsiębiorstwa i wszelkich innych zakładów, oraz koszty utrzymania i uzupełnienia żywego i martwego inwentarza; natomiast koszty nowej budowy, rozszerzenia lub trwałego ulepszenia wspomnianych budynków, tudzież koszty powiększenia wymienionego inwentarza, nie nadają się do potrącenia;
- 2) koszty ubezpieczenia przedmiotów pod 1) wymienionych, oraz zapasu towarów i produktów od ognia i innych szkód;
- 3) stosowny procent wartości na zużycie budynków, maszyn, narzędzi i t. p.;
- 4) czynsz dzierżawny i najmu za grunta, budynki, narzędzia, przybory i prawa;
- 5) koszty opału i oświetlenia w przedsiębiorstwie (lecz nie w mieszkaniu prywatnem);
- 6) koszty nabycia surowców, materiałów pomocniczych, towarów oraz wszelkich innych przedmiotów, potrzebnych do prowadzenia przedsiębiorstwa;
- 7) płace i wynagrodzenia zajętych w przedsiębiorstwie urzędników, funkcjonariuszów, oficjalistów, czeladników, pomocników, robotników, parobków, służby i t. p., łącznie z wartością pieniężną dostarczonego wyżywienia i innych świadczeń w naturze, o ile nie użyto do tego produktów, wziętych z wykonywanego przedsiębiorstwa. Jeżeli zaś tego rodzaju wyżywienie i inne świadczenia w naturze zostały pokryte produktami przedsiębiorstwa, wówczas można je przyjąć w kosztach pod warunkiem, gdy równocześnie zaliczono je w przychodach;
- 8) opłaty, które podatnik uiszcza na mocy ustawy lub umowy za osoby pracujące u niego, do kas chorych i kas zaopatrzenia;
- 9) podatki pośrednie i opłaty, które stanowią koszty przedsiębiorstwa albo są zawarte w cenie produktów i towarów, jako to: podatki spożywcze, akcyzowe, stemplowe, probiercze, cłowe, opłaty od wyszynku i sprzedaży trunków i t. p.;
- 10) procenta od długów bieżących (rachunki bieżące, towarowe, kapitały wypożyczone do prowadzenia przedsiębiorstwa);
- 11) wartość pieniężna zapasu towarów i wyrobów przejętych z poprzedniego roku na rok miarodajny do wymiaru podatku.

Co do przedsiębiorstw, nie prowadzących prawidłowych ksiąg handlowych, w których stan zapasu z końcem pojedynczych lat nie zwykł podlegać znacznym zmianom, można nie uwzględniać ich wartości pieniężnej ani w przychodach, ani w kosztach przedsiębiorstwa.

Obliczenie dochodu z przedsiębiorstw, prowadzących prawidłowe księgi handlowe.

(do art. 17 i 22 ustawy).

§ 34. Podatnicy, prowadzący prawidłowe księgi handlowe, powinni przyjąć za podstawę do obliczenia dochodu przedsiębiorstw zamknięcia rachunkowe i należycie sporządzone bilanse miarodajnego roku operacyjnego (gospodarczego), obejmującego okres dwunastu miesięcy. O ile obliczenie dochodu na podstawie ksiąg handlowych nie odpowiada wymogom § 33 nin. rozp., należy w celu obliczenia dochodu, podlegającego podatkowi, poczynić odpowiednie sprostowania. W szczególności, jeżeli odliczono od dochodu odsetki od kapitału własnego, w przedsiębiorstwo włożonego, lub inne wydatki, które ustawowo nie są uzasadnione, wówczas tego rodzaju wydatki należy doliczyć do zysku bilansowego.

Dla oszacowania przedmiotów majątkowych i wierzytelności przy sporządzaniu inwentarza oraz dla uwzględnienia stosowności odpisów wogóle dopuszczalnych, decydują postanowienia ustawy handlowej, zwyczaj kupiecki, a w granicach, zakreślonych ustawą handlową lub zwyczajem kupieckim, również własne uznanie podatnika, z tem jednak, aby przepisy buchalterji były przestrzegane.

Według tych samych zasad należy postępować pod względem odpisywania niepewnych wierzytelności, jak również pod względem sum, odłożonych na wyrównanie prawdopodobnych i dających się przewidzieć strat.

Nadwyżkę potrąceń, nieuzasadnioną obowiązującymi postanowieniami, należy doliczyć do zysku bilansowego.

Zysk osiągnięty przez spółki firmowe i firmowo-komandytowe (jawne spółki handlowe i komandytowe) ustalić należy w sposób powyżej wyszczególniony i opodatkować odrębnie, jako dochód poszczególnych uczestników w stosunku do ich udziałów.

Szczególne uwagi co do niektórych przedsiębiorstw.

(do art. 17 ustawy).

§ 35. Zasady przytoczone w §§ 33 i 34 nin. rozp. mają zastosowanie przy obliczeniu dochodu ze wszystkich stale wykonywanych przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych, oraz z wszelkiego rodzaju zajęć zawodowych i innych zatrudnień o celach zarobkowych, bez względu, czy podlegają, czy nie podlegają postanowieniom obowiązującej ustawy przemysłowej. Również obojętnem jest, czy wymienione przedsiębiorstwa, zajęcia i zatrudnienia podlegają podatkowi zarobkowemu lub przemysłowemu, albo też są wolne od tegoż podatku.

Te same zasady należy stosować również:

- 1) do stałych przedsiębiorstw, zatrudnień i zajęć, które opierają się na bezpośredniem wykonywaniu praw autorskich, wynalazków, przywilejów i t. p. przez samych autorów, wynalazców lub przez te osoby, które nabyły od nich wykonywanie tych praw;
- 2) do tych autorów i wynalazców i t. p., którzy odstępowanie takich praw osobom trzecim (nakładcom i t. p.) wykonywują jako stałe zajęcie, zysk na celu mające;
- 3) do prac artystycznych lub literackich, z których dochód osiąga się także w inny sposób, niż pod 1) i 2) określono.

W przypadkach, w których spieniężenie praw autorskich, przywilejów i t. p., czy to przez autorów, wynalazców i t. p., czy też przez osoby, które nabyły od nich te prawa, przedstawia się jako stałe, zysk przynoszące zatrudnienie, doliczyć należy do tego dochodu także dochód z wynagro-

dzień bieżących, tantjem i t. p. We wszystkich innych przypadkach, a w szczególności, gdy spadkobiercy autora lub trzecie osoby, nie czyniąc zyskownego zatrudnienia z wykonywania takich praw, pobierają dochody z wynagrodzeń bieżących, wówczas należy postępować, jak z dochodem, który płynie z majątku w kapitałach.

Przy obliczaniu dochodu z kopalń postępować należy analogicznie w myśl przepisów, zawartych w §§ 33 i 34 nin. rozp., z doliczeniem do kosztów ustawowo uzasadnionych, nadto odpisania, odpowiadającego rocznemu zmniejszeniu wartości substancji, z ruchu wynikającej.

Dochód z udziałów w kopalniach (kuksy i udziały brutto) należy do dochodu z majątku w kapitałach.

Przy ustalaniu dochodu z tak zwanych zawodów wyzwolonych (liberalnych): adwokatów, lekarzy, artystów, uczonych i t. p., zaliczyć należy następujące koszty:

- 1) utrzymanie biur, kancelarii, pracowni, pokoi ordynacyjnych i t. p. (lecz nie koszty założenia i pierwszego urządzenia);
- 2) wynagrodzenia dla współpracowników, pomocników lub sług, przyjętych w celu wykonywania zawodu;
- 3) zakupno materiałów, potrzebnych do wykonywania czynności zawodowych;
- 4) utrzymanie w dobrym stanie i uzupełnienie potrzebnych przyborów w granicach pierwotnego stanu;
- 5) koszty podróży, wymaganych wykonywaniem zawodu, koszty prowadzonej korespondencji i t. p.;
- 6) koszty ubezpieczenia przedmiotów po 1), 3) i 4) wymienionych;
- 7) stosowne odpisanie na zużycie tych przedmiotów, o ile odpisać na zużycie nie uwzględniono w kosztach utrzymania lub w kosztach uzupełnienia.

Dochody notariuszy, pisarzy hipotecznych, lekarzy i weterynarzy urzędowych i t. p. funkcjonariuszów publicznych, nie pochodzące z uposażeń służbowych, należy traktować narówni z dochodami z zawodów wyzwolonych.

Za dochód z interesów spekulacyjnych uważa się rzeczywiście osiągnięty zysk z interesów, zawartych w celach spekulacyjnych i z uczestnictwa w takich interesach, po potrąceniu poniesionych strat.

Samo powiększenie się wartości przedmiotów spekulacyjnych (zwyżka kursu, wartości obiegowej) nie stanowi dochodu, tak, jak zmniejszenie się wartości nie uzasadnia potrącenia tego zmniejszenia, o ile dochód z takiego powiększenia się wartości nie został jako taki zaksięgowany przez samego podatnika.

Przedsiębiorstwa po części zagranicą wykonywane.

(do art. 1 i 4 ustawy).

§ 36. Do wykonywanych po części na obszarze Rzeczypospolitej, a po części zagranicą, przedsiębiorstw handlowych lub przemysłowych, z których podmiot osiąga dochód, mają przy ustalaniu w myśl art. 1 ustawy ustęp 1 i ustęp 2b dochodu płynącego z obszaru Rzeczypospolitej zastosowanie podane w §§ 33—35 nin. rozp. zasady.

Jeżeli zaś przedsiębiorstwo, znajdujące się na obszarze Rzeczypospolitej, pozostaje z przedsiębiorstwem, znajdującem się zagranicą, a nie podlegającym podatkowi w myśl art. 4 ustawy w takim związku, że oddzielne obliczenie dochodu nie da się uskuteczyć, wówczas należy obliczyć łączny dochód z tych przedsiębiorstw i odpowiednio rozłożyć ten dochód na poszczególne obszary.

Dochód z tantjem.

(do art. 18 i 24 ustawy).

§ 37. Za dochód z tantjem uznaje ustawa wszelkie wynagrodzenia procentowe w pieniądzu lub naturze, wypłacane z zysku lub obrotu przedsiębiorstw lub instytucji osobom, należącym do składu zarządów, rad, komitetów nadzorczych i komisji rewizyjnych, lecz nie pełniącym stałych funkcji w bezpośrednim zarządzie tych przedsiębiorstw lub instytucji.

Jeżeli zaś wspomniane osoby są stale czynne w zarządzie, jako kierownicy przedsiębiorstwa i swoją czynnością wpływają bezpośrednio na osiągnięcie większego obrotu lub zysku, to pobierane przez te osoby wynagrodzenia procentowe za tego rodzaju czynności, choćby pod nazwą tantjem, należy w rozumieniu ustawy uważać za zwykłe uposażenia służbowe (art. 20 ustawy).

Przy opodatkowaniu tantjemu w ogólnym dochodzie uwzględnić należy wszelkie wydatki w myśl § 40 nin. rozp.

Specjalny podatek od tantjem (art. 24 ustawy) pobiera się od faktycznie przyznanej tantjemu.

Dochód z kapitałów pieniężnych i praw majątkowych

(do art. 19 ustawy).

§ 38. W art. 19 ustawy wymienia ustawa dochody z kapitałów pieniężnych, rent i innych praw majątkowych, za które uważa wpływy pieniężne lub mające wartość pieniężną, osiągnięte z tytułu umów i zobowiązań z wszelkiego rodzaju lokat kapitałów, perorycznych świadczeń i praw majątkowych, o ile wpływy te nie pochodzą z kapitałów pieniężnych, umieszczonych w nieruchomościach i przedsiębiorstwach podatnika.

Do dochodów z kapitałów pieniężnych należą w szczególności:

- 1) procenty od pożyczek, wkładów, rachunków bieżących i innych podobnych lokat kapitałów pieniężnych, określone umową lub, w braku tejże, dozwolone ustawą; procenty od narosłych procentów i od innych nie otrzymanych w terminie sum; kary konwencjonalne za niezwrócony w terminie kapitał lub niezapłacony w terminie procent (odsetki za zwłokę).

Przy obliczaniu dochodu z kapitałów pieniężnych, ulokowanych w celu otrzymania procentów, nie mają żadnego znaczenia okoliczności, czy przy lokacie kapitałów sporządzono pisemną umowę, czy też nie, tudzież czy lokata jest odpowiednio zabezpieczona, czy też niezabezpieczona;

- 2) procenty z wszelkiego rodzaju papierów procentowych państwowych, publicznych i prywatnych, chociażby papiery te były uwolnione od opłaty innego rodzaju podatków;
- 3) dywidendy i inne udziały w zyskach, otrzymane z powodu uczestnictwa w towarzystwach akcyjnych, towarzystwach kredytowych, towarzystwach pożyczkowo-oszczędnościowych lub rolniczych, wogóle w kooperatywach wszelkiego rodzaju i t. p., wreszcie zyski udziałowców w towarzystwach firmowo komandytowych (komandytowych). Zysków zaś komandytorów nie wlicza się do dochodu z kapitałów pieniężnych, lecz do dochodu z przedsiębiorstw handlowych, przemysłowych lub innych na zysk obliczonych przedsiębiorstw.

Dywidendy i inne zyski z udziałów w przedsiębiorstwach handlowych, przemysłowych i innych, podlegają opodatkowaniu i w tym wypadku, jeżeli przedsiębiorstwa te znajdują się zagranicą.

Dochody z wkładów oszczędnościowych, wnoszonych przez rodziców na imię dzieci małoletnich, doliczają się do dochodu głowy rodziny.

Dochód z kapitałów pieniężnych, wypożyczonych na weksle lub inne zobowiązania pieniężne, bez oznaczenia wysokości pobieranych procentów, oblicza się w wysokości 6% rocznie; jeżeli zaś udowodnioną będzie rzeczywista wysokość pobieranych procentów, to dochód przyjmuje się w tej ostatniej wysokości. Przepis ten nie dotyczy weksli handlowych, otrzymanych za sprzedane towary, za świadczone usługi i wogóle przy transakcjach handlowych; wpływy tego rodzaju dolicza się w całości do dochodu z przedsiębiorstw lub gospodarstwa.

Odsetki, zawarte w nieoprecentowanych wierzytelnościach wekslowych lub innych zobowiązaniach pieniężnych, które jednak zwrócone być mają w sumie, przewyższającej pierwotną sumę kapitału, doliczają się do dochodu tego roku, w którym je razem z kapitałem odebrano.

Przy ratach ryczałtowych (annuitetach) częścią składową dochodu jest tylko kwota odsetków w racie ryczałtowej zawarta.

Od dochodu z kapitałów pieniężnych należy potrącić rzeczywiście poniesione koszty przechowania i administracji (np. opłata za schówki) łącznie z uiszczonymi opłatami stemplowymi, jak również premje za ubezpieczenie od wylosowania.

Dochód z kapitałów pieniężnych podlega opodatkowaniu bez względu na to, czy kapitały te są własnością płatnika, czy też korzysta on z dochodu obcych kapitałów, jak również niezależnie od tego, czy kapitały te są ulokowane w papierach wartościowych lub innych walorach krajowych lub zagranicznych i bez względu na to, czy te kapitały są przechowywane w instytucjach kredytowych Rzeczypospolitej lub zagranicznych.

Przy ustalaniu dochodu z papierów wartościowych nie bierze się pod uwagę różnicy ich wartości kursowej, a strat wynikłych z tego powodu nie uwzględnia się, z wyjątkiem wypadków, gdy papiery te są w posiadaniu przedsiębiorstw, w których obroty temi papierami są przedmiotem interesu handlowego.

Do dochodów z rent i innych praw majątkowych należą w szczególności:

- 1) renty (dziedziczne, dożywotnie, terminowe), jakie wypłacają zakłady ubezpieczenia i zaopatrzenia, kasy emerytalne, kasy wdowie lub inne kasy i zakłady podobnego rodzaju, albo których tytuł prawny polega na darowiźnie, fundacji, rozporządzeniu ostatniej woli lub na kupnie renty;
- 2) renty z tytułu wykupu lub odszkodowania, świadczenia tytułem odstępnego i dożywocia, dochody z praw użytkowania służebności, jak użytkowania i prawa mieszkania, z ciężarów gruntowych i podobnych uprawnień;
- 3) udziały, których posiadacze przedsiębiorstw skartelowanych (kartelem objętych) pobierają wtedy, gdy ruch swego przedsiębiorstwa wstrzymują lub ograniczają;
- 4) wszelkie inne powtarzające się periodycznie świadczenia i wsparcia wszelkiego rodzaju, o ile świadczący zobowiązał się ważnie do ich wypłacania, albo też jest do tego obowiązany na mocy ustawy lub wyroku sądowego, jak alimentacje, apanaże i t. p.;
- 5) powtarzające się periodycznie dochody za zaniechanie lub wykonywanie uprawnień, patentów, przywilejów, wynalazków, praw do przedstawień i wszelkich praw autorskich i t. p.; co do ostatnich jednak z ograniczeniem w myśl § 35 nin. rozp.

Dochód z uposażeń służbowych, emerytur i najemnej pracy.

(do art. 20 ustawy).

§ 39. Dochód ze źródeł w art. 20 ustawy wymienionych stanowią wszelkiego rodzaju wynagrodzenia łącznie z wszystkimi dodatkami, jakie podatnik uzyskuje w pieniądzu lub w naturze ze swego stosunku służbowego lub z tytułu najmu pracy.

W szczególności należą tu:

- 1) uposażenia służbowe, dodatki osobiste, dodatki służbowe, remuneratione, tantiemy, z wyjątkiem tantiem, wymienionych w części pierwszej § 37 nin. rozp., czesne, taksy egzaminacyjne, promocyjne, wynagrodzenia od sztuki, akordowe, żetonowe, prowizje i wszelkie inne dodatki, jakkolwiek nazwę mające, pobierane przez oficerów, duchownych wojskowych, urzędników wojskowych, pracowników państwowych, samorządowych i innych instytucji publicznych lub stowarzyszeń i towarzystw oraz przez pracowników, pozostających w prywatnym stosunku służbowym (urzędnicy prywatni, pomocnicy, robotnicy, służący i inni podobnego rodzaju pracownicy prywatni).

Wspomniane wynagrodzenia należy uważać za dochód bez względu na to, czy zapewnione są w sumach z góry ustanowionych (rocznie, miesięcznie, tygodniowo, dziennie), czy też otrzymywane według innych norm (przepisy służbowe, umowy, zwyczaje i t. p.). Nazwa wynagrodzenia oraz okoliczność, czy pobierane wynagrodzenie jest związane z uprawnieniem do emerytury lub nie, nie czyni żadnej różnicy;

- 2) dopłaty, wyznaczone na utrzymanie księżom świeckim i członkom regularnych zakonów z funduszy Państwa, samorządów lub z innych funduszy publicznych (uzupełnienia kongruy).

Dochód duchownych z gruntów i budynków kościelnych należy ustalić w myśl §§ 25—32 nin. rozp.;

- 3) wszelkie świadczenia, które wspomniane wyżej osoby otrzymują ze względu na swoje stanowisko od trzecich osób, bez względu, czy świadczenia te mają charakter danin lub podarków dobrowolnych, a w szczególności:

- a) dochód duchownych z opłat stuły, z opłat za odprawianie mszy, stypendji mszalnych i t. p. oraz z innych darów, jakie duchowni ze względu na swój urząd otrzymują;
- b) dochód, który służy publiczni i prywatni (słudzy, woźni, portjerzy, dozorczy domów, kelnerzy i t. p.) otrzymują w postaci datków lub podarków nie od służbodawcy, lecz od innych osób za usługi lub ze zwyczaju przy pewnych sposobnościach;

- 4) emerytury, jakie pobierają wyżej wymienione osoby z powodu czasowego lub stałego przeniesienia w stan spoczynku lub po wystąpieniu z innych przyczyn z czynnej służby, oraz zaopatrzenia, jakie wdowy i sieroty po wspomnianych osobach pobierają od służbodawcy, albo też z funduszy i kas, do których służbodawcy składają wkłady na emeryturę lub zaopatrzenie;

- 5) oprócz świadczeń w gotówce, uwzględnić należy także wartość dochodów w naturze, tudzież wartość czynszową udzielonego bezpłatnie mieszkania. Do podległego podatkowi dochodu urzędników państwowych nie należy doliczać wartości czynszowej mieszkań służbowych lub gruntów w użytkowanie oddanych, za

które czynsz potrąca się z uposażenia służbowego; również takiego potrącenia z uposażenia służbowego na czynsz najmu lub dzierżawy nie należy uwzględniać w wydatkach, związanych ze służbą. We wszystkich innych przypadkach wartość mieszkania w naturze obliczyć należy w myśl § 32 nin. rozp.

Wszystkie wyżej wymienione wynagrodzenia podlegają z reguły opodatkowaniu w wysokości, rzeczywiście osiągniętej w roku kalendarzowym, poprzedzającym rok podatkowy. Wyjątek zachodzi wówczas, gdy stałe, z góry umówione wynagrodzenia służbowe mają być opodatkowane po raz pierwszy, jako nowe źródło dochodu, w którym to wypadku za podstawę opodatkowania przyjmuje się przypuszczalną roczną kwotę tych stałych wynagrodzeń w roku podatkowym.

Koszty służbowe.

(do art. 20 ustawy).

§ 40. Ta część uposażenia służbowego, która jest przeznaczona na wynagrodzenie kosztów, związanych z wykonywaniem obowiązków służbowych, nie stanowi dochodu podatkowi podlegającego, pod warunkami niżej przewidzianymi, a w szczególności:

- 1) u oficerów, duchownych wojskowych, urzędników wojskowych, pracowników państwowych i samorządowych, którym wyraźnie przyznano lub etatowo obliczono pewną sumę lub jakąś część uposażenia na pokrycie kosztów służbowych, nie wlicza się do dochodu tej sumy lub tej części uposażenia, bez względu na to, czy podatnik zaoszczędził co z tych sum, lub nie;
- 2) osoby, nie pozostające w służbie wojskowej, państwowej i samorządowej, a roszcujące sobie prawa do uwolnienia od podatku takich wynagrodzeń, które otrzymały na koszty służbowe, winny na żądanie udowodnić, jaką kwotę z tego wynagrodzenia użyły na koszty, połączone z ich czynnościami służbowymi;
- 3) pominiwszy wypadek pod 2), należy wydatki służbowe tylko wtedy obliczyć i potrącić, gdy wynagrodzenie służbowe, na podstawie zawartej umowy, mieści w sobie zarazem odszkodowanie kosztów służbowych, bez wyraźnego określenia sumy na te koszty przeznaczonej;
- 4) narówni z kosztami służbowymi traktuje się i nie bierze się w rachubę przy opodatkowaniu:
 - a) dodatków funkcyjnych i reprezentacyjnych, przyznanych osobom wojskowym i pracownikom państwowym;
 - b) ryczałtów na koszty podróży i diet lub remuneracji, wypłacanych osobom pod a) wymienionym za podróże służbowe i za zastępcze czynności służbowe, spełniane poza siedzibą miejsca służbowego;
 - c) ryczałtów na koszty podróży, diet i innych podobnych wynagrodzeń, przyznanych z kas publicznych tytułem odszkodowania za spełnianie obowiązków obywatelskich.

Odliczenia przy uposażeniach.

(do art. 20 ustawy).

§ 41. Osoby, pobierające uposażenia służbowe, emerytury i wynagrodzenia za najemną pracę, mogą odliczyć od podlegającego podatkowi dochodu:

- 1) takse służbową, stemple do kwitów, wkładki na cele emerytalne, o ile do ponoszenia tego rodzaju wydatków są obowiązane na mocy specjalnych ustaw;
- 2) świadczenia poniesione za służbodawcę, których odszkodowanie jest zawarte we wzajemnem świadczeniu służbodawcy, za przyjęte czynności służbowe, n. p. oświetlenie, potrzeby kancelaryjne, materiały pomocnicze, dostarczone przez pomocników przemysłowych i handlowych, świadczenia kelnerów na kupno pewnych przedmiotów i t. p.

Dochód z wszelkich innych źródeł.

(do ustępu 7 art. 3 ustawy).

§ 42. Dochody z poszczególnych źródeł, omówione w art. 15—20 ustawy, nie wyczerpują wszelkich rodzajów dochodów, które podlegają podatkowi.

Do tego rodzaju dochodów, nieobjętych wspomnianymi artykułami, należą nieperjodyczne wpływy, n. p. korzyści, płynące ze sprzedaży i nabycia przedmiotów majątkowych w celach spekulacyjnych, wynagrodzenie, otrzymywane przez spadkobierców autora za odstąpienie na pewien czas korzystania z prawa autorskiego, premje (nagrody) za utwory naukowe, literackie, artystyczne i t. p.

Wliczenie do dochodu korzyści, płynących ze sprzedaży i nabycia przedmiotów majątkowych w celach spekulacyjnych, uzasadnione jest w wypadkach nabycia i sprzedaży, zarówno majątków nieruchomości (grunta, domy), jak i majątków ruchomych (papiery wartościowe, prawo eksploatacji bogactw kopalnianych na cudzych gruntach, udziały naftowe, dzieła sztuki, zabytki starożytne, rozmaite zbiory marek, numizmatów, porcelany i t. p.). Dla uznania tych korzyści za dochód podległy podatkowi, niezbędnem jest nie tylko stwierdzenie faktu sprzedaży nabytego przedmiotu majątkowego, lecz również i dokonanie operacji w celach spekulacyjnych, t. j. w zamiarze osiągnięcia korzyści drogą tych operacji, a nadto pod warunkiem, że wykonywanie tych operacji nie stanowi zajęcia zawodowego podatnika. W tym ostatnim bowiem wypadku korzyści, płynące z interesów spekulacyjnych, podlegają opodatkowaniu, jako dochód z przedsiębiorstwa handlowego.

Charakter spekulacyjny transakcji przy nabyciu i sprzedaży przedmiotów majątkowych ustala się według okoliczności, towarzyszących każdemu poszczególnemu wypadkowi, w zależności od istoty transakcji, od czasu trwania posiadania i korzystania z przedmiotu majątkowego do chwili sprzedaży, od właściwości korzystania i t. p.

Nabycie przeto przedmiotu w zamiarze korzystania z tego przedmiotu, oraz sprzedaż tegoż wskutek zaszłych stosunków rodzinnych, służbowych i innych podobnych okoliczności, nie jest w regule transakcją o charakterze interesu spekulacyjnego. W równej mierze nie ma charakteru interesu spekulacyjnego sprzedaż z zyskiem (korzystna sprzedaż) majątku niedawno otrzymanego w spadku.

Obliczenie korzyści i strat z transakcji spekulacyjnej należy skutecznie przez zestawienie otrzymanej za majątek ceny nie tylko z ceną nabycia, lecz również z wszystkimi nakładami (inwestycjami) na ulepszenie i powiększenie wartości majątku.

Poniesione straty z powodu takich transakcji należy również przyjąć w rachubę przy obliczeniu ogólnego dochodu podatnika.

Szczególne postanowienia co do ustalenia dochodu osób prawnych.

(do art. 21 ustawy).

§ 43. Opodatkowanie osób prawnych, zarówno obowiązanych, jak i nieobowiązanych do publicznego składania rachunków, lecz prowadzących prawidłowe księgi handlowe, następuje na podstawie wyników ostatniego zamknięcia rachunkowego z roku operacyjnego, poprzedzającego rok podatkowy.

Za podstawę ustalenia dochodu podlegającego podatkowi przyjmuje się sporządzone za miarodajny rok operacyjny bilanse, rachunki zysków i strat, rachunki zarządu oraz uchwały walnego zgromadzenia, dotyczące wspomnianych rachunków i bilansów.

Podlegający opodatkowaniu dochód osób prawnych, wymienionych w art. 21 ustawy stanowią:

- 1) zyski bilansowe, które w postaci dywidend, procentów od akcji, tantjem lub pod jakąkolwiek nazwą rozdziela się pomiędzy członków, wspólników i udziałowców, z wyjątkiem niepodlegających specjalnemu podatkowi tantjem, wydzielonych dla członków rad nadzorczych, członków zarządu, dyrektorów i innych pracowników; natomiast obojętną jest kwestja, czy dywidenda została wypłaconą, czy też dopisaną na dobro danej osoby;
- 2) sumy, przeznaczone z zysków bilansowych na umorzenie długów lub kapitału zakładowego, na rozszerzenie lub ulepszenie przedsiębiorstwa, jak również na utworzenie wszelkiego rodzaju fundusów rezerwowych.

Za przeznaczone na ulepszenie lub rozszerzenie przedsiębiorstwa uważa się te sumy, które nie służą ani do pokrycia bieżących kosztów przedsiębiorstwa, ani do utrzymania i dalszego prowadzenia ruchu przedsiębiorstwa w dotychczasowym rozmiarze, lecz które zostały wyłożone na urządzenia i zakłady w celu osiągnięcia wyższego dochodu lub w celu rozszerzenia rozmiaru ruchu przedsiębiorstwa.

Przy rozstrzygnięciu kwestji, czy pewny fundusz rezerwowy utworzono w myśl postanowień pod 2) niniejszego paragrafu, nie chodzi wcale o nazwę funduszu. Za fundusz rezerwowy uważa się wszelkie sumy nagromadzone z nadwyżek bilansowych, które w poszczególnym wypadku przedstawiają się właściwie jako pomnożenie majątku. Takim pomnożeniem majątku są również sumy, które z nadwyżek bilansowych przeznaczono na nadzwyczajne odpisania, przekraczające miarę prawidłowych odpisów (§ 16 nin. rozp.).

Z drugiej zaś strony nie stanowią dochodu te fundusze, które służą tylko do pokrycia już istniejących zobowiązań, w szczególności fundusze, odkładane przez towarzystwa ubezpieczeniowe na wypłatę sum ubezpieczeniowych, tudzież sumy odkładane przez towarzystwa na wzajemności oparte na zwroty premji dla członków ubezpieczonych.

Sum, wydzielonych dla członków lub na zwroty kapitałów, albo spłaty długów, nie z nadwyżek bilansowych, lecz z funduszy, nagromadzonych z zysków ubiegłych lat, nie bierze się w rachubę przy ustalaniu dochodu opodatkowemu podlegającego.

Od sumy zysków bilansowych, obliczonych w sposób wyżej podany dla towarzystw obowiązanych do publicznego składania rachunków, a mających siedzibę na obszarze Rzeczypospolitej, należy odliczyć 4% kapitału zakładowego, uwidocznionego w sprawozdaniu za ostatni rok operacyjny.

Za kapitał zakładowy uważa się kapitał akcyjny, udziałowy, wkładowy i inne tym podobne kapitały.

Za kapitał zakładowy instytucji kredytowych, emitujących listy zastawne

lub obligacje i nie posiadających kapitału zakładowego, uznaje się dziesiątą część wypuszonych w obieg przez te instytucje listów zastawnych i obligacji.

W sposób wyżej omówiony należy postępować przy ustalaniu dochodu osób prawnych, których siedziba zarządu znajduje się na obszarze Rzeczypospolitej, natomiast przy tych osobach prawnych, które na obszarze Rzeczypospolitej nie mają siedziby zarządu, lecz w myśl ustępu 5 art. 1 ustawy pod b) są obowiązane do opłacania podatku dochodowego, za dochód, podlegający opodatkowaniu, uważa się tę część zysków bilansowych, obliczonych w sposób wyżej wskazany, która przypada jedynie na dochody z gruntów i budynków, znajdujących się na obszarze Rzeczypospolitej, z majątków przywiązanych do tegoż obszaru fideikomisem lub innemi przepisami prawnymi, z wierzytelności zabezpieczonych na nieruchomościach, położonych na obszarze Rzeczypospolitej lub z przedsiębiorstw na tymże obszarze wykonywanych.

ROZDZIAŁ III.

Stawki podatkowe.

(do art. 23 ustawy).

§ 44. Przypadającą od ogólnego dochodu stawkę podatkową wyznacza się dla każdego podatnika według skali, ustanowionej w art. 23 ustawy. Dla wszystkich podatników [(osoby fizyczne, prawne i spadki wakujące (nieobjęte)], osiągających dochód ponad granicę minimum egzystencji, aż do dochodu w sumie 500.000 mk., wyznacza ustawa podatek w stałych stawkach.

Przy dochodzie osób prawnych, przekraczającym 500.000 mk., podatek wynosi 125.000 mk. i, oprócz tego, 2.500 mk. od każdego pełnych 10.000 mk. ponad 500.000 mk.

O ile zaś chodzi o dochód osób fizycznych i spadków wakujących (nieobjętych), przekraczający 500.000 mk. i nie przenoszący 5.000.000 mk., dolicza się do podatku, obliczonego w sposób powyższy, nadto 1°/₁₀ do 10°/₁₀ od całego podlegającego podatkowi dochodu, zależnie od wysokości tegoż dochodu.

Przykłady:

A. Osoby fizyczne i spadki wakujące.

Podlegający podatkowi dochód 2.000.000 mk.

Obliczenie podatku:

Od 500.000 mk. wynosi podatek 125.000 mk.

Od każdego następnego pełnych 10.000 mk.

po 2.500 mk., czyli 2.500 mk. razy 150 = 375.000 mk.

Nadto od 2.000.000 mk. 6°/₁₀ 120.000 mk.

Razem podatek 620.000 mk.

B. Osoby prawne.

Podlegający podatkowi dochód 2.500.000 mk.

Obliczenie podatku:

Od 500.000 mk. podatek 125.000 mk.

Od każdego następnego pełnych 10.000 mk.

po 2.500 mk., czyli 2.500 mk. razy 200 = 500.000 mk.

Razem podatek 625.000 mk.

Podatek należy jednak wymierzać w taki sposób, aby z dochodu wyższego stopnia, po potrąceniu podatku, na ten stopień przypadającego, nie

zostawało nigdy mniej, niż zostaje z najwyższego dochodu, poprzedniego stopnia, po potrąceniu podatku na ten ostatni stopień przypadającego.

O ile z dochodu ustalonego do wymiaru podatku, po potrąceniu przypadającej kwoty podatkowej, pozostanie mniej, niż wynosi najwyższy dochód wolny od podatku, wówczas należy podatek wymierzyć i pobrać tylko w wysokości nadwyżki dochodu ponad tę najniższą granicę.

Przykłady:

- 1) Dochód podlegający podatkowi 100.200 mk.
 Od 100.200 mk. winien przypadać podatek 12.485 "
 Po potrąceniu jednak tego podatku od podlegającego
 podatkowi dochodu pozostaje (100.200 mk. —
 — 12.485 mk.) dochód 87.715 "
 Od najwyższego dochodu poprzedniego stopnia,
 t. j. od 100 000 mk. przypada podatek 11.000 "
 a ponieważ po potrąceniu tego podatku od
 podlegającego podatkowi dochodu pozostaje
 (100.000 mk. — 11.000 mk.) 89.000 "
 przeto od dochodu 100.200 mk. wymierzyć na-
 leży różnicę między 100.200 mk. a 89.000 mk.
 (100.200 mk. — 89.000 mk.) = 11.200 "
 zamiast 12.485 mk.
- 2) Dochód podlegający podatkowi w miejscowości IV kl.
 ustalono na 6.040 "
 Od 6.040 mk. przypada podatek 78 "
 a ponieważ po potrąceniu tego podatku od docho-
 du podlegającego podatkowi (6.040 mk. — 78 mk.)
 pozostaje 5.962 "
 przeto należy wymierzyć tylko tę nadwyżkę po-
 nad 6.000 mk. t. j. 40 "

Specjalny podatek od tantiem.

(do art. 24 ustawy).

§ 45. Osoby, wymienione w art. 18 ustawy, opłacają, oprócz podatku dochodowego, nadto specjalny podatek od tantiem, o ile:

1) pojęcie tantiemy odpowiada wymogom § 37 nin. rozp.;

2) przyznana tantiema u jednego służbodawcy przekracza 10.000 mk.

Specjalny podatek od tantiem wynosi 50% stawki, przypadającej od dochodu, według skali w art. 23 ustawy ustanowionej.

Gdy jedna i ta sama osoba pobiera tantiemy w kilku instytucjach lub przedsiębiorstwach, wówczas specjalny podatek od tantiem oblicza się osobno od każdej tantiemy, przekraczającej 10.000 mk.

Przykład:

Dochód podlegający opodatkowaniu . . .	100.000 mk.
Podatek dochodowy.	11.000 "
W dochodzie tym, oprócz dochodów z in- nych źródeł, mieszczą się tantiemy (art. 18 ustawy) przyznane podatnikowi w następu- jących sumach:	
w instytucji A.	12.000 "
" B.	8.000 "
w przedsiębiorstwie C.	20.000 "
" D.	15.000 "

Dana instytucja lub przedsiębiorstwo winny przeto obliczyć i pobrać specjalny podatek od tantiem w następujących kwotach:

od 12.000 mk. 50% z 276 mk. = . . .	138 mk.
„ 8.000 „ nie opłaca się żadnego podatku	— „
od 20.000 mk. 50% z 820 mk. = . . .	410 „
„ 15.000 „ „ 435 „ = . . .	217 „ 50 fen.

Zwyżki i zniżki podatkowe.

(do art. 25 i 26 ustawy).

§ 46. Przy opodatkowaniu osób fizycznych należy uwzględnić, że w pewnych wypadkach, ściśle w ustawie określonych, wyznaczenie kwoty podatkowej znajduje się w zależności nie tylko od wysokości dochodu, lecz również i od stosunków osobistych podatnika.

Ponieważ w tych stosunkach odgrywa ważną rolę ciężar utrzymywania członków rodziny, przeto ustawa nakazuje silniej opodatkowywać osoby, wolne od tego ciężaru, natomiast przyznaje ulgi tym podatnikom, którzy mają na utrzymaniu członków rodziny.

Przygodne zasilanie członka rodziny nie ma znaczenia utrzymywania go przez podatnika.

Członkowie rodziny, którzy, zgodnie z postanowieniami art. 11 ustawy, rozporządzając własnymi dochodami, podlegają odrębnemu od głowy rodziny opodatkowaniu, nie mogą być w regule uważani za będących na utrzymaniu podatnika.

Pytanie, kogo z członków rodziny, w wyżej podanym znaczeniu, można uważać za osoby, będące na utrzymaniu podatnika, powinno być rozstrzygnięte po stwierdzeniu odnośnych danych według ogólnych zasad prawnych.

Prawo do ulgi na zasadach art. 26 ustawy przysługuje wyłącznie głowie rodziny.

W małżeństwach prawnie rozwiązanych lub rozłączonych wymienione prawo przysługuje obojgu małżonkom, stosownie do ilości znajdujących się na ich utrzymaniu członków rodziny.

Dla stosowania przepisów art. art. 25 i 26 ustawy obojętne jest zupełnie, gdzie mieszkają członkowie rodziny, czy razem z podatnikiem, czy też oddzielnie od niego (w innym miejscu lub miejscowości).

Członkowie rodziny.

(do art. 27 ustawy).

§ 47. Za członków rodziny uważa ustawa małżonków, dzieci ślubne, nieślubne i przysposobione, krewnych męża i żony w linii wstępnej i zstępnej, rodzeństwo męża i żony, oraz dzieci rodzeństwa tychże.

Postanowienia art. 25 ustawy w związku z postanowieniem art. 27 ustawy dozwala podatnikom niezonałym lub niezamężnym korzystać również z ulg art. 26 ustawy, jeżeli na ich utrzymaniu znajdują się członkowie rodziny; wymienieni w art. 27 ustawy, a pozostający z takimi podatnikami w analogicznych stosunkach pokrewieństwa.

Zniżenie podatku z powodu nadzwyczajnych okoliczności.

(do art. 28 ustawy).

§ 48. Niezależnie od ulgi, przewidzianej w art. 26 ustawy, może nastąpić zniżenie podatku ze względu na nadzwyczajne okoliczności, jakie spotkały samego podatnika lub członków jego rodziny, zarówno tych, którzy są na utrzymaniu podatnika, jak i tych, których dochodami podatnik rozporządza.

Dla przyznania ulgi na mocy art. 28 ustawy koniecznym jest, aby:

- 1) dochód podatnika nie przerosł 36.000 mk;
- 2) nadzwyczajne okoliczności, dające podatnikowi prawo do ulgi, istotnie osłabiały jego zdolność płatniczą;
- 3) wydatki, wywołane nadzwyczajnymi okolicznościami, z powodu których może nastąpić przyznanie ulgi, były pokrywane z dochodów podatnika, członkowie zaś rodziny, których te okoliczności spotkały, nie podlegały samoistnemu opodatkowaniu podatkiem dochodowym.

Do nadzwyczajnych okoliczności, o których mowa w poprzednich ustępach, zalicza się: powołanie do służby wojskowej; nadmierne ciężary z powodu obarczenia liczną rodziną; wyjątkowego obowiązku wspomagania niezamożnych członków rodziny; długotrwałą chorobę; zadłużenie i inne szczególnie krytyczne okoliczności; następnie wydarzenia żywiołowe, jak pożar, powódź, gradobicie, klęski z powodu działań wojennych i t. p., których skutków nie uwzględniono już przy ustalaniu wysokości dochodu.

W celu przyznania ulgi z art. 28 ustawy, Komisja szacunkowa rozważa w każdym poszczególnym wypadku, jak dalece utraconą została zdolność płatnicza, poczem, powziąwszy przekonanie o istotnym zmniejszeniu się zdolności płatniczej, stosownie zniża podatek, lecz najwyżej o trzy stopnie. Orzeczenie w tym względzie wraz z uzasadnieniem, winno być wyrażone w protokole posiedzenia Komisji.

ROZDZIAŁ IV.

Miejsce opodatkowania.

(do art. 29 i 134 ustawy).

§ 49. O okręgu szacunkowym, w którym podatek dochodowy winien być wymierzony, w pierwszym rzędzie decyduje stała siedziba lub miejsce zamieszkania określone § 8 nin. rozp., albo, w braku tegoż, miejsce pobytu osoby, podlegającej opodatkowaniu w dniu 15 grudnia roku poprzedzającego rok podatkowy.

Osoby, zamieszkujące w dniu 15 grudnia w kilku okręgach szacunkowych, tudzież osoby, nie mające na obszarze Rzeczypospolitej w dniu 15 grudnia ani isiedziby, ani miejsca zamieszkania, ani pobytu, podlegają opodatkowaniu w tym okręgu szacunkowym, w którym znajdują się źródła podległego podatkowi dochodu (art. 3 ustęp 1 — 7 ustawy).

Przyjmuje się przytem, że źródła dochodu, wymienione w art. 3 ustawy pod 4) i 6), znajdują się w tym okręgu szacunkowym, w którym znajdują się władze, urzędy, instytucje i towarzystwa, albo zamieszkują osoby, dokonujące, względnie zarządzające wypłatę.

Jeżeli źródła dochodów, podlegających opodatkowaniu znajdują się w kilku okręgach szacunkowych, wówczas wymiar podatku dokonywa się w tym okręgu, z którego płynie większa część lub główny dochód podatnika.

Przepisy niniejszego paragrafu stosuje się również przy opodatkowaniu osób, wymienionych w części drugiej art. 75 ustawy i w części pierwszej art. 84 ustawy.

Jeżeliby z odwołania podatnika albo z danych Komisji szacunkowej wynikało, że podatnikowi za jeden i ten sam rok podatkowy wymierzono podatek równocześnie w dwu lub więcej okręgach szacunkowych, wówczas odnośne materiały i dane winny być przesłane, wraz z odpowiednim doniesieniem, właściwej Izbie skarbowej, która rozstrzyga we własnym zakresie o miejscu opodatkowania, zgodnym z postanowieniami w poprzednich ustępach wyłuszczonymi, albo też, o ile równoczesny wymiar nastąpił w okręgach szacunkowych, należących do kompetencji różnych Komisji odwoławczych, wówczas Izba skarbową przedstawia sprawę Ministerstwu Skarbu wraz z odpowiednim wnioskiem.

Na wypadek zmiany miejsca zamieszkania po 15 grudnia roku, poprzedzającego rok podatkowy, jednak przed skutecznieniem wymiaru na nowy rok podatkowy, właściwą do wymiaru podatku jest zarówno Komisja szacunkowa dotychczasowego miejsca zamieszkania, jak i Komisja nowego miejsca zamieszkania.

Skoro przewodniczący Komisji szacunkowej dowie się, że podatnik w czasie, w poprzednim ustępie oznaczonym, z jego okręgu szacunkowego wyprowadził się lub do jego okręgu szacunkowego wprowadził się, wówczas powinien porozumieć się z przewodniczącym Komisji szacunkowej nowego, względnie dotychczasowego miejsca zamieszkania podatnika, celem ustalenia właściwego okręgu szacunkowego dla odnośnego podatnika.

Przy wzajemnem porozumieniu się powinni przewodniczący Komisji szacunkowych przestrzegać zasad niżej wyłuszczonych. Wymiar podatku następuje zawsze w okręgu nowego miejsca zamieszkania:

- 1) dla podatników, którzy do chwili zmiany miejsca zamieszkania nie złożyli jeszcze zeznania, lub jeżeli zeznanie złożyli, o ile przewodniczący Komisji dawnego miejsca zamieszkania sądzi, że zeznania te wymagają przedstawień wątpliwości i ważniejszych korespondencji z podatnikiem;
- 2) dla podatników, którzy chcą sobie być opodatkowani w nowym miejscu zamieszkania, o ile wymiar podatku dla nich nie nastąpił jeszcze w dotychczasowym miejscu zamieszkania.

Również i w innych wypadkach, niż pod 1) i 2) omówionych, można przekazać wymiar podatku Komisji szacunkowej nowego miejsca zamieszkania, jeżeli to w danym wypadku okaże się wskazaniem na podstawie szczególnych okoliczności, uzasadniających prawidłowe skutecznienie wymiaru.

W żadnym wypadku nie można przystąpić do wymiaru w nowym miejscu zamieszkania, zanim odnośni przewodniczący Komisji szacunkowych, przez wzajemne porozumienie się, nie ustalą, że podatnik w dawnym miejscu zamieszkania nie będzie opodatkowany.

O ile o miejscu opodatkowania decyduje miejsce pobytu podatnika, wówczas przy zmianie miejsca pobytu należy stosować analogiczne wskazówki, odnoszące się do zmiany miejsca zamieszkania.

Pobyt podatnika w zakładzie dla obłąkanych lub innym zakładzie leczniczym, pozbawienie czasowej wolności wskutek kary aresztu oraz czasowa nieobecność w miejscu zamieszkania z innych powodów nie wpływa sama przez się na zmianę miejsca opodatkowania.

W razie przeniesienia uznaje się nowe miejsce przeznaczenia za siedzibę służbową od tego terminu, od którego przeniesiony objął czynności służbowe w nowym miejscu przeznaczenia. Czasowe przydzielenie osób wojskowych z ich miejsca garnizonowego uznaje się za równorzędne z przeniesieniem, jeżeli to przydzielenie zostało z góry postanowione na przeciąg czasu, dłuższy niż 6 miesięcy.

C Z Ę Ś Ć II.

**Nadzór nad stosowaniem ustawy i organa wymierzające podatek.
Czynności wstępne do wymiaru. Zeznania.**

ROZDZIAŁ I.

Nadzór nad stosowaniem ustawy i organa wymierzające podatek.

(do art. 30 i 136 ustawy).

§ 50. Naczelny nadzór nad załatwianiem spraw podatku dochodowego i podatku majątkowego, oraz piecza nad ściśłem i jednolitem wykonywaniem przepisów tudzież rozstrzyganie kwestji spornych co do stosowania tych przepisów należy do Ministra Skarbu.

§ 51. Ogólny zarząd sprawami podatku dochodowego i podatku majątkowego, oraz nadzór nad stosowaniem i wykonywaniem przepisów ustawy i wydanych do niej rozporządzeń w okręgach Izb skarbowych należy do Dyrektorów Izb skarbowych.

W razie wątpliwości co do wykładni i stosowania postanowień ustawy oraz przepisów zawartych w rozporządzeniach, Dyrektorzy Izb skarbowych zwracają się o wyjaśnienie lub rozstrzygnięcie do Ministra Skarbu.

Dyrektorzy Izb skarbowych w szczególności mają nadzór:

- 1) nad tworzeniem Komisji szacunkowych,
- 2) nad czynnościami podległych władz skarbowych i Naczelników Urzędów skarbowych w przedmiocie ewidencji osób, podlegających podatkowi dochodowemu i majątkowemu, oraz źródeł dochodowych i przedmiotów majątkowych, należących do podatników,
- 3) nad czynnościami wymiarowemi, a w szczególności nad ustalaniem dochodu i oszacowaniem wartości majątku,
- 4) nad wpłacaniem tych podatków i nad ich ściąganiem,
- 5) nad prowadzeniem biurowości, dotyczącej tych podatków.

§ 52. Do Izb skarbowych należy:

- 1) określenie miejscowości, w których winny być złożone wykazy wymienione w art. art. 45—47 ustawy;
- 2) dostarczenie przewodniczącym Komisji szacunkowych potrzebnych druków formularzy do podatku dochodowego i podatku majątkowego;
- 3) zaopatrzenie Kas skarbowych w formularze i w księgi rachunkowe do tych podatków;
- 4) przygotowywanie spraw na posiedzenia Komisji odwoławczych, prowadzenie biurowości tych Komisji i wykonanie ich decyzji;
- 5) określenie właściwego miejsca opodatkowania tych osób z pośród podatników, którym w obrębie Izby skarbowej wymierzono podatek równocześnie w kilku okręgach szacunkowych, oraz przedstawianie do decyzji Ministerstwa Skarbu wniosków w tym przedmiocie co do spraw, obejmujących równocześnie okręgi szacunkowe, położone w obrębie kilku Izb skarbowych;
- 6) przedstawianie do decyzji Ministerstwa Skarbu wszystkich spraw jemu wyraźnie zastrzeżonych.

Organa wymierzające podatek.

(do art. 31 i 135 ustawy).

§ 53. Celem ustalenia dochodu, oszacowania majątku i wyznaczenia stawki podatku dochodowego oraz podatku majątkowego powołuje się w pierwszej instancji Komisje szacunkowe, a w drugiej instancji—Komisje odwoławcze.

Dla przygotowania spraw mogą Komisje wyłaniać potrzebną ilość podkomisji.

§ 54. Izby skarbowe ustalają w pierwszej instancji podlegający podatkowi zysk wszystkich towarzystw i zakładów obowiązanych do publicznego składania rachunków oraz uskuteczniają wymiar podatku tym towarzystwom i zakładom.

Właściwość Izb skarbowych w tym względzie określa się:

- a) co do towarzystw i zakładów krajowych—według siedziby głównego zarządu pomienionego rodzaju towarzystw i zakładów,
- b) co do towarzystw i zakładów zagranicznych—według postanowień § 49 nin. rozp., dotyczących miejsca opodatkowania.

Komisje szacunkowe.

(do art. 32 i art. 135 ustawy).

§ 55. Ilość Komisji szacunkowych, ich miejsce urzędowania oraz obszar działalności zostaną określone osobnym rozporządzeniem.

Komisje odwoławcze.

(do art. 35 i 136 ustawy).

§ 56. Komisje odwoławcze powołuje się przy każdej Izbie skarbowej. W siedzibie tej Izby odbywają się posiedzenia Komisji.

Zakres działalności Komisji odwoławczych rozciąga się na obszar podlegający kompetencji Izby skarbowej.

Organizacja Komisji szacunkowych i odwoławczych.

(do art. art. 33—35 i 37—39 ustawy).

§ 57. Członków Komisji z pośród płatników podatku dochodowego i ich zastępców należy wybrać i mianować w takim czasie, aby mogli przystąpić do sprawowania swych czynności od 1 stycznia tego roku, od którego rozpoczyna się ich trzyletni okres urzędowania.

Wybory i mianowania członków Komisji na pierwszy okres, który upływa z końcem roku 1923, należy uskutecznić najpóźniej do 1 lipca 1921 r.

Wybory i mianowania należy przeprowadzić w ten sposób, aby istniejące w każdym okręgu szacunkowym główne źródła dochodu, o ile możliwości, były równomiernie reprezentowane przez przedstawicieli różnych kategorii dochodów, podlegających podatkowi dochodowemu, przedewszystkiem z pośród tych, którzy mieszkają stale w okręgu Komisji.

§ 58. Przewodniczący Komisji mają zapoczątkować tworzenie Komisj oraz czuwać nad ich należytym składem i kompletem.

W tym celu Dyrektorzy Izb skarbowych, względnie Naczelnicy Urzędów skarbowych mają w szczególności wezwać piśmiennie właściwe insty-

tucje do przeprowadzenia wyborów wymaganej ilości członków Komisji odwoławczych, względnie szacunkowych i zastępców członków, wyznaczając tym instytucjom odpowiedni termin do dokonania wyborów, aby po dokonaniu wyborów nastąpiły niezwłocznie mianowania reszty członków Komisji i ich zastępców przez Dyrektora właściwej Izby skarbowej, względnie Ministra Skarbu w myśl art. 33 i 35 ustawy.

§ 59. Organa wykonawcze instytucji, powołanych do wyboru członków i zastępców członków Komisji, obowiązane są komunikować bezzwłocznie o wybranych osobach przewodniczącym właściwych Komisji. O osobach wybranych na członków i zastępców członków Komisji szacunkowej mają przewodniczący Komisji szacunkowych zawiadomić odnośniego Dyrektora Izby skarbowej. W powyższych zawiadomieniach należy podać imię, nazwisko, zawód względnie zatrudnienie oraz miejsce zamieszkania (dokładny adres) każdego z wybranych.

§ 60. Jeżeli w skład Komisji wybrano osoby nie odpowiadające warunkom, przewidzianym w art. art. 33, 35, 37 i 38 ustawy, wówczas przewodniczący Komisji zwraca się do właściwych instytucji z żądaniem wyboru nowych członków lub zastępców w miejsce niewłaściwie wybranych.

§ 61. Gdyby wybór członków i zastępców członków Komisji nie został dokonany w terminie wyznaczonym, wówczas uzupełnienie składu Komisji następuje drogą zamianowania.

Brakujących z wyboru członków i zastępców członków Komisji szacunkowych mianuje Dyrektor Izby Skarbowej, a takichże członków i zastępców członków Komisji odwoławczych—Minister Skarbu na wniosek właściwych przewodniczących.

§ 62. Osoby, wybrane lub zamianowane na członków, względnie zastępców członków Komisji, nie mogą bez dostatecznych powodów uchylać się od pełnienia swych obowiązków.

§ 63. W razie równoczesnego wyboru na członka Komisji szacunkowej i odwoławczej, wybrany obowiązany jest oświadczyć instytucji wybierającej, do jakiej Komisji wybór przyjmuje.

W takim wypadku należy dokonać nowych wyborów na członka tej Komisji, w której wybrany nie życzy sobie uczestniczyć. To samo obowiązuje i zastępców członków Komisji.

§ 64. Jeżeli w ciągu urzędowania którykolwiek z członków Komisji utraci możność pełnienia swych obowiązków, wówczas powinien złożyć o tem piśmienne oświadczenie przewodniczącemu właściwej Komisji, z podaniem okoliczności uzasadniających ustąpienie.

§ 65. W wypadku przewidzianym w § 64 nin. rozp. przewodniczący Komisji powołuje w miejsce ustępującego jego zastępcę.

Gdyby i zastępcą członka Komisji nie mógł przyjmować udziału w pracach Komisji, wówczas przewodniczący przedsięwzima środki celem dokonania uzupełniającego wyboru lub zamianowania.

Uzupełnienie kompletu następuje również wtedy, gdy członek lub zastępcą członka Komisji straci prawo obieralności lub przestanie być płatnikiem podatku dochodowego w okręgu danej Komisji (śmierć, wyprowadzenie się i t. p.).

§ 66. Członek Komisji, obejmujący opróżnione stanowisko, pełni obowiązki tylko do końca okresu urzędowania swego poprzednika.

§ 67. Członkowie Komisji, którzy ustępują z powodu upływu ich okresu urzędowania, mogą być ponownie wybrani.

§ 68. Przewodniczący Komisji utrzymują w ścisłej ewidencji skład członków i zastępców członków zarówno wybranych, jak i mianowych.

Obowiązki i prawa przewodniczących oraz członków Komisji.

(do art. art. 36, 40 — 44 ustawy).

§ 69. Przewodniczący zwołują Komisje w miarę potrzeby.

Zwołanie następuje przez zaproszenie każdego członka, względnie jego zastępcy pod adresem, wskazanym w aktach, dotyczących składu Komisji, z oznaczeniem dnia, godziny i miejsca posiedzenia oraz z podaniem porządku dziennego, w którym sprawy różnorodne wymienia się oddzielnie, sprawy zaś jednorodne co do treści łączy się w jeden punkt.

Członkom Komisji, mieszkającym w tej samej miejscowości, w której ma się odbyć posiedzenie, zawiadomienia wysyła się w takim czasie, aby zostały doręczone ile możliwości na trzy dni przed wyznaczonym terminem posiedzenia.

Zawiadomienia zaś członków Komisji, mających miejsce zamieszkania poza siedzibą Komisji, należy wysłać również w takim czasie, aby zostały doręczone ile możliwości na tydzień przed posiedzeniem.

§ 70. Członkowie Komisji zaproszeni na posiedzenie są obowiązani przybyć punktualnie lub bezzwłocznie po otrzymaniu zaproszenia usprawiedliwić wobec przewodniczącego niemożność przybycia.

Przewodniczący, o ile pozostało dość czasu, wysyła zaproszenie zastępcy tego członka, który uprzedził o swojej nieobecności.

§ 71. Zastępcy, zaproszeni w miejsce członków, biorą udział w pracach Komisji z głosem stanowczym.

§ 72. Przed otwarciem posiedzenia przewodniczący przedewszystkiem ustala ilość przybyłych członków, sprawdza, czy zawiadomienia o posiedzeniu zostały doręczone wszystkim członkom i decyduje o ważności posiedzenia.

Posiedzenie jest ważne, jeżeli oprócz przewodniczącego jest obecna połowa ogólnej ilości członków.

§ 73. Jeżeli pierwsze posiedzenie nie mogło się odbyć skutkiem niedostatecznej liczby obecnych, wówczas sporządza się o tem krótki protokół, który podpisuje przewodniczący i którykolwiek z przybyłych na posiedzenie członków Komisji.

Przy zwołaniu następnie drugiego posiedzenia z tym samym porządkiem dziennym, przewodniczący uprzedza członków Komisji w wysyłanych im powtórnych zawiadomieniach, że w myśl części trzeciej art. 40 ustawy, to drugie posiedzenie będzie ważne bez względu na ilość obecnych członków.

§ 74. W razie nieprzybycia na drugie posiedzenie przynajmniej dwóch członków, przewodniczący zaprasza do udziału w posiedzeniu z prawami członków dwie osoby z pomiędzy płatników podatku dochodowego.

§ 75. Czynnościami Komisji kieruje przewodniczący, wykonuje uchwały Komisji i jest odpowiedzialny za należyte stosowanie ustawy.

Przewodniczący między innemi: zagaja i zamyka posiedzenia Komisji, przedstawia do rozważania i rozstrzygnięcia sprawy wniesione na porządek dzienny, prowadzi obrady, poddaje wnioski pod głosowanie i t. d.

W nieobecności przewodniczącego, wszystkie jego czynności sprawuje jego zastępca, który ponosi odpowiedzialność za przewodnictwo.

Obrady Komisji toczą się ustnie i są tajne.

W razie wyłonienia się w toku obrad kilku wniosków w jednym i tym samym przedmiocie, przewodniczący decyduje o kolejności głosowania nad nimi, kierując się zasadą, że należy najpierw poddać pod głosowanie wniosek, który jest najkorzystniejszy dla interesów Skarbu.

Ten wniosek zostaje przyjęty i uważa się za uchwalony przez Komisję, który otrzyma bezwzględną większość głosów obecnych członków.

Przewodniczący nie bierze udziału w głosowaniu, rozstrzyga jedynie w razie równości głosów.

Jeżeli przy głosowaniu nad wnioskami o wysokości pewnej cyfry nie można osiągnąć ani bezwzględnej większości, ani równości głosów obecnych członków, wówczas należy doliczać głosy za cyfrą najniekorzystniejszą dla podatnika tak długo do głosów za cyfrą najbliższą dla podatnika korzystniejszą, aż okaże się większość lub równość głosów obecnych członków.

§ 76. Członkowie Komisji nie mogą zabierać głosu w wypadkach rozważania i rozstrzygania opodatkowania ich samych, tudzież osób, do których pozostają w stosunku małżeńskim albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii wstępnej albo zstępnej lub do trzeciego stopnia w linii bocznej, albo wreszcie w stosunku służbowym. Przed rozpoczęciem obrad w takich wypadkach, opuszcza dotyczący członek miejsce obrad aż do chwili powzięcia uchwały.

Członek Komisji, będący jawnym lub cichym współnikiem albo pełnomocnikiem podatnika lub jego opiekunem, kuratorem, doradcą prawnym i t. p., nie może również być obecnym ani przy rozważaniu wysokości dochodu, względnie zysku lub wartości majątku, ani przy głosowaniu nad opodatkowaniem takiego podatnika.

Przewodniczący w wypadkach, wymienionych w niniejszym paragrafie, oddaje zawsze kierownictwo swemu zastępcy albo jednemu z członków, wybranemu przez Komisję.

§ 77. Gdy przewodniczący Komisji szacunkowej nie zgadza się z uchwałą Komisji, wtedy wstrzymuje wykonanie uchwały i wraz ze swym umotywowanym wnioskiem przedstawia sprawę do decyzji Komisji odwoławczej.

§ 78. Z każdego posiedzenia Komisji winien być sporządzony zwięzły protokół, obejmujący przedmioty wniesione pod obrady oraz zapamiętałe uchwały bez przebiegu obrad.

W przedmiotach większej wagi w protokole przytoczyć należy również podstawy, na których się opiera uchwała Komisji.

W protokole zamieszcza się oświadczenia tych członków, nie zgadzających się z decyzją Komisji, którzy tego zażądata.

Do prowadzenia protokołów na posiedzeniach Komisji wyznacza przewodniczący sekretarza z grona podwładnych mu urzędników.

Protokół winien być podpisany przez przewodniczącego i przynajmniej dwóch przy obradach obecnych członków.

§ 79. Przewodniczący, jak również wszyscy członkowie Komisji i zastępcy członków Komisji są obowiązani przy wykonywaniu swych czynności postępować bezstronnie bez względu na osobę, według najlepszej wiedzy i sumienia, oraz zachować w najściślejszej tajemnicy wszystko to, o czym dowiedzą się podczas obrad w ogólności, a w szczególności o stosunkach majątkowych i dochodowych podatników.

§ 80. Od członków i zastępców członków Komisji, którzy nie są urzędnikami państwowymi, przewodniczący odbiera na wstępie ich urzędowania

uroczyste ślubowanie przez podanie ręki, że przy obradach Komisji będą postępować bezstronnie bez względu na osobę, według najlepszej wiedzy i sumienia i zachowają w najściślejszej tajemnicy wszystko to, o czym się dowiedzą podczas obrad w ogólności, a w szczególności o stosunkach majątkowych i dochodowych podatników.

Przed odebraniem ślubowania przewodniczący obowiązany jest zwrócić uwagę członków i zastępców członków Komisji na postanowienia karne, zawarte w art. 100 ustawy.

Imiona i nazwiska osób, które złożyły ślubowanie, uwidacznia się w protokole odnośnego posiedzenia.

§ 81. Członkom i zastępcom członków Komisji, którzy nie są urzędnikami państwowymi, zwraca się koszty podróży z miejsca zamieszkania na posiedzenia Komisji i z powrotem, oraz wypłaca się diety, jako wynagrodzenie za stratę czasu, spowodowaną udziałem w posiedzeniach Komisji. Koszty podróży zwraca się tylko wówczas, gdy odległość od miejsca zamieszkania członka lub zastępcy członka Komisji do miejsca urzędowania Komisji wynosi więcej, niż dwa kilometry.

Koszty podróży zwraca się w wysokości nie przekraczającej:

- 1) przy podróży koleją — ceny biletu II kl. w pociągu osobowym;
- 2) „ „ statkiem wodnym „ „ I „ na statku;
- 3) „ „ kołowej, odbytej karetką, dyliżansem, omnibusem, tramwajem i t. p. „ „ I „ w karetkce, dyliżansie, omnibuse i t. p. albo ceny pobieranej od każdego z jadących w jednakowej kwocie;
- 4) „ „ kołowej, odbytej w inny sposób, jeżeli na danej odległości niema wyżej wymienionych zbiorowych środków przewoźnych, ceny taryfowej, obowiązującej w danym powiecie dla podwódt, dostarczanych w razie podróży służbowych funkcjonariuszom państwowym.

Cenami pod 3 i 4 należy się również kierować przy określeniu podlegających zwrotowi kosztów dojazdu z dworca i do dworca kolejowego, względnie z przystani i do przystani.

Diety przysługują się w takiej samej wysokości, jak funkcjonariuszom państwowym, zaliczonym do VII stopnia płacy.

ROZDZIAŁ II.

Czynności wstępne do wymiaru.

(do art. art. 45—49 ustawy).

§ 82. Corocznie przed 1 października roku, poprzedzającego rok podatkowy, Izby skarbowe, na wnioski przewodniczących Komisji szacunkowych, określają, w jakich miejscowościach na nadchodzący rok podatkowy osoby, wymienione w art. art. 45 — 47 ustawy, są obowiązane składać wykazy temi artykułami wymagane.

Powyższe wnioski winny być przedstawiane najpóźniej do 15 września i co do każdej projektowanej miejscowości poparte danymi, wykazującymi:

- 1) nazwę miejscowości;

- 2) ilość mieszkańców;
- 3) ilość zakładów handlowych i przemysłowych;
- 4) ilość zabudowanych posiadłości nieruchomości z podaniem osobno ilości posiadłości całkowicie lub częściowo za czynszem odnajmowanych;
- 5) ilość posiadaczy mieszkań, zamieszkałych we własnych domach;
- 6) ilość posiadaczy mieszkań, zamieszkałych w cudzych domach; oraz w przybliżeniu;
- 7) ilość osób, stanowiących głowy rodziny i
- 8) ilość osób, otrzymujących uposażenia służbowe, emerytury i wszelkiego rodzaju wynagrodzenia w pieniądzu lub w naturze, a to oddzielnie za służbę państwową i samorządową i oddzielnie za służbę innego rodzaju.

Równocześnie do wniosków dołącza się wykaz ilości niezużytych i znajdujących się w rozporządzeniu przewodniczących formularzy druków.

§ 83. We wnioskach, przedstawianych w myśl § 82 nin. rozp., należy uwzględnić przede wszystkim miejscowości o znaczniejszej ilości mieszkańców, oraz skupienia ludności o wybitniejszym charakterze handlowym lub przemysłowym, następnie zaś miejscowości ze znaczniejszą stosunkowo liczbą odnajmowanych za czynszem mieszkań i pomieszczeń.

§ 84. Po określeniu miejscowości w trybie, wskazanym w §§ 82 i 83 nin. rozp., Izby skarbowe niezwłocznie komunikują o postanowieniach swych w tym względzie właściwym przewodniczącym Komisji szacunkowych i równocześnie, kierując się danymi, zawartymi we wnioskach przewodniczących, zamawiają potrzebną ilość formularzy druków, z zaznaczeniem w zamówieniu, że formularze winny być wygotowane i dostarczone w terminie miesięcznym od daty zamówienia.

§ 85. Bezwzględnie po otrzymaniu potrzebnych formularzy, Izby skarbowe najpóźniej do 15 listopada zaopatrują poszczególnych przewodniczących w odpowiednią ilość formularzy z poleceniem obwieszczenia lub rozesłania tychże stosownie do ich przeznaczenia odnośnym osobom, władzom, urzędem, instytucjom i przedsiębiorstwom.

Odpowiednie formularze przewodniczący Komisji szacunkowej rozsyłają w swych okręgach albo bezpośrednio właścicielom, względnie dzierżawcom lub rządom domów, albo za pośrednictwem samorządów gmin miejskich i wiejskich, celem doręczenia lokatorom i głowom rodziny.

Dla udogodnienia osobom interesowanym, zgłaszającym się po formularze, przewodniczący Komisji posyłają pewną ilość odpowiednich formularzy samorządom gmin miejskich i wiejskich, kasom państwowym i innym instytucjom i urzędem po porozumieniu się z niemi.

§ 86. Rozesłanie formularzy winno być skutecznie przez przewodniczących Komisji szacunkowych przed 15 grudnia roku, poprzedzającego rok podatkowy.

§ 87. Miejscowości, określone w myśl § 82 nin. rozp. i dokonanie rozesłania formularzy przewodniczący Komisji szacunkowych podają do ogólnej wiadomości, najpóźniej do 15 grudnia, publicznem obwieszczeniem wydrukowanem w miejscowych pismach, oraz rozlepionem w odnośnych miejscowościach na słupach, narożnikach i innych widocznych miejscach. Tem samem obwieszczeniem przewodniczący Komisji szacunkowych wzywają lokatorów, głowy rodziny, właścicieli domów, władze, urzędy, instytucje publiczne i prywatne towarzystwa, przedsiębiorstwa oraz wszelkiego rodzaju pracodawców do składania wymaganych wykazów w ter-

minie przepisany ustawa właściwym Komisjom szacunkowym, względnie urzędom skarbowym.

W obwieszczeniach tych należy zwrócić uwagę na skutki prawne z powodu niezłożenia wykazów i zarazem zaznaczyć, że interesowane osoby winny same zatroszczyć się o odbiór formularzy, które w razie potrzeby mogą być otrzymane bezpłatnie we właściwych urzędach skarbowych, kasach państwowych i innych wyznaczonych w obwieszczeniu miejscach.

§ 88. W miejscowościach, które określiła w myśl § 82 nin. rozp. właściwa Izba skarbową, każdy, kto zajmuje mieszkanie (lokator), jest obowiązany corocznie najpóźniej do 1 stycznia dostarczyć właścicielom domów lub ich zastępcom (dzierżawcom lub zarządzającym nimi), za potwierdzeniem odbioru, według przepisanej wzoru, wykazy osób, zamieszkałych w dniu 15 grudnia w jego mieszkaniu i mających samoistny dochód bez względu na to, w jakiej wysokości te osoby otrzymują dochód.

§ 89. W wykazach, wymaganych przepisami § 88 nin. rozp., należy umieścić tylko osoby zamieszkałe w mieszkaniach w dniu 15 grudnia.

Wykazy winny obejmować posiadaczy mieszkań, członków ich rodzin, mających samoistny dochód, oraz osoby, które, znajdując się w stosunku służbowym do posiadaczy mieszkań, u nich zamieszkują, jak np. guwernantki, bony, sekretarze osobiści, subjekci, służba domowa (kucharki, lokaje) i t. p., wreszcie sublokatorów, odnajmujących pokoje lub części mieszkania.

Do wykazów winny być wpisane również i te osoby, które przypadkowo lub chwilowo były nieobecne w mieszkaniu w dniu 15 grudnia, lecz pozostawiły pomieszczenia do dalszego swego użytku.

Do liczby zamieszkałych nie należą osoby przypadkowo w tym terminie przebywające, a mające miejsce zamieszkania w innych miejscowościach, oraz osoby odnajmujące pomieszczenia nie w celu zamieszkania, lecz dla spełniania czynności służbowych lub zawodowych (np. pomieszczenia wynajęte przez lekarzy, adwokatów, agentów handlowych i t. p. dla przyjęć chorych, klientów, interesantów).

§ 90. Utrzymujący hotele, pokoje umeblowane, pensjonaty, gospody, domy zajezdne, oraz inne zakłady, przeznaczone do wynajęcia pomieszczeń na zamieszkania, jak zakłady lecznicze, sanatoria i t. p., wciągają do wykazów tylko te zamieszkałe w ich zakładach osoby, które, odnajmując pomieszczenia na miesiąc lub chociażby na doby, zamieszkują dłużej, jak dwa miesiące. Wymienione osoby włącza się do wykazów również i w tym wypadku, gdy były nieobecne w dniu 15 grudnia, lecz odnajęte pomieszczenia zatrzymały nadal dla siebie.

§ 91. W terminie wyznaczonym w art. 45 ustawy posiadacze mieszkań składają wykazy, wymienione w § 88 nin. rozp., właścicielom domów, dzierżawcom lub ich zastępcom, od których otrzymują potwierdzenie odbioru.

§ 92. W tych samych miejscowościach, które w myśl § 82 nin. rozp. określiła właściwa władza skarbową, głowy rodziny zarówno zajmujące (lokatorzy), jak i odnajmujące (sublokatorzy) mieszkania, a obowiązane do opłaty podatku dochodowego, winny do 1 stycznia złożyć właścicielom domów, dzierżawcom lub ich zastępcom, albo właściwej władzy skarbowej, za potwierdzeniem odbioru, na przepisany formularz wykaz wszystkich będących w dniu 15 grudnia na ich utrzymaniu członków rodziny bez względu na miejsce zamieszkania lub pobytu tych członków.

Wykazy te można przesłać właściwej Komisji szacunkowej również pocztą.

§ 93. Właściciele domów, w których znajduje się kilka, albo i więcej mieszkań, układają otrzymane wykazy albo w porządku kolejnym według numerów mieszkań, o ile mieszkania w ich domach są ponumerowane, albo w porządku alfabetycznym według nazwisk osób obowiązanych do złożenia wykazów, o ile mieszkania nie posiadają numerów, a to co do każdej posiadłości domowej oddzielnie.

Do ułożonych w ten sposób wykazów właściciele domów, względnie ich zastępcy lub dzierżawcy, o ile zajmują pomieszczenia we własnym domu, dołączają wykaz zamieszkałych w ich mieszkaniu osób, a o ile zároveň stanowią głowy rodziny, dołączają również i wykaz będących na ich utrzymaniu członków rodziny, poczem najpóźniej do 15 stycznia roku podatkowego składają wykazy, za potwierdzeniem odbioru, do właściwej Komisji szacunkowej.

Właściciele domów (dzierżawcy lub zastępcy) mogą przysyłać wykazy do właściwej Komisji szacunkowej również za pośrednictwem poczty.

§ 94. Równocześnie z wykazami, złożonemi przez lokatorów, oraz przez głowy rodziny, właściciele domów lub posiadłości budynkowych (dzierżawcy lub zastępcy) są obowiązani dostarczyć (za potwierdzeniem odbioru), właściwej władzy skarbowej na przepisany formularz imienne listy osób, które w dniu 15 grudnia zajmowały w ich posiadłościach budynkowych mieszkania lub pomieszczenia, przeznaczone dla zakładów handlowych lub przemysłowych np. na sklepy, fabryki, warsztaty, składy, spichlerze, stajnie, garaże i t. p. z oznaczeniem rocznej wysokości umówionej ceny najmu za wynajęte mieszkania lub pomieszczenia, względnie wartości czynszowej mieszkania lub pomieszczenia, oddanego do bezpłatnego użytku albo zajętego przez samego właściciela domu, albo posiadłości budynkowej.

§ 95. Wszystkie władze i urzędy państwowe, związki komunalne, instytucje publiczne i prywatne, wszelkiego rodzaju towarzystwa, stowarzyszenia i spółki, właściciele lub dzierżawcy zakładów handlowych i przemysłowych i innych przedsiębiorstw, przynoszących dochód, jak również właściciele lub dzierżawcy nieruchomości, wogóle wszyscy służbodawcy są obowiązani corocznie najpóźniej do 15 stycznia złożyć właściwemu urzędowi skarbowemu wykazy tych osób, które w ciągu minionego roku otrzymały od nich uposażenia służbowe, emerytury i wszelkiego rodzaju wynagrodzenia w pieniądzu lub naturze, w wysokości przekraczającej minimum egzystencji w miejscu zamieszkania podatnika w myśl § 9 nin. rozp. i w dniu 1 stycznia roku podatkowego miały miejsce zamieszkania na obszarze, na który rozciąga się moc obowiązująca ustawy.

Nadto w tym samym terminie winny być złożone wykazy osób zamieszkałych poza obszarem Rzeczypospolitej, o ile te osoby w ciągu roku, poprzedzającego rok podatkowy, pobrały tantiemy lub z funduszów Państwa, związków komunalnych oraz innych tego rodzaju funduszów publicznych otrzymały płace albo emerytury.

Wykazy osób, które otrzymały uposażenie albo wynagrodzenie za służbę państwową lub samorządową, władze, urzędy państwowe i związki komunalne sporządzają na przepisany formularz, wykazy zaś wszystkich innych osób należy sporządzić na odrębnym formularzu.

§ 96. Odnośnie do osób, otrzymujących uposażenia służbowe, emerytury i wszelkiego rodzaju wynagrodzenia w pieniądzu lub naturze, należy dla każdej osoby sporządzić oddzielny wykaz według stanu w dniu 1 stycznia.

Uposażenia służbowe, emerytury i wynagrodzenia podaje się w tej kwocie, jaka przypadła do wypłaty w ciągu ubiegłego roku. Oprócz wynagrodzenia w pieniądzu, w wykazach uwidacznia się również i wszelkie korzyści, otrzymywane w naturze np. w formie bezpłatnego mieszkania, opału, oświetlenia, produktów (ordynarja) i t. p., wyrażając je w wartościach pieniężnych według przeciętnych cen miejscowych.

Wreszcie wykaz winien obejmować wszystkie ustawowo dopuszczalne potrącenia.

§ 97. Wykazy osób, otrzymujących uposażenia służbowe, emerytury i wszelkiego rodzaju wynagrodzenia, winny być dostarczane temu urzędowi skarbowemu, w okręgu którego te osoby w dniu 1 stycznia miały miejsce zamieszkania, albo w braku tegoż miejsce pobytu.

Wykazy osób, wymienionych w części 2 § 95 nin. rozp., należy składać do tego Urzędu skarbowego, w okręgu którego znajdują się władze, urzędy, instytucje i towarzystwa albo zamieszkują osoby dokonyujące wypłaty.

§ 98. Po otrzymaniu wykazów, wymienionych w §§ 88, 92 i 94 niniejszego rozporządzenia, Urzędy skarbowe porównują wykazy, dostarczone przez posiadaczy mieszkań, z wykazami składanymi przez właścicieli domów, a wykazy, złożone przez głowy rodziny, z wykazami, dostarczonymi przez posiadaczy mieszkań i sprawdzają, czy wszyscy posiadacze mieszkań i głowy rodziny dopełnili obowiązku włożonego na nich art. 45 i 46 ustawy.

§ 99. Urzędy skarbowe, posilkując się posiadaniem materiałów z dziedziny innych podatków, sprawdzają również, czy dostarczone wykazy obejmują wszystkie domy w odnośnych miejscowościach i czy wszystkie wykazy, wymagane art. 48 ustawy, złożone zostały przez osoby fizyczne i prawne, wymienione w § 95 niniejszego rozporządzenia.

§ 100. Na dowód złożenia wykazów, wymaganych z mocy art. 46—48 ustawy, wydaje się pokwitowanie na przepisany formularz.

Osoby, które nie złożyły wspomnianych wykazów, albo w złożonych wykazach nie umieściły dostatecznych danych, przewodniczący Komisji przynagla pisemnie do złożenia lub uzupełnienia wykazów.

§ 101. O wszystkich osobach, mających samoistny dochód, zarówno zamieszkujących w danym okręgu szacunkowym, jak i o osobach, które, zamieszkując poza obszarem okręgu szacunkowego, mają w tym okręgu źródła dochodu, przewodniczący Komisji czerpie niezbędne wiadomości: z danych urzędów ziemskich, urzędów ubezpieczeniowych i urzędów gminnych, z danych samorządów powiatowych, miejskich i gminnych, z materiałów, dotyczących rozkładu podatku gruntowego we wsiach, z materiałów, dotyczących podatku majątkowego, przemysłowego, od zysków wojennych, od spadków i darowizn, z nieruchomości miejskich i innych. Przy korzystaniu z powyższych danych i materiałów należy robić wyciągi nie tylko co do jakości i ilości samych źródeł dochodowych, lecz również w miarę możliwości i co do osiągniętych dochodów, co do ciężarów podatkowych, powinności, świadczeń i t. p.

Co się tyczy wiadomości o osobach, które mieszkały poza obszarem Rzeczypospolitej, a od 1 stycznia roku podatkowego obrały sobie miejsce zamieszkania na obszarze, na który rozciąga się moc obowiązująca ustawy, albo przybyły do tegoż obszaru dla zarobku i osiągają dochody, podlega-

jące podatkowi dochodowemu, przewodniczący Komisji odnośnie do powierzonego mu okręgu, zasięga informacji u władz i urzędów, prowadzących rejestrację tej kategorii osób.

Prace przygotowawcze w tym kierunku przewodniczący Komisji mają podjąć bezzwłocznie po ogłoszeniu niniejszego rozporządzenia.

§ 102. Na podstawie materiałów i wiadomości, otrzymanych i zebranych zgodnie z §§ 88, 92, 94, 95 i 101 niniejszego rozporządzenia, przewodniczący Komisji sporządza na osobnych kartkach listę imienną domniemanych płatników podatku dochodowego i majątkowego.

Na każdej kartce przewodniczący Komisji umieszcza posiadane dane, dotyczące dochodu i majątku płatnika.

Lista ta ma zawierać cztery grupy osób, a mianowicie:

- a) zamieszkujących lub przebywających w dniu 15 grudnia w okręgu szacunkowym;
- b) zamieszkujących poza obszarem okręgu szacunkowego, a w tym okręgu posiadających źródła dochodu, wymienione w art. 3 ustawy;
- c) zamieszkujących poza obszarem Rzeczypospolitej, a w okręgu szacunkowym posiadających dochody, płynące ze źródeł wymienionych w art. 1 ustęp 2 ustawy;
- d) podlegających opodatkowaniu w ciągu roku podatkowego na zasadzie części drugiej art. 75 ustawy.

§ 103. Oprócz listy, przewidzianej w poprzednim paragrafie, przewodniczący Komisji sporządza również systemem kartkowym na przepisany formularz listy imienne:

- a) tych osób prawnych, których zarząd ma siedzibę w okręgu szacunkowym;
- b) tych osób prawnych, które, mając siedzibę zarządu poza obszarem okręgu szacunkowego, posiadają w okręgu szacunkowym źródła dochodu, wymienione w art. 3 ustawy;
- c) tych osób prawnych, które, mając siedzibę zarządu poza obszarem Rzeczypospolitej, posiadają w okręgu szacunkowym źródła dochodu, wymienione w ustępie 2 art. 1 ustawy;
- d) tych osób prawnych, które podlegają opodatkowaniu w ciągu roku podatkowego na zasadzie części drugiej art. 75 ustawy.

Takie same listy sporządzają Izby skarbowe co do towarzystw i zakładów obowiązanych do publicznego składania rachunków.

§ 104. W odpowiednich przedziałkach listy domniemanych płatników należy wpisać krótko i zwięźle: jakość, ilość i miejsce położenia źródeł dochodowych, oraz przedmiotów majątkowych i sporządzić te listy w taki sposób, aby w każdym roku podatkowym, na termin wyznaczony do składania zeznań, obejmowały spisy i wiadomości, dotyczące wszystkich osób danego okręgu szacunkowego, o których przewodniczący Komisji mógł się dowiedzieć.

W razie otrzymania po wspomnianym terminie dodatkowych wiadomości o osobach, które już są wpisane do listy, dodatkowe wiadomości notuje się na kartce odnośnej osoby. Jeżeli takie wiadomości dotyczą osób, nie objętych listą, wówczas dla takich osób sporządza się nowe kartki, które umieszcza się w stosownej grupie odpowiedniej listy.

Przedziałka „uwagi” przeznaczoną jest przede wszystkim do zapisania jakości urzędzenia domowego, długów, powinności, świadczeń i t. p.

Kartki w każdej grupie danej listy winny być ułożone w porządku alfabetycznym nazwisk, domniemanych płatników.

Listy domniemanych płatników z roku poprzedniego, odpowiednio uzupełnione i poprawione, służą na rok następny.

Jeżeliby w stanie dochodu i majątku danej osoby nastąpiły tak znaczne zmiany, że zachodziłaby potrzeba poczynienia licznych uzupełnień i poprawek, wówczas w takich wypadkach sporządza się nowe kartki w miejscach dawniejszych.

§ 105. Jeżeli na podstawie wiadomości, odnotowywanych w odnośnej kartce listy domniemanych płatników, przewodniczący Komisji (Izba skarbowa) poweźmie przekonanie, że dana osoba osiąga taki dochód lub posiada taki majątek, który uzasadnia obowiązek opłacania podatku dochodowego lub majątkowego, wówczas zakłada dla osoby fizycznej arkusz wymiarowy na przepisany formularz dla osoby prawnej zaś na odrębnym formularzu. Równocześnie wypełnia dokładnie karty źródeł dochodu tudzież przedmiotów majątkowych oraz ciężarów, powinności, świadczeń, na przepisanych formularzach.

Wspomniane karty dołącza się do arkusza wymiarowego.

Arkusze wymiarowe numeruje się w arytmetycznym porządku założenia tych arkuszy.

Numer arkusza wymiarowego notuje się na dołączonych kartach i na odnośnej kartce listy domniemanych płatników.

Arkusz wymiarowy wraz ze wszystkimi przepisaniem formularzami, dotyczącymi opodatkowania, stanowi akt wymiarowy płatnika (część pierwsza art. 67 ustawy).

§ 106. Dla osób, objętych listą domniemanych płatników w grupie b) §§ 102, 103 nin. rozp., arkuszy wymiarowych nie zakłada się. Natomiast dla wszystkich osób tej kategorii wypełnia się karty według przepisanej wzoru i karty takie przesyła się odnośnym przewodniczącym Komisji szacunkowych.

§ 107. Przepisy poprzednich §§ 104—106 nin. rozp. stosuje się również do Izb skarbowych względem towarzystw i zakładów obowiązanych do publicznego składania rachunków.

ROZDZIAŁ III.

Zeznanie do państwowego podatku dochodowego.

(do art. 50 i 51 ustawy).

§ 108. Wszystkie osoby, podlegające podatkowi dochodowemu w myśl art. 1 i 2 ustawy, obowiązane są w terminie ustawą wyznaczonym złożyć zeznanie o dochodzie na przepisany formularz.

Termin do składania zeznań biegnie od 1 stycznia odnośnego roku podatkowego i upływa dla osób fizycznych i spadków wakujących (nieobjętych) z dniem 1 marca, dla osób prawnych zaś z dniem 1 lipca danego roku podatkowego.

Osoby fizyczne, które z ważnych powodów nie mogą dotrzymać w ustawie wyznaczonego terminu, winny przed upływem 1 marca wnieść uzasadnioną prośbę o odroczenie terminu. Odroczenia, jednak nie dłuższego, jak do 1 lipca danego roku podatkowego, udziela przewodniczący właściwej Komisji szacunkowej. Za tego rodzaju ważne powody można uznać np. dłuższą nieobecność, chorobę, niemożność wykończenia zamknięć rachunkowych i t. d.

Do złożenia zeznań Izby Skarbowe wzywają płatników w miesiącu styczniu każdego roku podatkowego publicznym obwieszczeniem.

W obwieszczeniu tem należy zarazem podać termin, do którego zeznania winny być złożone, wymienić miejsca wydawania i składania zeznań, oraz zwrócić uwagę na skutki prawne z powodu niezłożenia zeznań lub złożenia ich po terminie.

W zastępstwie osób fizycznych, które co do swego majątku pozostają pod opieką lub kuratelą, składają zeznania ich prawni zastępcy; w zastępstwie osób prawnych, członkowie zarządu, według statutu do tego uprawnieni; w zastępstwie małoletnich dzieci, pozostających pod władzą rodzicielską — ich ojciec, jeżeli jednak władza rodzicielska przysługuje matce — ich matka; za spadki wakujące te osoby, które sprawują zarząd majątkiem masy spadkowej; wreszcie w zastępstwie osób, które nie mogą same złożyć zeznania z powodu nieobecności lub innych przeszkód — ich pełnomocnicy.

Na żądanie władzy winni pełnomocnicy złożyć udzielone im pełnomocnictwo w oryginale lub w wierzytelnym odpisie.

Jeśli kto w terminie w ustawie wyznaczonym nie złoży zeznania lub jeśli złoży je po upływie tegoż terminu, wówczas wymiar podatku będzie uskuteczniiony zaocznie na podstawie materiałów, jakimi władza rozporządza. O ileby jednak te materiały nie wystarczały do uskutecznienia zaocznego wymiaru, wówczas można wezwać podatnika do złożenia zeznania z zagrożeniem grzywny.

Wypełnione formularze zeznań należy składać do właściwych organów, wymierzających podatek. Minister Skarbu może upoważnić do odbioru zeznań również kasy i urzędy podległe Ministerstwu Skarbu, oraz samorządy powiatowe, miejskie i wiejskie, a ze względu na miejscowe stosunki, mogą władze skarbowe z upoważnienia Ministra Skarbu zwracać się także do innych instytucji z prośbą o odbieranie składanych zeznań. Wszystkie powyżej wymienione instytucje są powołane do bezpłatnego wydawania formularzy zeznań zgłaszającym się podatnikom lub ich zastępcom.

Składanie zeznań może być również uskutecznione należycie opłaconym listem poleconym w zapieczętowanych kopertach.

Zeznania mogą być składane także ustnie, lecz przyjmowanie takich zeznań uskutecznia tylko właściwa władza skarbowa. Tego rodzaju zeznanie powinno być podpisane przez zeznającego i odbierającego zeznanie.

Instytucje, powołane do zbierania zeznań, obowiązane są przesłać je natychmiast właściwemu organowi, wymierzającemu podatek.

Na żądanie należy wydać oddawcy zeznania urzędowe poświadczenie odbioru zeznania, o ile z niego można niewątpliwie powziąć, kto jest podatnikiem. To poświadczenie odbioru nie wyklucza dochodzeń w tym względzie, czy oddane zeznanie odpowiada wymogom ustawy, ani też żądania późniejszych uzupełnień, ani wreszcie ścigania podatnika za udaremnienie wymiaru lub uszczuplenie podatku. Na wszystkich zeznaniach należy zanotować dzień, w którym zeznanie zostało złożone, dla zeznań zaś nadesłanych pocztą wystarcza stempel poczty nadawczej.

Forma i treść zeznania osób fizycznych i spadków wakujących.

(do art. 52 ustawy).

§ 109. Zeznanie do podatku dochodowego, wypełnione na przepisany formularz, należy złożyć z zapewnieniem, że wszystkie przytoczone w niem dane oznajmione zostały według najlepszej wiedzy i sumienia.

Do danych, które powinny być umieszczone w zeznaniu, należą:

- 1) nazwisko, imię i zawód osoby fizycznej;
- 2) miejsce zamieszkania lub pobytu;

- 3) ogólna suma dochodu, osiągniętego osobno z każdego poszczególnego źródła w myśl art. 3 ustawy, z odrębnym wykazaniem dochodu z nieruchomości i z przedsiębiorstw, znajdujących się poza granicami okręgu szacunkowego, oraz z zaznaczeniem, które ze źródeł dochodu należą do podatnika osobiście, a które do członków rodziny, o ile ich dochody podlegają opodatkowaniu łącznie z dochodem podatnika;
- 4) odsetki od długów, podatki i inne odliczenia dopuszczalne według art. 10 ustawy;
- 5) podpis podatnika.

Tego samego formularza należy używać również, gdy podatnik składa zeznanie ustnie do protokołu.

Dane pod 1), 2), 4) i 5) art. 52 ustawy nie wymagają bliższego wyjaśnienia, natomiast co do danych pod 3) tegoż artykułu zauważa się, co następuje:

Podlegający podatkowi dochód należy obliczyć według wskazówek zawartych w §§ 11 — 42 nin. rozp. i wykazać go oddzielnie co do każdego poszczególnego źródła w odpowiednich rubrykach formularza zeznania.

Sposób obliczenia dochodów, pobranych w naturze, wyjaśnia § 110 nin. rozp.

Jeżeli przy obliczeniu dochodu z poszczególnego źródła okaże się strata, uwzględnia się ją przy ustalaniu ogólnego dochodu.

Co do odliczeń, wymienionych w odnośnych punktach formularza zeznania, należy mieć na uwadze postanowienia § 21 nin. rozp.

Podatnik uczyni zadość obowiązkowi złożenia zeznania, gdy złoży je po wypełnieniu dokładnem rubryk, zawierających powyżej wymienione dane, dotyczące dochodów z poszczególnych źródeł i odliczeń, dopuszczalnych według art. 10 ustawy, oraz po opatrzeniu zeznania swoim podpisem.

Wystarcza przeto, gdy podatnik przy każdym źródle dochodu poda jedną sumę, z wyjątkiem dochodu z lasu, osiągniętego z wyrębu, przekraczającego ilość określoną w planie gospodarstwa leśnego lub ilość, odpowiadającą naturalnemu przyrostowi. Tego rodzaju dochód z lasu należy zawsze wykazać w odrębnej sumie.

W celu uniknięcia dochodzeń i korespondencji zaleca się podatnikom w ich własnym interesie, aby w odpowiednich rubrykach zeznania lub na odrębnym arkuszu, który do zeznania dołączyć należy, przytaczali te wszystkie szczegóły i okoliczności, które służyły im za podstawę do obliczenia dochodu z danego źródła.

Wszystkie okoliczności, które uzasadniają zniżkę stawki podatkowej w myśl art. 26 i 28 ustawy, przytacza się w odpowiednich rubrykach zeznania, o ile podatnikowi przysługuje prawo korzystania z tych ulg.

W razie wątpliwości co do sposobu wypełnienia formularza zeznania, udzieli wyjaśnień zgłaszającym się podatnikom naczelnik właściwej władzy skarbowej lub wyznaczony przez niego referent.

Sposób obliczenia dochodów pobranych w naturze. (do art. 53 ustawy).

§ 110. Co do dochodów pobranych w naturze, których wysokości podatnik nie może określić w pieniądzu, powinien w zeznaniu przytoczyć tego rodzaju dane, na podstawie których Komisja mogłaby oszacować te dochody.

Przedmiotem takiego oszacowania może być: wartość użytkowa mieszkania we własnym domu lub mieszkania udzielonego w naturze; wartość pieniężna utrzymania lub innych świadczeń w naturze; wartość pieniężna

produktów gospodarstwa rolnego, leśnego lub produktów i towarów przedsiębiorstwa, użytych na potrzeby domowe, o ile okoliczności nie pozwalają na dokładne oddzielenie tej konsumpcji od konsumpcji na cele gospodarstwa rolnego, leśnego lub przedsiębiorstwa i t. p.

Dla uniknięcia jednak w tym względzie uciążliwych dochodzeń wolno podatnikowi przytaczać w zeznaniu wartość spotrzebowanych produktów lub towarów w jednej sumie ryczałtowej, obliczonej na podstawie przeciętnych cen miejscowych.

Jakich danych powinien podatnik dostarczyć w celu oszacowania tego rodzaju dochodów, zależy od okoliczności właściwych poszczególnemu wypadkowi. W każdym razie muszą być wyczerpująco przytoczone w zeznaniu takie fakta i stosunki, któreby umożliwiły ustalenie dochodu w pieniądzu.

Do dokładnego wyjaśnienia posłużą następujące przykłady:

- 1) jeżeli podatnik nie może określić w pieniądzu wartości użytkowej swojego mieszkania we własnym domu i chciałby w tym celu skorzystać z uprawnienia, przysługującego mu z art. 53 ustawy, wówczas powinien podać w zeznaniu ilość zajętych części mieszkalnych i innych pomieszczeń wraz z przynależnościami, rodzaj budowy, położenie budynku i t. p.;
- 2) jeżeli chodzi o wartość pieniężną produktów, użytych na potrzeby gospodarstwa domowego, wówczas celem ich oszacowania należy podać w zeznaniu rodzaj i ilość produktów, użytych rzeczywiście w czasie miarodajnym na cele gospodarstwa domowego; o ileby jednak wymogom tym nie można było uczynić zadość, wówczas należy w zeznaniu przytoczyć te fakta i stosunki, któreby umożliwiły słuszne oszacowanie rzeczywistej konsumpcji przez porównanie tejże z konsumpcją innych gospodarstw domowych tego samego rozmiaru i rodzaju.

Forma i treść zeznania osób prawnych.

(do art. 54 ustawy).

§ 111. Zeznania towarzystw otwieranych do publicznego składania rachunków i innych osób prawnych winny zawierać zamiast danych, wyszczególnionych w ustępie 3 i 4 art. 52 ustawy, następujące dane:

- 1) sumy, wydzielone na dywidendy od akcji i udziałów;
- 2) sumy, przeznaczone na rozszerzenie i rozwój przedsiębiorstwa, oraz takie kwoty, które nie mogą być potrącane w myśl ust. 1 i 2 art. 8 ustawy;
- 3) kapitał zakładowy.

Do zeznań tych należy dołączyć:

- 1) sprawozdanie roczne, które powinno zawierać bilans oraz rachunek zysków i strat;
- 2) odpis protokołu, zatwierdzającego sprawozdanie roczne;
- 3) odpis aktu organu rewizyjnego.

Zeznanie należy złożyć na przepisany formularz.

C Z Ę Ś Ć III.

Postępowanie wymiarowe. Nakazy płatnicze. Odwołania.

ROZDZIAŁ I.

A. Obowiązek udzielania informacji organom wymierzającym podatek.

(do art. art. 55, 56, 59, 61 i 139 ustawy).

§ 112. W celu należytego wykonania ustawy, a w szczególności w celu zebrania materiałów i wiadomości, potrzebnych do dokładnego ustalenia dochodu, względnie wartości majątku, władzom skarbowym przysługuje prawo żądać wszelkich danych i informacji od wszystkich władz i urzędów państwowych lub komunalnych oraz ich organów wykonawczych, instytucji publicznych i prywatnych. Gdyby zaś dostarczenie potrzebnych danych i informacji nastęrczało rzeczywiste trudności, powinny wspomniane instytucje zezwalać zarówno na przejrzenie wszelkiego rodzaju aktów, ksiąg, dokumentów i innych zapisków, jak i na sporządzenie z nich niezbędnych wyciągów.

W tym samym celu mogą władze skarbowe lub komisje zwracać się do wszystkich osób o udzielenie wszelkich wyjaśnień i informacji oraz żądać zeznawania na ściśle określone okoliczności od świadków lub znawców.

Wynik tych czynności należy w razie potrzeby uwidocznic w krótkim protokole.

Takiz protokół sporządza się w wypadku udaremnienia czynności, przewidzianych w części pierwszej niniejszego paragrafu, oraz w wypadku odmowy udzielenia wyjaśnień i informacji w myśl części drugiej tegoż paragrafu.

Różnica między obowiązkiem informatorów, a obowiązkiem świadków i znawców polega na tem, że informatorowie udzielają wyjaśnień i informacji o stosunkach majątkowych i dochodowych podatnika; świadkowie zaś składają świadectwa na znane im ściśle określone okoliczności, znawcy wreszcie wydają rzeczową opinie na zadane im pytania.

Informatorowie pełnią swe obowiązki bezpłatnie, podczas gdy świadkowie i znawcy mają prawo do wynagrodzenia według odrębnej instrukcji. Informatorów należy przeto z reguły przesłuchiwać w miejscu ich zamieszkania lub stałego pobytu, natomiast świadków i znawców można wzywać celem przesłuchania do siedziby władzy skarbowej lub komisji.

W części czwartej art. 55 ustawa wyraźnie zaznacza, że osoby, które na mocy przepisów ustawy o postępowaniu sądowym są wyłączone od zeznawania i wydawania opinii w charakterze świadków lub biegłych, nie mogą również być przesłuchiwane w tym charakterze w sprawach podatku dochodowego i majątkowego w myśl części drugiej art. 139 ustawy; ustawa jednak nie przewiduje, by pewne osoby mogły odmówić zeznawania, jako świadkowie lub biegli, oraz nie kępuje swobody władzy skarbowej lub Komisji szacunkowej w wyborze tych osób, mimo to jednak zaleca się powoływać przedewszystkiem takie osoby, o których ma się przeświadczenie, że, pomimo stosunków rodzinnych, handlowych i innych stosunków osobistych łączących je z podatkiem, udzielą bezstronnych wiadomości lub opinii, potrzebnych do opodatkowania innych osób.

Z przesłuchania świadków i znawców należy zawsze sporządzić protokół, który podpisują osoby obecne przy przesłuchaniu.

Świadkowie i znawcy mogą być zaprzysiężeni za pośrednictwem sądu na wniosek władzy skarbowej lub komisji oraz na prośbę podatnika. Wnioskowi podatnika o zaprzysiężenie należy odmówić, jeżeli wedle uznania władzy niema ważnych powodów, przemawiających za uwzględnieniem wniosku.

B. Badanie i sprawdzanie zeznań.

(do art. art. 55, 57, 58, 60, 62, 63 i 139 ustawy).

§ 113. Złożone przez podatników w terminie ustawą wyznaczonym zeznania winny być poddane dokładnemu zbadaniu i sprawdzeniu zarówno co do formy, jak i treści.

§ 114. Jeżeli zeznania złożone w terminie nie odpowiadają pod względem formalnym postanowieniom ustawy, a w szczególności nie zawierają danych, wymienionych w ustępach 1—5 art. 52 i art. 138 ustawy (np. gdy zeznania nie opatrzone podpisem podatnika, gdy dochodu z poszczególnych źródeł lub wartości poszczególnych przedmiotów majątkowych nie wykazano w odpowiednich rubrykach, gdy nie podano źródeł dochodu, względnie majątku członków rodziny, których dochód, względnie majątek dolicza się do podstaw opodatkowania i t. p.), wówczas należy wezwać podatnika na przepisany formularz do uzupełnienia, względnie złożenia nowego zeznania, wskazując braki, o które w danym wypadku chodzi.

§ 115. Treść zeznań, złożonych w terminie, należy starannie sprawdzić na podstawie wszystkich zebranych materiałów i wiadomości, odnoszących się do stosunków majątkowych i dochodowych podatnika, jak również i w tym kierunku, czy w zeznaniu uwzględniono majątek, względnie dochód członków rodziny, a w razie przeciwnym, czy członkowie rodziny są odrębnie opodatkowani.

Należy przytem mieć na uwadze, że zeznania podatników często są wadliwe i niedokładne bądź z powodu nieznamomości przepisów ustawy, bądź też niedbałości lub nawet z rozmysłu.

Zeznania, które co do swej dokładności i prawdziwości nie nasuwają żadnych wątpliwości, służą za podstawę obliczenia dochodu i wymiaru podatku. Na organach sprawdzających ciąży przeto obowiązek jak najsumienniejszego i najdokładniejszego zbadania zeznań.

Z uwagi zaś, że materiał pomocniczy organów wymiarowych jest często już z natury swej niezupełny, albowiem żadna osoba postronna nie może udzielić tak dokładnych danych do oszacowania majątku i do określenia dochodu z poszczególnych źródeł podatnika, jak sam podatnik, przeto, aby wymiar oprzeć na wyczerpująco sprawdzonych podstawach, należy w razie wątpliwości co do dokładności i prawdziwości zeznań podać do wiadomości podatnika podniesione co do treści zeznania zarzuty, zażądać od niego wyjaśnień i uzupełnień, dowodów pisemnych lub ustnych, jak również przedłożenia ksiąg handlowych i gospodarczych lub wiarogodnych wyciągów z tych ksiąg.

Potrzeba jednak przedstawienia wątpliwości podatnikom zachodzi tylko wtedy, gdy przeciw dokładności i prawdziwości zeznań istnieją zarzuty, których doniosłość wpłynąć może znacznie na wysokość podatku.

Okoliczność, że dane w zeznaniu różnią się od danych poprzedniego roku, sama w sobie nie uzasadnia jeszcze wątpliwości co do prawdziwości zeznania. Wogóle należy unikać drobiazgowych pytań i żądania zbytecznych wyjaśnień, nie mających wpływu na wysokość podatku.

§ 116. Jeżeli co do treści złożonego w terminie zeznania zachodzą wątpliwości, bądź ze względu na prawdziwość lub dokładność faktycznych danych, bądź ze względu na dane, służące za podstawę do obliczenia dochodu, względnie do oszacowania majątku, bądź wreszcie ze względu na niewłaściwe obliczenie dochodu lub oszacowanie majątku, wówczas należy dać sposobność podatnikowi do udzielenia potrzebnych wyjaśnień np.:

- 1) gdy dane zawarte w materiałach władzy skarbowej nie są zgodne z danymi, dotyczącymi dochodu, umieszczonymi w zeznaniu podatnika;
- 2) gdy wykazany w jednej sumie dochód z poszczególnego źródła obejmuje dochody z kilku kategorii tego źródła, a podatnik na trzeciej, względnie czwartej stronie zeznania nie przytoczył sposobu obliczenia dochodu;
- 3) gdy dla oceny obliczenia wysokości zeznanego dochodu zachodzi potrzeba sprawdzenia poszczególnych przychodów i kosztów, z których dany dochód powstał;
- 4) gdy co do treści zeznania o majątku zachodzą wątpliwości w analogicznych wypadkach, jak wyżej pod 1 do 3.

Podniesione wątpliwości należy podać do wiadomości podatnika na piśmie według wzoru przepisanego i wezwać go, aby w terminie najmniej dwutygodniowym udzielił potrzebnych wyjaśnień i uzupełnień, oraz aby przedstawił dowody, stwierdzające prawdziwość jego zeznania lub dalszych wyjaśnień.

W taki sam sposób należy postąpić, gdy się od podatnika żąda złożenia ksiąg handlowych lub gospodarczych, albo wiarogodnych wyciągów z tych ksiąg.

Wszelkich wyjaśnień i uzupełnień należy żądać od podatnika w formie oględnej, unikając przytem wszelkiego do osiągnięcia celu nieprowadzącego obarczenia. Jednem pismem skierowanym do podatnika należy, o ile możliwości, objąć wszelkie zarzuty podniesione przeciw dokładności i prawdziwości jego zeznania.

Pisma z przedstawieniem wątpliwości należy wystosować do podatnika w takim czasie, aby odpowiedź na nie nadeszła przed rozpoczęciem obrad komisyjnych. Referaty, poświadczenia z odbioru oraz odpowiedzi płatników, dotyczące przedstawienia wątpliwości, należy przechować w arkuszach wymiarowych odnośnych płatników.

§ 117. W postępowaniu, dotyczącem przedstawienia wątpliwości, należy przestrzegać następujących zasad:

- 1) przedstawienie wątpliwości w ogólnikowych wyrażeniach nie jest wystarczające. Ono powinno podatnika zwięźle, lecz wyczerpująco i w zrozumiały sposób pouczyć, do jakich danych jego zeznania odnoszą się podniesione wątpliwości, a w razie potrzeby wskazać podatnikowi, w jakim kierunku te dane powinny być wyjaśnione, uzupełnione lub udowodnione. Zauważa się, że wprawdzie ustawa nie wymaga szczegółowego uzasadnienia przedstawionych wątpliwości, nie wyklucza jednak dokładniejszego uzasadnienia tych wątpliwości w wypadkach, w których tego rodzaju uzasadnienie jest wskazane i celowe;
- 2) odpowiedź podatnika może być udzieloną na piśmie lub ustnie do protokołu w terminie, wyznaczonym w przedstawieniu wątpliwości. Pozwolenia na odroczenie terminu można udzielić na prośbę podatnika tylko w wypadkach uzasadnionej przeszkody lub z innych ważnych przyczyn;
- 3) na podatniku ciąży obowiązek przekonania organów wymiarowych o słuszności danych, umieszczonych w zeznaniu, a wywołujących wątpliwości. Na poparcie swych odpowiedzi i wyjaśnień może podatnik składać wszelkie dowody pisemne, powoływać na koszt własny świadków i znawców w celu stwierdzenia ściśle określonych okoliczności, oraz przedkładać do przejrzenia księgi handlowe lub gospodarcze;
- 4) wymienione pod 3) środki dowodowe muszą być sprawdzone, chyba, że okoliczności, na które dostarczono dowodów, będą

uznane za słuszne i bez tych dowodów lub gdy złożone dowody nie mają żadnego znaczenia dla wymiaru podatku;

- 5) wynik sprawdzonych dowodów powinien zawsze znaleźć wyraz w akcie wymiarowym podatnika.

Jeżeli podatnik nie złoży w wyznaczonym mu terminie żądanych odpowiedzi albo wyjaśnień na przedstawione wątpliwości lub jeżeli udzielone przez niego wyjaśnienia nie usuną wątpliwości co do prawdziwości i dokładności zeznań, wówczas, bez względu na złożone zeznanie, Komisja przy ustalaniu dochodu powinna się kierować danymi, jakimi rozporządza.

O ile jednak złożone wyjaśnienia zostaną w części uznane za wystarczające, o tyle należy je odpowiednio uwzględnić.

§ 118. Celem usunięcia możliwych wątpliwości co do wykładni postanowienia części pierwszej art. 63 ustawy, w związku z postanowieniami art. 58 ustawy, wyjaśnia się, że postanowienia art. 58 i części pierwszej art. 63 ustawy mają zastosowanie tylko do zeznań, wniesionych w terminie ustanowionym w części drugiej art. 50 ustawy.

Zeznania zaś wniesione po terminie mają znaczenie tylko środków pomocniczych przy wymiarze, a jako takie mogą być nawet przedmiotem korespondencji z podatnikiem, od którego można żądać wyjaśnień i uzupełnień, ale już nie na podstawie art. 58, lecz tylko art. 59 ustawy i do nich część pierwsza art. 63 ustawy nie może mieć zastosowania.

Uprawnienia z art. art. 58 i 63 ustawy nie przysługują także zeznaniom, wniesionym po 1 marca, względnie po 1 lipca na indywidualne wezwania, względnie ponaglenia, albo wymuszone grzywnami (art. 96 ustawy).

§ 119. Do współudziału w pracy przy badaniu i sprawdzaniu zeznań można powoływać członków Komisji, którzy wtedy spełniają czynności powierzone im przez przewodniczącego Komisji.

§ 120. Treść i dane w zeznaniach nie mogą być przez organa wymierzające podatek zmieniane. Wszelkie uwagi i spostrzeżenia, dążące do sprostowania zeznań, winny być umieszczone na osobnych kartkach i przechowywane w akcie wymiarowym.

Ogłędziny nieruchomości.

(do art. 62 ustawy).

§ 121 Przewodniczący Komisji, którym jest każdorazowy naczelnik Urzędu skarbowego, lub uprawniony przez niego zastępca mają prawo w razie potrzeby dokonać ogłędzin zakładów, składów i innych lokalów, jak również wszelkich nieruchomości, należących do podatnika; jednak ogłędziny mieszkań prywatnych mogą być przedsięwzięte tylko na życzenie lub za zgodą właścicieli mieszkań, o ile te mieszkania nie służą zarazem do celów zarobkowych.

Przygotowanie sprawdzonych zeznań wraz z zebrany
materiałem dla Komisji szacunkowej.

(do art. art. 65 i 139 ustawy).

§ 122. Po zebraniu wszystkich materiałów, potrzebnych do opodatkowania i po sprawdzeniu złożonych zeznań wypełnia się dla osób fizycznych i spadków wakujących arkusze wymiarowe według przepisanej wzoru, dla osób zaś prawnych według odrębnego wzoru.

Przygotowane arkusze wymiarowe wraz z odnośniami materiałami układa przewodniczący w takim porządku, w jakim zamierza wnieść pod

obradu Komisji szacunkowej, sporządzając równocześnie w tym samym porządku rejestr szacunkowy na przepisany formularz.

Przy sporządzaniu arkusza wymiarowego dla osób prawnych, których dochody są wykazane w zamknięciu rachunkowym, nie wypełnia się rubryk arkusza wymiarowego według poszczególnych źródeł dochodu, lecz wykazuje się tylko ogólny podatkowi podlegający dochód w rubryce „Ogólny dochód” tegoż arkusza.

W sposób, w niniejszym paragrafie podany, postępują analogicznie Izby skarbowe przy przygotowaniu wymiarów dla osób prawnych, obowiązanych do publicznego składania rachunków, przyczem zauważa się, że rejestr szacunkowy dla tego rodzaju osób sporządza się na odrębnym formularzu.

Postępowanie Komisji szacunkowej.

§ 123. W miarę przygotowania i ułożenia należycie wypełnionych arkuszy wymiarowych oraz rejestrów szacunkowych przewodniczący Komisji wyznacza posiedzenia z takim obliczeniem czasu, aby nakazy płatnicze mogły być rozesłane najpóźniej do 15 października roku podatkowego.

Zaproszenia na posiedzenie wysyła się na przepisanych formularzach. Przewodniczący Komisji przedstawia Komisji szacunkowej wszystkie materiały pomocnicze, jak wykazy, protokoły, dochodzenia i t. p., oraz wszystkie złożone zeznania i przedstawienia wątpliwości z odpowiedziami i wyjaśnieniami podatników.

Komisja szacunkowa sprawdza cały przedstawiony jej materiał, zużywając do tego własne wiadomości członków Komisji. Przysługują jej te same prawa, co przewodniczącemu Komisji.

W szczególności Komisja ma prawo:

- 1) stosować zarządzenia przewidziane w §§ 112—121 nin. rozp.;
- 2) wzywać podatników do złożenia zeznań, wyjaśnień, uzupełnień, dowodów pisemnych lub ustnych oraz przedłożenia ksiąg handlowych lub gospodarczych, względnie wiarogodnych wyciągów z tych ksiąg;
- 3) przedstawiać wątpliwości co do prawdziwości i dokładności zeznań.

W razie wątpliwości co do dokładności i prawdziwości zeznań Komisja postępuje w myśl wskazówek, wyłuszczonych w §§ 116 i 117 nin. rozp., o ile przewidziane w powołanych paragrafach postępowanie nie zostało już dokonane przez przewodniczącego Komisji.

§ 124. Przesłuchanie podatnika, jak również świadków i znawców może się odbywać na posiedzeniu w obecności członków Komisji; jednak w czasie obrad i uchwał Komisji obecność ich jest wykluczona.

Przejrzenie i sprawdzenie ksiąg handlowych lub gospodarczych porucza Komisja jednemu, do tego celu wydelegowanemu urzędnikowi lub członkowi Komisji, dokładnie obznajmionemu z przepisami prawno-podatkowymi i z prowadzeniem tego rodzaju ksiąg. Czynności tej dokonuje on w obecności podatnika lub jego pełnomocnika. Do współudziału przy sprawdzaniu ksiąg można powoływać również znawców.

O przesłuchanie świadków i znawców, nie mieszkających w okręgu Komisji, należy zwrócić się z prośbą do władzy skarbowej lub przewodniczącego Komisji ich miejsca zamieszkania.

Przysługują Komisji prawo przejrzenia wszelkiego rodzaju aktów, ksiąg, dokumentów i innych zapisków władz, urzędów i instytucji, wymienionych w art. 56 ustawy, oraz sporządzania z nich wyciągów dokonuje jeden lub więcej do tego umocowanych członków Komisji, przewodniczący Komisji lub przydzielony mu do pomocy referent.

We wszystkich wypadkach należy zwracać baczną uwagę, aby przy wykonywaniu czynności w postępowaniu dowodowym nie narażać zarówno podatnika, jak i Skarbu na znaczniejsze lub niepotrzebne koszty.

Komisja nie jest obowiązana sprawdzać zeznań złożonych po terminie i spóźnionych wyjaśnień, może jednak takie zeznania i wyjaśnienia poddać sprawdzeniu, jeżeli to uzna za celowe, a do ukończenia wymiarów pozostaje jeszcze dosyć czasu.

Ustalenie dochodu.

(do art. 65 ustawy).

§ 125. Na podstawie aktów, opracowanych w sposób omówiony w §§ 112—124 nin. rozp., Komisja szacunkowa przystępuje do ustalenia wysokości stopnia dochodu oraz przypadającej stawki podatkowej.

Obowiązkiem Komisji jest dbać o to, aby ustalony dochód odpowiadał stosunkom rzeczywistym.

W tych wypadkach, w których zeznania złożono w terminie, uznać je należy za najważniejszy środek pomocniczy do ustalenia dochodu; Komisja winna przede wszystkim wyrobić sobie dokładny sąd w tym względzie, czy złożone zeznania zgadzają się ze stosunkami rzeczywistymi, zbadaniami i wogóle Komisji znanymi, oraz czy bez dalszych dochodzeń zeznania te mogą, czy też nie mogą być wzięte za podstawę ustalenia dochodu.

Przed powzięciem uchwały o wysokości dochodu Komisja szacunkowa winna przestrzegać, czy wyczerpano wszelkie środki pomocnicze, przewidziane w postępowaniu wymiarowym.

Celem wyrobienia sobie sądu o wysokości dochodu Komisja ustala, jakie źródła dochodu należą do podatnika i określa dochód, osiągnięty z tych źródeł.

Jeżeli źródeł dochodu nie da się stwierdzić, albo jeżeli ogólny dochód, osiągnięty z poszczególnych źródeł, nie pozostaje w odpowiednim stosunku do zewnętrznych oznak, świadczących o wydatkach domowych i osobistych podatnika, oraz do danych, dotyczących jego ogólnego położenia ekonomicznego, wówczas Komisja winna ustalić ogólny dochód, podlegający podatkowi, na podstawie tych oznak i danych.

Zauważa się, że dochodzenia co do stosunków ekonomicznych podatnika, a w szczególności co do jego wydatków domowych i osobistych należy ograniczyć do wyjątkowych i nader ważnych przypadków i nie rozciągając ich na drobnozagwowe badanie prywatnych i familijnych stosunków. Wysokość ogólnego dochodu, podlegającego podatkowi, powinna Komisja ustalić na podstawie swego przekonania i swobodnej oceny stosunków zbadanych lub znanych. Ustawa nie przewiduje, aby okoliczności przez Komisję przyjęte były udowodnione aktami, gdyż z natury rzeczy często nie zdołalaby tego osiągnąć temi środkami, któremi rozporządza.

Oznaki zewnętrzne i dane co do ekonomicznego położenia, przyjęte za podstawę oszacowania ogólnego dochodu, Komisja winna szczegółowo przytoczyć w swojej uchwale.

Jeżeli przy ustalaniu ogólnego dochodu na podstawie oznak zewnętrznych Komisja nie może wydać sądu, z których źródeł dochód ten płynie, wówczas dochody osiągnięte ze źródeł znanych wpisuje się do odpowiednich rubryk arkusza wymiarowego, pozostałą zaś część dochodu w odrębnej rubryce.

Przy ustalaniu dochodu podatników, którzy zeznań nie złożyli, winna Komisja dbać o to, aby ustalony dochód takich podatników odpowiadał również stosunkom rzeczywistym.

Od faktycznych danych w zeznaniu, złożonym w terminie, może Komisja odstąpić tylko wówczas, gdy podatnikowi dano przedtem sposobność

do udzielenia wyjaśnień co do prawdziwości i dokładności zeznania, a podatnik nie złożył w terminie żądanych wyjaśnień lub jego odpowiedź nie usunęła podniesionych wątpliwości.

Postępowanie Komisji szacunkowej przy ustalaniu dochodu z poszczególnych źródeł.

Nieruchomość gruntowa.

§ 126. Postanowienia, dotyczące obliczenia dochodu z nieruchomości gruntowej, na której podatnik sam gospodaruje, oraz postanowienia, odnoszące się do sposobu zeznania tego dochodu, zawarte są §§ 25—29 i § 30 A. nin. rozp.

W celu ustalenia dochodu prawie z reguły nie będzie potrzeba sprawdzać i ustalać wszystkich rzeczywiście osiągniętych przychodów i poniesionych kosztów gospodarczych, w szczególności zaś badać poszczególnych produktów rolnych, leśnych, użytych w gospodarstwie domowym podatnika, lecz obliczyć je ryczałtowo według słusznej przeciętnej miary. Zwyczajnie wystarczy, gdy Komisja oprze swój sąd na pewnych ogólnych podstawach, jak znajomość stosunków miejscowych, wyniki zbiorów, ceny produktów rolnych oraz dochodzenia z przesłuchania świadków lub znawców. Nadto dochód z gruntów można ustalić przez porównanie ze znanymi dochodami innych podobnych gospodarstw rolnych lub leśnych.

Za podstawę do ustalenia dochodu z gruntów własnych mogą posłużyć również tenuty dzierżawne, płacone rzeczywiście w tej samej okolicy lub w sąsiednich powiatach. Dla ścisłości jednak należy zawsze mieć na uwadze różnicę w wartości poszczególnych dzierżaw, zależnych od rozmiarów prowadzonego gospodarstwa, położenia i jakości ziemi, od sposobu gospodarowania i jakości budynków gospodarczych, od tego, kto i kiedy wypuścił majątek w dzierżawę i t. d. Przy porównywaniu należy jednak mieć wzgląd także na szczególne okoliczności, wskutek których normalna wysokość umówionego czynszu podniosła się lub zniżyła w jakimś pojedyńczym wypadku.

Nie można pomijać również i tej okoliczności, że chociażby szczególnie osobiste przymioty rolnika nie wywoływały zwiększenia dochodu, to dochód podatnika, który sam gospodaruje, bywa zwyczajnie większy, niż dochód, który bez nakładów i trudów może osiągnąć z gospodarstwa, wypuszczonego w dzierżawę.

Do przeciętnej tenuty dzierżawnej należy w szczególności doliczyć domniemaną nadwyżkę dochodu ze względu na stosunki osobiste, obrotowość i energję odnośnego podatnika, a ewentualnie także równoważnik za pracę jego i członków rodziny.

Wreszcie i ceny kupna nieruchomości mogą posłużyć za podstawę ustalenia dochodu, przyczem oczywiście trzeba uwzględnić stosunkowo niższe oprocentowanie kapitałów, ulokowanych w nieruchomościach.

Postanowień tych należy przestrzegać także w tych wypadkach, gdy zeznania nie złożono.

Nieruchomość budynkowa.

§ 127. Przy ustalaniu dochodu z budynków nie wynajętych w miejscowościach, podlegających podatkowi od przychodu z budynków, można wartość czynszu, określoną do wymiaru tego podatku, przyjąć za wartość użytkową budynku lub mieszkania; jednakże Komisja nie powinna wiązać się temi danemi, o ile uzna, że one nie odpowiadają stosunkom rzeczywistym.

Przy budynkach, używanych łącznie z ogrodami jarzynowemi lub owocowemi, należy wartość użytkową budynku ustalić odrębnie od takiejże wartości ogrodu; z wartości użytkowej należy potrącić koszty, wymienione w § 31 nin. rozp.

Wartość użytkową will, zamków, dworów i innych budynków, od których nie wymierza się podatku od przychodu z budynków, ustalić należy w sposób w § 32 nin. rozp. wskazany.

Przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe oraz zajęcia zawodowe i wszelkie inne zatrudnienia o celach zarobkowych. Wynagrodzenia procentowe (tantjemy).

§ 128. Przy ustalaniu dochodu ze źródeł wyżej wymienionych winna Komisja postępować ściśle w myśl wskazówek, zawartych w postanowieniach §§ 33—37 nin. rozp.

Uposażenia służbowe, emerytury i wynagrodzenia za najemną pracę.

§ 129. Dochód z tych źródeł powinien być zawsze odrębnie ustalony. Jeżeli podatnik osiąga wyłącznie dochód z tego rodzaju źródła, to odliczenia, wymienione w art. 10 ustawy, zmniejszają także dochód z nich. Jeżeli natomiast podatnik czerpie jeszcze dochody z innych źródeł, wówczas odliczenia potrącać należy od dochodu z uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę tylko o tyle, o ile one albo dotyczą wyłącznie dochodu z tych ostatnich, albo przekraczają dochód z innego źródła np.: $\frac{7}{10}$ uposażenia służbowego podatnika łącznie z dodatkami

wynosi rocznie	24.000 mk.
Dochód z majątku w kapitałach pieniężnych.	1.200 „
Razem.	25.200 mk.

Odliczenia:

Oplaty do funduszu emerytalnego, kasy chorych i t. p.	800 mk.
Odsetki od długów	600 „
W przypadku tym dochód z uposażenia służbowego łącznie z dodatkami wynosi	23.200 „

Gdyby zaś odliczenia obejmowały nadto premje asekuracyjne za podatnika i członków jego rodziny w sumie 1000 mk., a podatnik żądał tego odliczenia wówczas, ponieważ dochód z majątku w kapitałach pieniężnych nie wystarcza już na pokrycie wszystkich odliczeń, należałoby jeszcze dalsze 400 mk. potrącić od dochodu z uposażenia służbowego, tak, że pozostałoby tylko 22.800 mk.; suma ta wynosi tyle, co ogólny dochód podatkowi podlegający, ponieważ 25.200 mk. — 2.400 mk. = 22.800 mk. §

Kapitały pieniężne i prawa majątkowe.

§ 130. Ze szczególniejszą sumiennością i troskliwością winna Komisja zwracać uwagę na dochód z tego źródła, gdyż w tym względzie rzadko tylko może mieć bezpośrednią wiadomość o samem źródle dochodu, o ile źródła tego nie stanowią wierzytelności hipoteczne i t. p. Należy przeto po zbadaniu dochodu z innych dokładnie znanych źródeł dochodu, porównać osiągnięty z nich dochód z wydatkami podatnika. Niemniej mieć należy na względzie odziedziczone spadki, wygrane, wiadome powszechnie pomysły interesu spekulacyjne i t. p. i zbadać, czy dochód z tych przyrostów majątkowych jest poddany opodatkowaniu.

Ustalenie dochodu na podstawie wydatków.

§ 131. Jeżeli dochód podatnika według poszczególnych źródeł nie da się ustalić z dostateczną pewnością, wówczas podstawy do oceny wysokości wszystkich wydatków, a według nich ogólnego dochodu dostarczyć mogą spostrzeżenia Komisji, poczynione co do sposobu życia i co do widocznych wydatków, jakie podatnik ponosi dla siebie i członków rodziny w swoim gospodarstwie domowym.

Pamiętać jednak należy, że wysokość wydatków stanowi tylko podstawę oszacowania, nie zaś przedmiotu opodatkowania. Nie można przeto opodatkowywać na podstawie wydatków, jeżeli stwierdzono, że wydatek w całości lub w części został pokryty z majątku lub też z dochodu, nie podlegającego opodatkowaniu.

Jeżeli np. podatnik pokrywa swoje wydatki całkowicie lub w części ze swego majątku w kapitałach, albo z innych zasobów, które nie mogą być uważane za dochód, podlegający podatkowi, wówczas sumy, pochodzące z takich zasobów nie mogą być bezwarunkowo przyjęte przy ustalaniu dochodu, podlegającego opodatkowaniu.

Określenie stopnia dochodu oraz wyznaczenie przypadającej stawki podatkowej.

(do art. 65 ustawy).

§ 132. Po uchwaleniu ogólnego dochodu Komisja szacunkowa określa stopień dochodu, oraz wyznacza przypadającą stawkę podatkową według art. 23 ustawy z zastosowaniem w odpowiednich wypadkach postanowień art. 25, 26 i 28 ustawy.

Uchwały Komisji, dotyczące podstaw opodatkowania, wpisuje się do odpowiednich rubryk arkusza wymiarowego oraz rejestru szacunkowego.

Rejestr szacunkowy podpisują przewodniczący i przynajmniej dwaj członkowie Komisji.

ROZDZIAŁ II.

Nakazy płatnicze.

(do art. 66 ustawy).

§ 133. Na podstawie danych, zawartych w arkuszu wymiarowym, zarządza przewodniczący Komisji sporządzenie nakazów płatniczych, a mianowicie dla osób fizycznych na przepisanych formularzach dla osób prawnych zaś na odrębnym formularzu

Odrębnego formularza nakazu płatniczego używa się dla podatników, pobierających uposażenia służbowe, emerytury lub wynagrodzenia za najemną pracę.

Nakazy płatnicze, opatrzone podpisem lub pieczęcią przewodniczącego Komisji, winny być rozesłane najpóźniej do 15 października roku podatkowego i doreczone z możliwie największym pośpiechem podatnikom w sposób w art. 113 ustawy wskazany.

Nakazy zaś płatnicze dla towarzystw obowiązanych do publicznego składania rachunków rozsyła władza skarbowa w miarę skutecznego wymiarów.

Równocześnie z nakazami płatniczymi należy sporządzić według przepisanej wzoru rejestr bierczy, obejmujący płatników, obowiązanych do bezpośredniego uiszczenia podatku w całkowitej lub częściowej kwocie.

Wypełniony należyście rejestr bierczy płatników przesyła się właściwej kasie państwowej.

Przeglądanie aktów i udzielanie odpisów.

(do art. 67 i 139 ustawy).

§ 134. Podatnikom przysługuje prawo przeglądania aktów i dokumentów, dotyczących określenia ich dochodów i wartości majątku, oraz obliczenia przypadającego podatku, w lokalu właściwego organu, wymierzającego podatek w dniach i godzinach do tego wyznaczonych.

Przeglądanie wspomnianych aktów powinno zawsze odbywać się w obecności przedstawiciela władzy skarbowej.

Prawo przeglądania nie rozciąga się na wiadomości, udzielane przez informatorów, oraz notatki władzy skarbowej, tudzież na zeznania świadków i opinie rzeczoznawców, o ile nie zostały złożone na żądanie podatnika.

W tych wypadkach, gdy dochód, względnie majątek podatnika został ustalony przez Komisję szacunkową odmiennie od jego zeznania, albo gdy podatnik zamierza wnieść odwołanie przeciw wymiarowi podatku, przewodniczący w imieniu Komisji szacunkowej obowiązany jest na prośbę pisemną podatnika udzielić mu w terminie tygodniowym od dnia zgłoszenia prośby odpis uchwały Komisji szacunkowej, dotyczącej określenia dochodu, względnie majątku i obliczenia podatku, t. j. wyciąg z arkusza wymiarowego na przepisany formularz, oraz w wypadkach art. 64 ustawy wyciąg z protokołu posiedzenia Komisji. Pod temi samemi warunkami należy podatnikowi udzielić odpisów protokołów, zawierających zeznania świadków i znawców, jednakże bez podania nazwisk tychże.

Prośba o udzielenie tego rodzaju odpisów przerywa bieg terminu odwołania aż do dnia doręczenia żadanego odpisu, czyli czas, jaki upłynął od dnia wniesienia prośby do dnia doręczenia żadanego odpisu, nie wlicza się do terminu odwołania np.:

Nakaz płatniczy doręczono dnia 2/9.1921

Prośbę o udzielenie odpisu wniesiono dnia 4/9.1921

Odpis doręczono dnia 10/9.1921

Termin odwołania upływa przeto dnia 9/10.1921

gdyż czas od 4/9 do 10/9 nie wlicza się do biegu terminu.

Wymienione powyż odpisy winny być opłacone w wysokości 50 mk. od każdej stronicy arkusza, zawierającego nie więcej, jak 25 wierszy.

ROZDZIAŁ III.

Odwołanie podatnika.

(do art. art. 68, 71, 74 i 141 ustawy).

§ 135. Przeciw uchwałom Komisji szacunkowej w przedmiocie określenia dochodu, względnie wartości majątku i obliczenia podatku przysługuje podatnikowi prawo wniesienia odwołania do Komisji odwoławczej, za pośrednictwem Komisji szacunkowej.

Odwołania osób prawnych, obowiązanych do publicznego składania rachunków, mogą być wnoszone przez te osoby do Ministerstwa Skarbu, za pośrednictwem właściwej Izby skarbowej.

Termin do wniesienia odwołań wynosi 30 dni i biegnie od dnia następnego po doręczeniu nakazu płatniczego.

Okoliczność, w jakiej formie odwołanie zostało napisane, jak również niedokładna nazwa środka prawnego są bez znaczenia, o ile odwołanie wniesiono do właściwej władzy.

Odwołania, wniesione po upływie terminu ustawą wyznaczonego, należy odrzucić, o ile odwołujący nie podał i nie uzasadnił okoliczności, które spowodowały spóźnienie.

Jeżeli instancja odwoławcza uzna, że przekroczenie terminu nastąpiło z ważnych powodów, wówczas może rozpatrzyć zarzuty odwołania i wydać odpowiednie orzeczenie.

Dalsze odwołanie przeciw odmownemu załatwieniu z powodu spóźnionego terminu nie jest dopuszczalne.

W celu uzasadnienia zarzutów, podniesionych w odwołaniu, korzystają podatnicy z tych samych praw, jak w postępowaniu wymiarowym, a w szczególności mogą składać ustne wyjaśnienia, przedstawiać wszelkie dowody pisemne, powoływać na koszt własny świadków i znawców dla stwierdzenia ściśle określonych okoliczności, oraz składać do przejrzenia księgi handlowe lub gospodarcze albo wiarogodne wyciągi z tych ksiąg.

Gdy podatnik wyrazi życzenie złożenia ustnych wyjaśnień, należy go zawiadomić o dniu posiedzenia Komisji przynajmniej na 8 dni przed rozpoczęciem tego posiedzenia.

Ponieważ zaś prawa, jakie przysługują podatnikom w postępowaniu wymiarowym, są uzależnione od tego, czy podatnik złożył zeznanie w terminie, czy też popadł w zaoczność, przeto i w postępowaniu odwoławczym pełne prawo z postępowania wymiarowego przysługują tylko tym podatnikom, którzy złożyli zeznania w wyznaczonym terminie.

Innym podatnikom nie mogą w postępowaniu odwoławczym przysługiwać te prawa, które już utracili w postępowaniu wymiarowym.

Wszystkie odwołania zarówno wniesione w terminie, jak i spóźnione wpisuje się do dziennika podawczego odwołań, który prowadzi się w dwóch egzemplarzach.

Odwołania nie mają mocy wstrzymującej ani co do uiszczenia podatku, ani co do środków, zmierzających do ściągnięcia tegoż.

Protest przewodniczącego Komisji.

(do art. 69 i 141 ustawy).

§ 136. Przewodniczącemu Komisji szacunkowej służy prawo zgłoszenia protestu przeciw uchwałom Komisji szacunkowej w terminie dwutygodniowym od dnia powzięcia uchwały.

Przewodniczący Komisji, wnosząc protest, winien odpis tegoż przesłać równocześnie podatnikowi, przeciw którego opodatkowaniu protest jest skierowany.

Podatnik ma prawo wnieść odpowiedź w terminie 14-dniowym od dnia doręczenia mu odpisu protestu.

Przewodniczący jest obowiązany do zgłoszenia protestu, gdy:

- 1) ustalenie dochodu, względnie wartości majątku lub przyjęcie potrąceń przez Komisję uważa za sprzeczne z postanowieniami ustawy;
- 2) zniżki podatkowe, przyznane przez Komisję w myśl art. 26, 28 i 133 ustawy, uznaje za nieodpowiadające rzeczywistym stosunkom;
- 3) stawka podatkowa, wyznaczona przez Komisję, nie odpowiada ustalonemu dochodowi, względnie majątkowi;
- 4) ustalenie dochodu lub wartości majątku odbiega rażąco od stosunków rzeczywistych;
- 5) postanowienia ustawy zostały w inny sposób niż pod 1—4 naruszone ze znaczną szkodą dla interesów Państwa.

Protest przewodniczącego Komisji wstrzymuje wykonanie uchwały i winien być przedstawiony w terminie 30-dniowym od dnia doręczenia odpisu protestu podatnikowi właściwej Komisji odwoławczej do rozstrzygnięcia.

Z prawa wnoszenia protestu winien przewodniczący korzystać w tych wypadkach, gdy naruszenie postanowień ustawy jest istotne lub gdy uchwała Komisji odbiega znacznie od jego wniosków, oraz gdy zachodzi wszelkie prawdopodobieństwo, że protest jego będzie uwzględniony.

Postępowanie odwoławcze [w Komisji szacunkowej].
(do art. art. 70, 72 i 141 ustawy).

§ 137. Odwołania, wniesione po terminie bez uzasadnienia spóźnienia, przewodniczący Komisji odrzuca we własnym zakresie działania i zawiadamia o tem podatnika na przepisany formularz. Przeciw odmownemu załatwieniu z powodu przekroczenia terminu niema dalszego odwołania.

Przewodniczący Komisji szacunkowej rozpatruje odwołania w terminie wniesione, jak również te odwołania spóźnione, których spóźnienie uzasadniono, następnie sprawdza konkretne zarzuty, przedstawione dowody i w razie potrzeby przeprowadza uzupełniające dochodzenia, tudzież usuwa ewentualne wadliwości postępowania.

Te same prawa i obowiązki ma organ wymierzający podatek dla osób prawnych, obowiązanych do publicznego składania rachunków.

§ 138. Po dokładnem sprawdzeniu zarzutów podniesionych w odwołaniach, których rozstrzyganie należy do zakresu działania Komisji szacunkowej, przewodniczący zwołuje posiedzenie Komisji w celu rozstrzygnięcia tych odwołań.

Komisje szacunkowe rozstrzygają odwołania własną władzą w dwóch wypadkach, a mianowicie:

- a) gdy zgodnie z wnioskiem przewodniczącego uznają, że odwołania należy w całej rozciągłości uwzględnić;
- b) gdy wskutek częściowego uwzględnienia odwołania następuje zmniejszenie podatku w sumie nie przekraczającej 300 mk.

Odwołania takie rozstrzyga Komisja szacunkowa także i w tym wypadku, gdy wniesiono je po terminie, jednakże z uzasadnieniem spóźnienia, a Komisja uzna powody spóźnienia za godne uwzględnienia.

Uchwały Komisji w tym względzie powinny znaleźć wyraz w protokole, który podpisują przewodniczący i przynajmniej dwaj członkowie.

Zmiany, zasłę w opodatkowaniu, wpisuje się do przepisanego wykazu, który przesyła się właściwej Kasie państwowej celem uskutecznienia zmian w rejestrze bierczym.

O rozstrzygnięciu Komisji zawiadamia się podatnika na przepisany formularz.

Jeżeli płatnik czuje się pokrzywdzony rozstrzygnięciem Komisji szacunkowej, uwzględniającem częściowo jego odwołanie w wypadku pod b) omówionym, może do dni ośmiu żądać, ażeby jego odwołanie zostało rozpatrzone i rozstrzygnięte przez Komisję odwoławczą.

Wszystkie inne, niż powyż wymienione odwołania przewodniczący Komisji po dokonaniu czynności, wskazanych w części trzeciej § 137 nin. rozp., przedstawia bezpośrednio Komisji odwoławczej, a mianowicie:

- 1) wniesione w terminie odwołania, których Komisja szacunkowa ani wedle ustępu a), ani wedle ustępu b) nin. paragrafu nie rozstrzyga własną władzą;
- 2) wniesione w terminie i przez Komisję szacunkową wedle ustępu b) rozstrzygnięte odwołania, których przedstawienia Komisji odwoławczej płatnik się domaga;

- 3) wniesione po terminie odwołania, jeżeli przewodniczący Komisji lub sama Komisja nie uzna ważności powodów, uzasadniających opóźnienie.

Do odwołań tych przewodniczący Komisji szacunkowej dołącza drugi egzemplarz dziennika podawczego odwołań (§ 133) i odnośne akta wymiarowe, wreszcie arkusze rekursowe, w których zamieszcza treść odwołań, wyniki wspomnianych czynności oraz swą uzasadnioną opinię.

Arkusz rekursowy służy zarazem do wpisywania treści rozstrzygnięcia Komisji odwoławczej.

Postępowanie w Komisji odwoławczej.

(do art. art. 73, 74 i 141 ustawy).

§ 139. Zarzuty podniesione w odwołaniu przewodniczący Komisji odwoławczej poddaje dokładnemu badaniu, korzystając w tym celu z wszelkich praw, przysługujących przewodniczącemu Komisji szacunkowej; co do rozstrzygnięć, które ma wydać Komisja odwoławcza, przedstawia wnioski w ten sposób, aby rozstrzygnięcia te mogły być uchwalone po zwołaniu Komisji, bez dłuższych obrad.

Przewodniczący Komisji odwoławczej winien przede wszystkim stwierdzić, czy przewidziane w ustawie zasady prawa materialnego przestrzegano ściśle przy opodatkowaniu, oraz czy postępowanie wymiarowe pod względem formalnym odpowiada postanowieniom ustawy.

Jeżeli przewodniczący Komisji odwoławczej stwierdzi pod tym względem pewne braki lub niedokładności, wówczas zarządza potrzebne uzupełnienie postępowania. W szczególności winien zwrócić baczną uwagę na tę okoliczność, aby przeoczone w postępowaniu wymiarowym przedstawienie wątpliwości co do prawdziwości i dokładności złożonych zeznań zostało dodatkowo uskutecznione, oraz aby zaproponowane przez podatnika w odpowiedzi na przedstawione wątpliwości dowody, nie przyjęte w postępowaniu wymiarowym bez dostatecznego uzasadnienia, zostały dodatkowo przeprowadzone.

Przewodniczący Komisji odwoławczej winien przeprowadzić ustawą dozwolone dowody, zmierzające do uzasadnienia lub odparcia zarzutów odwołania, o ile tego nie uskutecznił przewodniczący Komisji szacunkowej, chyba że okoliczności, które mają być uzasadnione dowodami, same przez się są niesporne lub dla oceny sprawy bez znaczenia.

Przewodniczący Komisji odwoławczej jest również uprawniony wzywać podatnika do uzupełnienia wyjaśnień i przedstawienia proponowanych dowodów lub zarządzić dokładne ustalenie dochodu podatnika. W tym celu przysługują mu te same prawa, jak i przewodniczącemu Komisji Szacunkowej.

Po dokładnem rozpatrzeniu odwołań, przewodniczący Komisji odwoławczej zwołuje posiedzenie Komisji odwoławczej i przedstawia jej stan sprawy wraz ze swoim wnioskiem.

Przy badaniu odwołań Komisja odwoławcza korzysta w celu dokładnego ustalenia dochodu z tych samych praw, jakie służą Komisji Szacunkowej lub jej przewodniczącemu.

Komisja odwoławcza nie jest obowiązana trzymać się w swoich decyzjach tych granic, jakie jej określają żądania odwołania podatnika lub protestu przewodniczącego Komisji szacunkowej, lecz winna przestrzegać należytego stosowania ustawy i dokładnego ustalenia dochodu.

Jeżeliby Komisja odwoławcza powzięła przekonanie, że wyznaczony przez Komisję szacunkową podatek należy zmienić w sposób dla podatnika

niekorzystny, wówczas zwraca dotyczące akta wymiarowe wraz z odwołaniem i odpowiednimi wskazówkami właściwej Komisji szacunkowej w celu dokonania ponownego ustalenia dochodu i wyznaczenia podatku. Komisja szacunkowa winna w takim wypadku ponowić ustalenie dochodu, przyczem obowiązana jest trzymać się wskazówek Komisji odwoławczej.

Przeciw ponownej uchwale Komisji szacunkowej służy podatnikowi prawo wniesienia odwołania, przewodniczącemu zaś tej Komisji prawo zgłoszenia protestu w myśl art. 68 i 69 ustawy.

Jeżeli Komisja odwoławcza stwierdzi nienależyte stosowanie ustawy lub istotne wadliwości formalne, które jednak nie są przedmiotem odwołania, winna mimo to zwrócić uwagę przewodniczącego Komisji szacunkowej na poczynione spostrzeżenia.

Komisja odwoławcza wpisuje rozstrzygnięcie z krótkim uzasadnieniem tegoż do arkuszy rekursowych odnośnych podatników, sposób zaś załatwienia odwołań notuje w protokóle posiedzenia oraz w dzienniku podawczym odwołań.

Na podstawie uchwał Komisji odwoławczej Izba skarbową zawiadamia podatników o wyniku rozstrzygnięcia odwołań i równocześnie wydaje zarządzenia na przepisany formularz właściwym Kasom państwowym celem uskutecznienia zmian. Odpis takiego zarządzenia należy przesłać przewodniczącemu właściwej Komisji szacunkowej.

W analogiczny sposób postępuje Ministerstwo Skarbu przy rozstrzyganiu odwołań przeciw wymiarom dokonany przez Izby skarbowe dla towarzystw i zakładów obowiązanych do publicznego składania rachunków.

C Z Ę Ś Ć IV.

Początek i koniec obowiązku podatkowego. Zmiany w ciągu roku podatkowego.

ROZDZIAŁ I.

Początek i koniec obowiązku podatkowego.

(do art. art. 75, 76 i 77 ustawy).

§ 140. Celem oznaczenia początku i końca obowiązku podatkowego należy z reguły przestrzegać następujących zasad:

- 1) Osoby fizyczne i prawne, na które po raz pierwszy spada obowiązek podatkowy, podlegają opodatkowaniu od początku tego roku podatkowego, który następuje po zaistnieniu stosunków, uzasadniających obowiązek podatkowy;
- 2) osoby fizyczne i prawne przestają podlegać obowiązkowi podatkowemu z końcem tego roku, w którym zaistniały okoliczności, uzasadniające zgaśnięcie obowiązku podatkowego.

§ 141. Od zasady wyrażonej w ustępie 1 § 140 nin. rozp. przewiduje ustawa następujące wyjątki:

- a) gdy osoby fizyczne i prawne, które mieszkały lub miały siedzibę poza obszarem Rzeczypospolitej i nie osiągały żadnych dochodów ze źródeł, znajdujących się na tutejszym obszarze, obrały sobie w Polsce miejsce zamieszkania lub siedzibę;
- b) gdy osoby fizyczne i prawne, które mieszkały lub miały siedzibę poza obszarem Rzeczypospolitej i nie osiągały żadnych dochodów ze źródeł, znajdujących się na tutejszym obszarze, przybyły do

Polski dla zarobku lub otworzyły w Polsce przedsiębiorstwo i pobierają dochody w wysokości podlegającej opodatkowaniu;

- c) gdy osoby fizyczne, które dotychczas nie podlegały podatkowi dochodowemu, uzyskały stałe uposażenie służbowe (art. 3 ustawy ustęp 6) w wysokości, uzasadniającej obowiązek podatkowy, bądź tym sposobem, że wogóle po raz pierwszy osiągają dochód z tego uposażenia służbowego, bądź tym sposobem, że to uposażenie służbowe, które dotychczas nie przekraczało sumy wolnej od opodatkowania, zostało odpowiednio podwyższone.

W wypadkach pod a), b) i c) wyliczonych osoby te podlegają podatkowi z początkiem najbliższego miesiąca, który następuje po zajściu tychże wypadków. Za podstawę wymiaru podatku w roku pierwszym dla wspomnianych osób fizycznych i prawnych, z wyjątkiem obowiązanych do publicznego składania rachunków, przyjmuje się dochód, spodziewany w ciągu pełnych miesięcy, pozostałych do końca tego roku. Z dochodu, obliczonego w stosunku do całego roku, określa się przypadającą stawkę podatkową, podatek zaś wynosi tyle dwunastych części tej stawki, ile pełnych miesięcy, pozostało do końca roku. Za podstawę zaś wymiaru podatku w roku następnym przyjąć należy dochód, obliczony w powyższy sposób za cały rok.

Przykłady:

Podatnik przybył do Polski w lipcu 1920 i osiągnął w miesiącach sierpniu i wrześniu tegoż roku 4000 mk. dochodu, czyli miesięcznie 2000 mk.

Wymiar za rok 1920.

Spodziewany dochód do końca roku wynosi $(2000 \times 5) = 10000$ mk.,	
czyli obliczony w stosunku do całego roku	24.000 mk.
Od tego dochodu, przypadająca stawka podatkowa	1.128 „
przezo podatek za czas od 1/8 1920 do 31/12 1920 wynosi 5/12 t. j. $1128 : 12 \times 5$	470 „

Wymiar podatku na rok 1921.

Dochód osiągnięty od 1/8 1920 do 31/12 1920 t. j. za pięć miesięcy 10.000 mk., czyli miesięcznie 2000 mk., przezo za 12 miesięcy $2000 \times 12 =$	24.000 mk.
Podatek	1.128 „

Jeżeli podatek wymierza się dopiero po upływie roku podatkowego, wówczas dla obliczenia dochodu w stosunku do całego roku przyjmuje się dochód rzeczywiście osiągnięty i oblicza się podatek w sposób wyżej wskazany.

Nowopowstające na obszarze Rzeczypospolitej towarzystwa i zakłady, obowiązane do publicznego składania rachunków, podlegają opodatkowaniu dopiero po złożeniu pierwszego sprawozdania rachunkowego, które służy za podstawę do wymierzenia podatku zarówno za pierwszy, jak i za drugi rok podatkowy od czasu ich powstania, przyczem za pierwszy rok podatkowy podatek wymierza się od dochodu, obliczonego w stosunku do całego roku za czas od dnia powstania do końca tego roku, za drugi zaś rok podatkowy podatek wymierza się za cały rok od dochodu, obliczonego w stosunku do całego roku.

Przykłady:

1. Towarzystwo rozpoczęło czynności 4/5 z okresem operacyjnym od 4/5 1920 do 3/5 1921 i osiągnęło za ten czas, wedle zamknięcia rachunkowego dochodu 131.547 mk.

Wymiar za rok 1920.

Dochód za czas od 4/5 1920 do 3/5 1921 t. j. za 12 miesięcy . 131.547 mk.
 Podatek według skali 17.360 „
 przeto podatek za czas od 4/5 1920 do 31/12 1920 (t. j. za peł-
 nych 5 miesięcy) wynosi $x : 5 = 17.360 : 12$ czyli

$$x = \frac{5 \times 17.360}{12} = 7.233 \text{ mk.}$$

Wymiar za rok 1921.

Dochód osiągnięty od 4/5 1920 do 3/5 1921 t. j. za 12 miesięcy 131.547 mk.
 przeto podatek według skali 17.360 „

Wymiar podatku za r. 1922 ma nastąpić wedle ogólnych zasad, t. j. na podstawie zamknięcia roku operacyjnego, poprzedzającego rok podatkowy.

2. Towarzystwo rozpoczęło czynności 4/5 1920 z okresem operacyjnym, zgodnym z rokiem kalendarzowym i osiągnęło wedle zamknięcia rachunkowego za czas od 4/5 1920 do 31/12 1920 68.000 mk. dochodu.

Wymiar za rok 1920.

Dochód za czas od 4/5 1920 do 31/12 1920, czyli za 242 dni wynosi 68.000 mk., przeto za cały rok wynosi z obliczenia:

$68.000 : 242 = x : 365$ dni (w roku przestępnym 366 dni)

$$x = \frac{68.000 \times 365}{242} = 102.562 \text{ mk.}$$

Podatek według skali za cały rok 12.485 mk.
 przeto podatek za czas od 1/6 1920 do 31/12 1920 (t. j. za peł-
 nych 7 miesięcy) wynosi:

$$\frac{12.485 \times 7}{12} = 7.283 \text{ mk.}$$

Wymiar za rok 1921.

Dochód za cały rok obliczony w sposób przy wymiarze
 za rok 1920 wskazany 102.562 mk.
 Podatek według skali 12.485 „

Wymiar podatku za rok 1922 nastąpi na podstawie zamknięcia rachunkowego za rok operacyjny 1921.]

Postępowanie wymiarowe w wypadkach § 140 nin. rozp.
 (do art. 78 ustawy).]

§ 142. Osoby fizyczne i prawne, wymienione w ustępie 1 § 140 nin. rozp., z wyjątkiem towarzystw i zakładów, obowiązanych do publicznego składania rachunków, powinny w ciągu dni 14 po zajściu okoliczności, uzasadniających ich obowiązek podatkowy, złożyć pisemne zeznanie, w którym należy podać dochód spodziewany do końca roku.

Nowopowstające zaś towarzystwa i zakłady, obowiązane do publicznego składania rachunków, powinny w terminie jednomiesięcznym po zatwierdzeniu zamknięcia rachunkowego złożyć zeznanie w sposób w § 111 nin. rozp. wskazany. Zauważa się jednak, że tylko te osoby fizyczne i prawne.

obowiązane są składać zeznania, których dochód, na cały rok obliczony, przekracza granicę dochodu określoną w art. 2 ustawy.

Dla wszystkich nowopowstałych podatników sporządzić należy niezwłocznie arkusze wymiarowe i przechowywać je oddzielnie od arkuszy wymiarowych innych osób, opodatkowanych przez komisje szacunkowe lub władze skarbowe.

Wymiary podatku dla powyżej wspomnianych osób, z wyjątkiem towarzystw i zakładów, obowiązanych do publicznego składania rachunków, uskutecznią przewodniczący właściwej Komisji szacunkowej, wymiary zaś dla nowopowstałych towarzystw i zakładów, obowiązanych do publicznego składania rachunków, uskutecznią właściwe Izby skarbowe. Wszelkie dochodzenia, dotyczące badania zeznań, przedstawiania wątpliwości, oszacowania spodziewanego dochodu oraz wyznaczenia stawki podatkowej, przeprowadza przewodniczący Komisji szacunkowej lub władza skarbową wymierzająca podatek, postępując pod tym względem w myśl postanowień, zawartych w §§ 112—121 nin. rozp.,

Wymiary za pierwszy rok podatkowy uskutecznić należy na arkuszach wymiarowych oraz wpisać dane, służące za podstawę wymiaru, do rejestru szacunkowego. Zarówno arkusze wymiarowe, jak i rejestr szacunkowy dla tych wymiarów prowadzi się w oddzielnej ewidencji.

Równocześnie sporządza się nakazy płatnicze oraz rejestr bierczy.

Przeciwko tym wymiarom mogą być wnoszone odwołania w myśl art. 68 i 71 ustawy.

Wymiary za następny rok podatkowy uskuteczniają właściwe Komisje szacunkowe, względnie Izby skarbowe.

Zgaśnięcie obowiązku podatkowego.

(do art. 79 i 80 ustawy). §

§ 143. Wyjątki od zasady, wyluszczonej w ustępie 2 § 140 nin. rozp. mają miejsce w następujących wypadkach:

- 1) z powodu śmierci podatnika, jeżeli wskutek tego dochód jego zupełnie przestaje płynąć;
- 2) z powodu wyprowadzenia się z obszaru Rzeczypospolitej i utraty dochodów na tym obszarze;
- 3) z powodu ustania lub zmniejszenia się stałych uposażeń służbowych poniżej wysokości, uzasadniającej obowiązek podatkowy;
- 4) z powodu zaniechania działalności w ciągu roku podatkowego przez towarzystwa i zakłady, obowiązane do publicznego składania rachunków.

We wszystkich tych wypadkach gaśnie obowiązek podatkowy z końcem tego miesiąca, w którym wydarzenia te zaszły; umorzenie zaś podatku następuje od najbliższego miesiąca po zajściu tychże wydarzeń. Z wymierzonego przeto podatku należy umorzyć tyle 12 części tego podatku, ile pełnych miesięcy pozostaje jeszcze do końca roku podatkowego.

§ 144. Umorzenie podatku w wypadkach, wymienionych w ustępie 1 i 2 § 143 nin. rozp., może nastąpić pod warunkiem, że dochody ze źródeł znajdujących się na obszarze Rzeczypospolitej przestały zupełnie płynąć wskutek śmierci podatnika lub wyprowadzenia się jego z tegoż obszaru.

Umorzenie podatku w wypadku, przewidzianym w ustępie 3 § 143 nin. rozp., następuje wtedy, gdy osoba podlegająca dotychczas podatkowi nie osiąga żadnych innych dochodów, oprócz uposażeń służbowych, które utraciła, względnie które się zmniejszyły poniżej wysokości, uzasadniającej obowiązek podatkowy.

§ 145. Jeżeli wskutek śmierci podatnika dochód, jaki tenże osiągał, nie całkiem przestał płynąć, wówczas wymierzony podatek powinien być zapłacony za pozostałą część roku przez masę spadkową, w stosunku do pozostałej części dochodu. Wynika z tego, że np. w razie śmierci podatnika, osiągniętego za życia dochód z nieruchomości, nie może nastąpić umorzenie podatku. Wypadki częściowego umorzenia podatku zachodzą wtedy, gdy zmarły, oprócz dochodu z nieruchomości, osiągał nadto rentę dożywotnią, uposażenie służbowe i t. p.

Postępowanie przy umorzeniu podatku w ciągu roku podatkowego.

(do art. 81 ustawy).

§ 146. Podatek przypadający od dochodów, które całkiem gasną wskutek śmierci podatnika, umarza się z urzędu (ustęp 1 § 143 nin. rozp.).

Umorzenie podatku w wypadkach, wymienionych w ustępach 2), 3) i 4) § 143 nin. rozp., może nastąpić tylko na prośbę podatników, wniesioną do przewodniczącego właściwej komisji szacunkowej, względnie właściwej Izby skarbowej w ciągu dni 14 po nastaniu tych wypadków.

Częściowe umorzenie podatku w wypadkach wymienionych w § 145 nin. rozp. następuje tylko na doniesienie spadkobierców (zarządców, kuratorów masy spadkowej), które z uzasadnieniem żądania zniżenia podatku, powinno być wniesione do przewodniczącego właściwej Komisji szacunkowej w ciągu trzech miesięcy, licząc od dnia śmierci.

Prośby podatników i doniesienia spadkobierców (zarządców, kuratorów masy spadkowej) wniesione po terminie odrzuca się bez prawa odwołania.

§ 147. Obliczając podatek, który ma być częściowo umorzony na doniesienie spadkobierców, należy przedewszystkiem dokładnie oznaczyć, jaka kwota wymierzonego podatku przypada stosunkowo na wygasłą część całorocznego dochodu; z kwoty częściowej, w ten sposób oznaczonej, umarza się tę kwotę, która przypada na miesiące, następujące po dniu śmierci podatnika.

Przykład:

Opodatkowany dochód zmarłego wynosił	60.000 mk.
Z tego dochodu ubyla wskutek śmierci renta dożywotnia w sumie	12.000 "
Podatek od całego opodatkowanego dochodu	5.070 "
Stosunkowo przypadający podatek od wygasłego dochodu $x: 5070 = 12.000: 60.000 =$	1.014 "
Jeżeli śmierć nastąpiła 15 sierpnia, należy z podatku 1.012 mk. odpisać od 1 września część przypadającą na cztery miesiące t. j. $\frac{1014 \times 4}{12} =$	338 "

Jeżeli istniały odliczenia od całego dochodu, wówczas odliczenia te należy rozdzielić proporcjonalnie na wygasłą część dochodu, a następnie za podstawę obliczenia w sposób powyższy dokonanego przyjąć tylko podatek przypadający na pozostałą część dochodu.

Przykład:

Dochód z budynków	20.000 mk.
" " kapitałów	20.000 "
" " renty dożywotniej	12.000 "
Razem dochód	52.000 mk.
Odliczenia nie związane z żadnym źródłem	6.000 mk.
Dochód podlegający opodatkowaniu	46.000 mk.

Podatek według skali	3.875 mk.
Stosunek odliczeń do dochodu wygasłego $6.000:52.000 =$	
$x:12.000 =$	1.384 „
Odliczenia od pozostałych 40.000 wynoszą stosunkowo	4.616 „
Dochód wygasły $= 12.000 - 1.384 =$	10.616 „
Stosunkowo przypadający podatek od wygasłego dochodu	
$x:3.875 = 10.616:35.384 =$	1.179 „
(35.384 jest różnicą między 40.000 a 4.616)	
Jeżeli śmierć podatnika nastąpiła 12 kwietnia, należy z kwoty	
1.179 odpisać od 1 maja część przypadającą za 8 mie-	
sięcy t. j. $\frac{1.179 \times 8}{12} =$	788 mk.

Dopóki osoby powołane do dziedziczenia spadku nie wejdą w używanie tegoż, spadek wakujący (nieobjęty) należy na następne lata pociągnać do opodatkowania w myśl ogólnych zasad podatkowych.

Pod względem początku i końca obowiązku podatkowego spadków wakujących (nieobjętych) należy stosować analogicznie postanowienia, dotyczące osób fizycznych.

§ 148. Od decyzji przewodniczącego Komisji lub władzy skarbowej na prośby lub doniesienia, wniesione w terminie według § 146 nin. rozp., można odwołać się do przewodniczącego Komisji odwoławczej lub do Ministerstwa Skarbu.

§ 149. Przewodniczący Komisji szacunkowej lub władza skarbową, dowiedziawszy się o śmierci podatnika, zarządza zbadanie opodatkowanego dochodu na podstawie aktów spadkowych względnie spisu inwentarza i oszacowania majątku spadkowego. Gdyby się okazało, że nie cały dochód zmarłego wliczono do podstaw opodatkowania, wówczas należy uskutecznić opodatkowanie uzupełniające.

ROZDZIAŁ II.

Zmiany w ciągu roku podatkowego. Zniżenie podatku wskutek nieszczęśliwych okoliczności lub nadzwyczajnych wydarzeń.

(do art. 83 ustawy).

§ 150. Z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w § 143 nin. rozp., wszelkie zmiany, które zachodzą w ciągu roku podatkowego w wysokości dochodu lub we wszystkich innych stosunkach podatnika, nie wpływają na zmianę podatku, wymierzonego za odpowiadający rok podatkowy.

Tym osobom fizycznym jednak, których zdolność płatnicza w ciągu roku podatkowego znacznie osłabła wskutek nieszczęśliwych okoliczności lub nadzwyczajnych wydarzeń, może Komisja szacunkowa umorzyć odpowiednią część podatku, gdy uzna, że dana osoba tej ulgi rzeczywiście potrzebuje.

Uprawnienie, przysługujące Komisji z mocy powyższego postanowienia, powinno być stosowane tylko w wyjątkowych wypadkach, a mianowicie, gdy Komisja uzna, że ulga taka dla podatnika jest konieczną, że podatnik nie korzystał z uprawnień przysługujących mu w myśl § 143 nin. rozp., podatnik zaś udowodni, że nieszczęśliwe okoliczności lub nadzwyczajne wydarzenia znacznie osłabiły jego zdolność płatniczą.

Za tego rodzaju nieszczęśliwe okoliczności i nadzwyczajne wydarzenia uważać należy długotrwałe choroby, śmierć członków rodziny, wojnę, po-

wódz, grad, pożar i inne wydarzenia żywiołowe, wreszcie utratę źródła dochodu wskutek przymusowej licytacji lub usunięcia z zajmowanej posady służbowej i t. p.

Podatnik może wystąpić z prośbą o częściowe umorzenie podatku tylko pod warunkiem, gdy wskutek nieszczęśliwych okoliczności lub nadzwyczajnych wydarzeń nastąpiło już rzeczywiście znaczniejsze zmniejszenie się dochodu, spowodowane bądź utratą, bądź też obniżeniem się wydajności źródła dochodu. Samo przypuszczenie, że zmniejszenie się dochodu nastąpi dopiero w przyszłości, nie daje jeszcze podstawy do zniżenia podatku. Otwarcia np. konkursu do majątku dłużnika lub wdrożenia postępowania licytacyjnego nie można również uważać za podstawę do żądania zniżenia podatku, albowiem jedynie rzeczywista utrata wierzytelności lub przymusowa sprzedaż majątku stanowią utratę źródła dochodu.

Utrata źródła ma miejsce w wypadkach: utraty lub pozbycia się prawa użytkowania; pożaru, zawalenia się lub zburzenia budynku czynszowego; zaniechania przedsiębiorstwa handlowego lub przemysłowego; utraty kapitału; zgaśnięcia prawa do renty; utraty pretensji z powodu licytacji przymusowej lub w postępowaniu konkursowym; usunięcia ze służby; utraty zdolności do pracy z powodu starości lub trwałej choroby i t. p.

Znaczniejsze obniżenie wydajności źródła dochodu może być spowodowane gorszym urodzajem, nieściągalnością tenuty dzierżawnej, zmniejszeniem się obrotu w przedsiębiorstwie, ograniczeniem ruchu przedsiębiorstwa, zmniejszeniem lub ubytkiem dywidend od akcji i t. p.

Kwestję rzeczywistej potrzeby zastosowania ulgi powinna Komisja osądzić z uwzględnieniem ogólnego położenia ekonomicznego podatnika. Nie należy jednak umarzać więcej, aniżeli wypada ze stosunku pierwotnego podatku do podatku od zmniejszonego dochodu.

W tym celu Komisja oblicza stosunek ustalonego przy pierwotnym wymiarze dochodu do dochodu, osiąganego przez podatnika od czasu nastania tych nieszczęśliwych okoliczności lub nadzwyczajnych wydarzeń, oraz stosunek pierwotnego podatku do podatku, przypadającego od pozostałego dochodu i umarza odpowiednią część pierwotnie wymierzonego podatku.

Przykład:

Ustalony przy wymiarze dochód podlegający podatkowi . . .	100.000 mk.
Wymierzony podatek	11.000 „
Dochód zmniejszony wskutek nieszczęśliwych okoliczności lub nadzwyczajnych wydarzeń, a obliczony na cały rok wynosi	48.000 „
Przypadający od tego dochodu podatek w stosunku do podatku od dawnego dochodu wynosi $x:48\,000=11\,000:100\,000=$	5.280 „

Różnica podatku (11.000—5.280) wynosi 5.720 mk. i tę różnicę można umorzyć.

Postępowanie przy przyznawaniu ulg wskutek nieszczęśliwych okoliczności lub nadzwyczajnych wydarzeń.

(do art. 83 ustawy).

§ 151. Prośby o zniżenie podatku w myśl § 150 nin. rozp. należy wnosić do właściwej władzy skarbowej najpóźniej do końca tego roku podatkowego, w którym nastąpiły nieszczęśliwe okoliczności lub nadzwyczajne wydarzenia.

Później wnoszone prośby nie mogą służyć za podstawę do umorzenia podatku za ten rok podatkowy, w którym nastąpiły nieszczęśliwe okoliczności lub nadzwyczajne wydarzenia, lecz będą wzięte pod rozwagę dopiero przy wymiarze podatku na następny rok podatkowy.

Przeciw decyzjom na prośby o zniesienie podatku w myśl § 150 nin. rozp. niema środka prawnego.

Dodatkowe wymiary.

(do art. 84 i 147 ustawy).

§ 152. Oprócz wymiarów, dokonanych na podstawie art. 31 i 82 ustawy, przewiduje ustawa wymiary dodatkowe dla następujących osób:

- 1) które przy wymiarze podatku opuszczono;
- 2) które przy pierwotnym wymiarze niewłaściwie uwolniono;
- 3) co do których wymiar wskutek później ujawnionych okoliczności okaże się za niski;
- 4) co do których wskutek postępowania karnego okaże się konieczność dodatkowego wymiaru.

Dodatkowy wymiar należy uskutecznić za cały czas ubiegły z uwzględnieniem postanowień, odnoszących się do początku obowiązku podatkowego, lecz nie więcej, niż za pięć lat, poprzedzających bezpośrednio rok, w którym stwierdzono, iż danej osobie podatku nie wymierzono lub ją niewłaściwie uwolniono, względnie w którym ujawniono okoliczności pod 3) przytoczone.

Do okoliczności, wskutek których winien być dokonany nowy albo dodatkowy wymiar, zalicza się, między innymi, ujawnienie nieopodatkowanego w całości lub w części dochodu, względnie majątku, w szczególności pochodzącego ze spadków (§ 149 nin. rozp.). W tym ostatnim wypadku winna być również pociągnięta do zapłaty podatku masa spadkowa, względnie spadkobiercy za czas ubiegły, o ile zostanie stwierdzonym, że podatek za ten czas nie był wymierzony; przyczem spadkobiercy opłacają podatek w stosunku do ich udziałów w spadku.

Pod względem właściwości organów wymiarowych dla dodatkowych wymiarów należy stosować analogicznie postanowienia art. 31 i 82 ustawy.

Przeciw wymiarom, dokonany w myśl niniejszego paragrafu, przysługuje podatnikom prawo odwołania według art. 68 i 71 ustawy.

Kontrola wymiarów i umorzeń podatku w ciągu roku podatkowego.

(do art. art. 75 — 84 ustawy).

§ 153. Wszystkie wymiary, uskutecznione w myśl art. 82 i 84 ustawy, oraz wszystkie umorzenia lub zniesienia podatku w myśl art. art. 79, 80 i 83 ustawy utrzymują władze skarbowe w odrębnej ewidencji, sporządzając dla tego rodzaju wypadków oddzielny rejestr szacunkowy i oddzielny rejestr bierczy, który przesyła się właściwej Kasie państwowej. Nadto dla dodatkowych wymiarów (art. 84 ustawy) sporządza się dodatkowy arkusz wymiarowy, który dołącza się do aktu wymiarowego odnośnego podatnika.

Co do tych podatników, którzy ubyli, należy na ich listach imiennych (§ 102 i 103 nin. rozp.) zanotować okoliczność, uzasadniającą ich ubytek (np. umorzenie podatku w myśl art. 79 ustawy) i listy te odrębnie przechowywać. Również należy odrębnie przechowywać akta wymiarowe takich podatników.

Po rozstrzygnięciu odwołań przeciw wszystkim dodatkowym wymiarom (art. art. 75—77, 82 i 84 ustawy) władze odwoławcze postępują w sposób wskazany w przedostatniej części § 139 nin. rozp., wydając swe zarządzenia o zaszytych zmianach na przepisany formularz.

Ewidencja wypadków w ciągu roku podatkowego, nie mających wpływu na zmianę podatku za tenże rok podatkowy.

§ 154. Wszelkie wypadki, dotyczące zmian w wysokości dochodu lub we wszystkich innych stosunkach podatnika w ciągu roku podatkowego, które nie uzasadniają zmian w podatku za tenże rok podatkowy, lecz mogą być uwzględnione dopiero od następnego roku podatkowego, nie są przedmiotem kontroli i ewidencji w myśl § 153 nin. rozp., zwłaszcza, że ustawa nakazuje coroczne sporządzanie listy imiennnej domniemanych podatników i składanie potrzebnych do sporządzenia tej listy wykazów. Jednakże dla ułatwienia sporządzenia tej listy, jak również dla objęcia wymiarem w następnym roku wszystkich płatników zaleca się, aby właściwe organa wymiarowe notowały na listach imiennych wszelkie wypadki tego rodzaju, o których dowiedzą się w ciągu roku podatkowego.

Do wypadków takich należą między innymi:

- 1) gdy osoba zamieszkała zagranicą osiąga dochód na tutejszym obszarze;
- 2) gdy tytuł, uwalniający od podatku w myśl art. 5 ustawy ustęp 1), 2), 5), 6) i 8), odpada;
- 3) gdy osoba fizyczna, niepodlegająca dotychczas podatkowi, osiąga dochód podlegający opodatkowaniu, z wyjątkiem wypadku, przytoczonego w części drugiej art. 75 ustawy;
- 4) gdy głowa rodziny, której doliczono dochód członka rodziny, traci prawo rozporządzania tym dochodem;
- 5) gdy w ciągu roku podatkowego zaistniał tytuł, uzasadniający uwolnienie od podatku w myśl art. 5 ustawy ustęp 1), 2), 5), 6) i 8);
- 6) gdy głowa rodziny nabędzie prawo rozporządzania dochodem członków rodziny.

Zmiana mieszkania nie uzasadnia zmiany miejsca opodatkowania. Ze względu na to, że miejsce zamieszkania decyduje o właściwości organów wymiarowych, pożądaną jest rzeczą, żeby także i tego rodzaju okoliczności odpowiednio zanotowano w celu przygotowania wymiaru na następny rok podatkowy. W tym celu mają organa egzekucyjne i służbodawcy o każdym wypadku wyprowadzenia się podatnika do innego okręgu wymiarowego donosić władzom wymierzającym podatek.

W wypadkach stwierdzonej zmiany mieszkania należy uczynić odpowiednią notatkę na arkuszu wymiarowym i odpis tego arkusza wraz ze wszystkimi aktami wymiarowymi przesłać niezwłocznie właściwej władzy skarbowej nowego miejsca zamieszkania podatnika.

Odpowiedzialność członków rodziny i osób obejmujących majątek osoby prawnej.

(do art. art. 85 i 147 ustawy).

§ 155. W razie niemożności ściągnięcia podatku od głowy rodziny, każdy z członków rodziny, którego dochód, względnie majątek doliczono do dochodu, względnie majątku głowy rodziny, jest odpowiedzialny za tę część podatku, która przypada do zapłaty w stosunku do jego dochodu, względnie majątku.

Przykład:

Dochód głowy rodziny	12.000 mk.
„ jego żony	8.000 „

Dochód jego syna	6.000 mk.
" " córki	4.000 "
Dochód podlegający opodatkowaniu . . .	30.000 mk.
Podatek dochodowy	1.680 mk.

Odpowiedzialność głowy rodziny:

$$x : 12.000 = 1.680 : 30.000 = 672 \text{ mk.}$$

Odpowiedzialność żony:

$$x : 8.000 = 1.680 : 30.000 = 448 \text{ mk.}$$

Odpowiedzialność syna:

$$x : 6.000 = 1.680 : 30.000 = 336 \text{ mk.}$$

Odpowiedzialność córki:

$$x : 4.000 = 1.680 : 30.000 = 224 \text{ mk.}$$

Obejmujący majątek osoby prawnej jest obowiązany uiścić podatek dochodowy poprzednika wraz z ewentualną zaległością.

C Z Ę Ś Ć V.

**Terminy płatności. Potrącanie podatku przez służbodawcę.
Odsetki za zwłokę i egzekucja.**

ROZDZIAŁ I.

Terminy płatności.

(do art. art. 86—88 i 90 ustawy).

§ 156. Terminy płatności podatku dochodowego uzależnia ustawa:

- a) od obowiązku bezpośredniego uiszczenia podatku przez podatnika;
- b) od obowiązku potrącania tegoż podatku przez służbodawcę.

W pierwszym wypadku ustanawia ustawa następujące terminy płatności:

- 1) osoby fizyczne i prawne, którym podatek wymierzyła Komisja szacunkowa, oraz towarzystwa obowiązane do publicznego składania rachunków, którym podatek wymierzyły Izby skarbowe, opłacają wymierzony podatek w dwóch ratach, t. j. pierwszą ratę do 15 listopada, drugą zaś do 15 grudnia każdego roku podatkowego, o ile odnośne nakazy płatnicze zostały podatnikom doręczone najpóźniej do 30 października danego roku.

Jeżeli do 15 listopada roku podatkowego nie zawiadomiono podatnika o wymiarze podatku, należy podatek wpłacić w dwóch ratach, t. j. 15 listopada i 15 grudnia roku podatkowego według zeszłorocznej należności, pod warunkiem późniejszego wyrównania;

- 2) podalnicy wymienieni pod 1), którym nakazy płatnicze będą doręczone po 30 października roku podatkowego, opłacają wymierzony podatek w ciągu sześciu tygodni, po dniu doręczenia nakazu płatniczego, jednakże nie wcześniej, niż 15 grudnia tego roku;
- 3) wreszcie płatnicy, którzy w ciągu roku podatkowego po raz pierwszy podlegają opodatkowaniu, w myśl części drugiej art. 75 i art. 77 ustawy, winni opłacić wymierzony im podatek w ciągu dwóch tygodni od dnia doręczenia nakazu płatniczego.

Co do terminów płatności, uzależnionych od obowiązku potrącania podatku przez służbodawcę, obowiązują postanowienia następnego paragrafu.

ROZDZIAŁ II.

Potracanie podatku przez służbodawcę.

(do art. 89 ustawy).

§ 157. W wypadku, przytoczonym w ustępie b) § 156 nin. rozp., wszystkie osoby fizyczne i prawne (służbodawcy, pracodawcy), wypłacające osobom zamieszkałym lub przebywającym na obszarze Rzeczypospolitej uposażenia służbowe, emerytury i wszelkiego rodzaju wynagrodzenia w pieniądzu lub naturze, które wynikają ze stosunku służbowego lub z tytułu najmu pracy, łącznie ze wszystkimi dodatkami (§ 139 nin. rozp.), oraz tantjem (art. 18 ustawy), są obowiązane potrącać tym osobom podatek dochodowy, o którego wymiarze będą ich corocznie uwiadamlali przewodniczący właściwych Komisji szacunkowych. Obowiązek potrącania uzasadnia stosunek służbowy lub najem pracy, trwający przynajmniej cztery tygodnie.

Te instytucje lub przedsiębiorstwa (art. 48 ustawy), które wypłacają tantjem (art. 18 ustawy) osobom, nie zamieszkałym lub nieprzebywającym na obszarze Rzeczypospolitej, oraz Kasy Państwa, związków komunalnych tudzież innych tego rodzaju instytucji publicznych, wypłacające wyżej wymienionym osobom uposażenia służbowe, emerytury i wszelkiego rodzaju wynagrodzenia w pieniądzu lub naturze, które wynikają ze stosunku służbowego lub z tytułu najmu pracy, łącznie ze wszystkimi dodatkami (§ 139 nin. rozp.), są również obowiązane potrącać podatek przypadający od wypłacanych kwot.

Jeżeli z rozpoczęciem nowego roku podatkowego nie jest jeszcze wiadomą wysokość podatku za tenże rok wymierzonego, wówczas, aż do nadejścia zawiadomienia o wymiarze, należy potrącać podatek tymczasowo według przeszłorocznego wymiaru, z zastrzeżeniem późniejszego wyrównania. Gdyby tym sposobem w pierwszych miesiącach roku potrącono mniej lub więcej, niż się należy według zawiadomienia płatniczego, należy różnicę wyrównać przy najbliższym potrąceniu podatku.

Z tem samym zastrzeżeniem służbodawca obowiązany jest również obliczać i potrącać podatek od uposażeń służbowych, które w ciągu roku uzasadniają obowiązek podatkowy.

Wysokość podatku, na poczet którego winno być dokonane potrącenie, określa się według skali art. 23 ustawy od wynagrodzenia na cały rok obliczonego, w przypuszczeniu, że wynagrodzenie to jest jedynym dochodem podatnika.

Potrącona kwota ma wynosić taką część podatku, za jaką część roku należy się wypłacone wynagrodzenie.

Przy obliczeniu dochodu postępuje się w ten sposób, że dochód z tantjem (art. 18 ustawy) przyjmuje się w pełnej sumie, dochód zaś z uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę (§ 39 nin. rozp.) tylko w $\frac{7}{10}$ częściach.

Obowiązek potrącania rozpoczyna się wówczas, gdy obliczony w powyższy sposób dochód pracownika przewyższa minimum egzystencji, ustanowione dla tej miejscowości, w której pracownik zamieszkuje.

Jeżeli otrzymujący wynagrodzenie nie mieszkają ani nie przebywają na obszarze Rzeczypospolitej, wówczas minimum egzystencji określa się według tej miejscowości, w której znajdują się władze, urzędy, instytucje i towarzystwa, albo zamieszkują osoby, dokonywające, względnie zarządzające wypłatę. Tego rodzaju obliczenie wysokości podatku, przypadającego od przypuszczalnego dochodu rocznego danego pracownika, skutecznia się tylko raz na rok przed pierwszym potrąceniem na podstawie wysokości poborów w chwili obliczenia i służy do dalszych potrąceń przy wypłatach w ciągu tego samego roku podatkowego.

Po otrzymaniu od władzy skarbowej uwiadomienia o wymiarze następuje wyrównanie podatku, dalsze zaś potrącenia uskutecznią się według wysokości wymierzonego podatku.

Przez uposażenia służbowe, uzasadniające powstanie w ciągu roku obowiązku potrącania, rozumieć należy uposażenia wypłacane osobom, które dotychczas nie otrzymały żadnych uposażeń od tego służbodawcy. Do takich uposażeń należą więc tak uposażenia tych pracowników, którzy po raz pierwszy je otrzymują, jak i uposażenia służbowe tych, którzy w ciągu roku zmieniają służbodawcę (stanowisko służbowe, posadę i t. p.).

Przykłady:

Przykład 1.

Pracownikowi zamieszkałemu w Warszawie, wypłaca się tygodniowo wynagrodzenie w wysokości 200 mk.

Podlegający podatkowi przypuszczalny roczny dochód pracownika wynosi $\frac{(200 \times 52) \cdot 7}{10} = 7280$ mk.

Nie dokonywa się żadnych potrąceń, ponieważ minimum egzystencji ustanowione dla Warszawy wynosi 12.000 marek.

Przykład 2.

Takie same wynagrodzenie tygodniowe, jak podano w przykładzie № 1, wypłaca się pracownikowi zamieszkałemu w miejscowości, liczącej 7000 mieszkańców, dla której ustanowione minimum egzystencji wynosi 6000 mk.

Podlegający podatkowi przypuszczalny dochód roczny, jak wyżej w przykładzie № 1 wynosi 7270 mk. Podatek według art. 23 ustawy od tego dochodu równa się 105 mk.; kwota, która winna być potrącona przy wypłacie tygodniowej $\frac{105}{52} = 2$ mk.

Przykład 3.

Urzędnik, zamieszkały w Warszawie, otrzymuje stale co miesiąc 10.000 mk.

Podlegający podatkowi przypuszczalny roczny dochód takiego urzędnika wynosi $\frac{(10000 \times 12) \cdot 7}{10} = 84.000$ mk.

Podatek od tego dochodu wedle art. 23 ustawy równa się 8585 mk. Potrącić zatem należy przy każdej miesięcznej wypłacie $8585 : 12 = 715$ mk.

Przykład 4.

Zarządzający magazynem otrzymuje miesięcznie 6000 mk. stałego wynagrodzenia i 1% od każdorocznego obrotu; przyczem w ciągu miesiąca obrót wyniósł 300.000 mk., zatem wynagrodzenie procentowe stanowiło 3000 mk.

Podlegający podatkowi przypuszczalny dochód roczny zarządzającego wynosi: $\frac{(9000 \times 12) \cdot 7}{10} = 75.600$ mk.

Podatek dochodowy według art. 23 ustawy — 7840 mk.; do potrącenia $7840 : 12 = 653$ mk.

Przykład 5.

Pracownik pobiera wynagrodzenie z najmu pracy, trwającego 3 tygodnie.

Nie dokonywa się żadnych potrąceń, gdyż stosunek służbowy trwa krócej, niż 4 tygodnie.

**Potrącanie specjalnego podatku od tantjem.
(do art. art. 18, 24 i 89 ustawy).**

§ 158. Przedsiębiorstwa, względnie instytucje wypłacające wynagrodzenia procentowe (tantjemy) w wysokości ponad 10.000 mk. (art. 18 i 24 ustawy) osobom należącym do składu zarządu, rad, komisji, komitetów nadzorczych i komisji rewizyjnych, lecz nie pełniącym stałych funkcji w bezpośrednim zarządzie tych przedsiębiorstw lub instytucji, są obowiązane potrącać specjalny podatek od tego rodzaju tantjem. Wysokość specjalnego podatku od dochodu z wynagrodzeń procentowych (tantjem) oblicza się według skali art. 23 ustawy i wynosi 50% stawki, przypadającej od tego dochodu dla osób fizycznych.

Specjalny podatek od tantjem należy potrącać przy wypłacie tantjem, przyznanych przez tę samą instytucję (przedsiębiorstwo) za ten sam rok operacyjny, w sumie ponad 10.000 mk. osobom, wymienionym w pierwszej części nin. paragrafu.

Przykłady:

Przykład 1.

Zarządzający magazynem otrzymuje miesięcznie 6000 mk. stałego wynagrodzenia i 1% od każdorodzinnego obrotu.

Przykład 2.

Członkowi komitetu rewizyjnego przedsiębiorstwa przyznano tantjemę w wysokości 24.000 mk., które wypłaca się w dwóch jednakowych ratach.

Przykład 3.

Członkowi rady nadzorczej, nie należącemu do bezpośredniego zarządu przedsiębiorstwa, przyznano w przedsiębiorstwie A. za rok operacyjny 1920/21 dwie tantjemy, a mianowicie: 2 lutego 1921 r. w sumie 600.000 mk. i 4 kwietnia 1921 r. w sumie 5000 mk.; w przedsiębiorstwie zaś B. za ten sam rok operacyjny 9000 mk.

Procentowe wynagrodzenie nie podlega specjalnemu podatkowi od tantjem.

Potrącić należy na poczet specjalnego podatku od tantjem (art. 23 ustawy) — $564:2 = 282$ mk.

a) Przy wypłacie tantjemy w sumie 600.000 mk. wysokość potrącenia na poczet specjalnego podatku od tantjem określa się w sposób następujący: stawka podatkowa według skali (art. 23 ustawy) wynosi

od 500.000 mk.	125 000 mk.
" 100.000 " (2500×10)	25.000 "
nadto od 600.000 10%	6.000 "

Razem 156.000 mk.

Od tej sumy 50%, t. j. 78.000 mk. stanowi specjalny podatek od tantjem. Przy wypłacie w temże przedsiębiorstwie A. następnej tantjemy w sumie 5000 mk. należy ostatecznie obliczyć specjalny podatek od tantjem, przypadający od łącznej sumy dwóch przyznanych tantjem $(600.000 + 5000) = 605.000$ mk., czyli

od 500.000 mk.	125.000 mk.
" 105.000 " (2500×10)	25.000 "
nadto od 605.000 10%	6 050 "

Razem 156.050 mk.

z czego 50%, jako specjalny podatek od
 tantjem 78 025 mk.
 ponieważ już potrącono 78.000 „
 pozostaje do potrącenia 25 mk.

b) Od tantjem wypłaconej w przedsiębiorstwie B., jako nie przekraczającej 10.000, nie potrąca się specjalnego podatku od tantjem.

Przykład 4.

Członkowi zarządu, nie biorącemu bezpośrednio stałego udziału w przedsiębiorstwie, przyznano za ten sam rok operacyjny 1920/21 dwie tantjem, a mianowicie: 4 lutego 1921 r. w sumie 5000 mk. i 5 maja 1921 r. w sumie 400.000 mk.

Przy wypłacie tantjem w kwocie 5000 mk. specjalnego podatku od tantjem nie potrąca się.

Przy wypłacie następnej tantjem w sumie 400.000 mk. należy obliczyć w sposób wskazany w przykładzie 3 i pobrać specjalny podatek od tantjem od łącznej sumy dwóch przyznanych tantjem, czyli od 405.000 mk.

Terminy płatności potrąconego podatku dochodowego i specjalnego podatku od tantjem.

§ 159. Potrącenia, przepisane w §§ 157 i 158 nin. rozp., winny być uskuteczniane w tych samych terminach i w tych samych ratach, w jakich następuje wypłata wynagrodzeń i tantjem. Kwoty potrącone w ciągu miesiąca należy najpóźniej siódmego dnia po upływie tego miesiąca wpłacić do właściwej Kasy państwowej.

Kwoty, potrącone na poczet specjalnego podatku od tantjem, winny być wpłacone na zasadzie pisemnej deklaracji, sporządzonej na przepisany formularz; do takiej deklaracji winien być dołączony wykaz sporządzony według przepisanego wzoru.

Na wykazie Kasa państwowa notuje sumę wpływu, datę i № dziennika głównego, poczem wykaz przesyła niezwłocznie do właściwego urzędu skarbowego.

Postępowanie przewodniczącego Komisji szacunkowej przy zawiadamianiu o wysokości wymierzonego podatku, który pobiera się w drodze potrącenia.

(do art. 90 ustawy).

§ 160. Celem wykonania postanowień § 157 nin. rozp. zarządza przewodniczący właściwej Komisji szacunkowej sporządzenie spisu płatników, których wynagrodzenia służbowe przenoszą minimum egzystencji, na przepisany formularz.

Spis ten należy sporządzić odrębnie:

- dla podatników, którzy swoje wynagrodzenia służbowe (§ 39 nin. rozp.) otrzymują z Kas państwowych, na przepisany formularz w dwóch egzemplarzach;
- dla podatników, którzy osiągają wynagrodzenia służbowe (§ 39 nin. rozp.) u innych służbodawców, na przepisany formularz w jednym egzemplarzu.

Zaleca się sporządzanie wspomnianego spisu w ten sposób, aby wszyscy pracownicy, zajęci u jednego i tego samego służbodawcy, względnie otrzymujący wynagrodzenia z jednej i tej samej Kasy państwowej, tworzyli odrębną grupę.

Spis ten sporządza się na podstawie danych, zawartych w nakazach płatniczych.

Jeżeli podatnik otrzymuje wynagrodzenia służbowe z różnych Kas Państwa lub z Kas funduszków publicznych, zostających pod zarządem Państwa, nie należy podatku rozdzielać, lecz całą kwotę od służbodawcy pobrać się mającą wykazać przy tej Kasie, która wypłaca największe wynagrodzenie służbowe.

W wypadkach zaś, gdy podatnik otrzymuje wynagrodzenia służbowe zarówno z Kas państwowych, jak i od innych służbodawców, należy takiego podatnika wykazać w jednym spisie z wynagrodzeniem otrzymanem z Kas państwowych, oraz w drugim spisie z wynagrodzeniem pobranem od innych służbodawców.

Jeżeli pomiędzy wynagrodzeniami służbowymi znajdują się także inne świadczenia, wymienione w § 39 nin. rozp. ustęp 3 pod a) i b), wówczas należy te świadczenia wpisać w przedziałce, przeznaczonej na dochód, od którego podatek uiszcza się bezpośrednio.

Jeden egzemplarz spisu podatników, sporządzonego na przepisany formularz, pozostawia się w aktach władzy skarbowej, drugi zaś egzemplarz przesyła się właściwej Kasie państwowej.

Wykaz ogólnej sumy podatku, przypadającej według spisu podatników na każdego poszczególnego służbodawcę, przesyła się do tej Kasy państwowej, do której odnośny służbodawca był obowiązany wpłacić uwidocznioną w tym wykazie sumę. Wykaz ten sporządza się na form. według przepisanej wzoru.

Sporządzanie nakazów płatniczych i zawiadomień płatniczych, dotyczących wynagrodzeń służbowych.

(do art. 90 ustawy).

§ 161. Przewodniczący właściwej Komisji szacunkowej sporządza następujące nakazy płatnicze i zawiadomienia płatnicze:

- 1) nakazy płatnicze na podatek dochodowy dla podatników. W nakazach tych należy dokładnie oznaczyć kwotę, która od służbodawcy, względnie od służbodawców będzie pobierana, jakoteż tę kwotę, którą podatnik ma sam płacić;
- 2) zawiadomienia płatnicze dla służbodawców na form. według przepisanej wzoru.

Nakazy płatnicze dla podatników wypełnia się na podstawie arkuszy wymiarowych odnośnych podatników, zawiadomienia zaś płatnicze dla służbodawców na podstawie spisów podatników.

Przed rozesyłaniem zawiadomień płatniczych należy je dokładnie sprawdzić przez porównanie z danymi, zawartymi w arkuszach wymiarowych.

W zawiadomieniach płatniczych umieszczać należy wszystkie osoby, otrzymujące wynagrodzenia służbowe od jednego i tego samego służbodawcy, o ile podatek, przypadający od wynagrodzeń tych osób winien być wpłacony do jednej i tej samej Kasy państwowej.

Bliższe postanowienia o postępowaniu przy potrącaniu podatku przez służbodawcę.

(do art. 90 ustawy).

§ 162. W wypadkach, gdy podatnik traci w ciągu roku podatkowego wynagrodzenia służbowe, obowiązek służbodawcy potrącania podatku ustaje z ostatnią wypłatą tych wynagrodzeń. W tych wypadkach winien służbodawca zawiadomić swą władzę skarbową o wystąpieniu pracownika ze służby, ewentualnie o przejściu pracownika do innego służbodawcy w terminie 7-dniowym.

Właściwa władza skarbową, którą służbodawca uwiadomi o tego rodzaju wypadku, winna wezwać podatnika do zapłacenia podatku, przypadającego za pozostałą część roku, w terminach w części pierwszej art. 86 ustawy ustanowionych lub, o ile te terminy już upłynęły, do bezzwłocznego uiszczenia tego podatku, względnie do podania ewentualnego nowego służbodawcy. Podatnika należy wezwać do podania w ciągu 14 dni nowego miejsca zamieszkania, o ile w tym względzie zaszła zmiana, a ewentualnie także nowego służbodawcy.

Nowe miejsce zamieszkania należy zanotować w aktach i zawiadomić o tej zmianie władzę skarbową, właściwą według nowego miejsca zamieszkania.

Przewodniczący Komisji wydaje w tym wypadku w razie potrzeby również zarządzenie w sprawie ustanowienia kwoty, którą nowy służbodawca ma potrącać i do Kasy odsyłać; o ile przy tej sposobności stwierdzi się, że podatnik za wiele zapłacił, względnie że za wiele wpłacono do Kasy, wydaje przewodniczący odpowiednie zarządzenia. O wydanem zarządzeniu należy zawiadomić podatnika, gdy zaś idzie nietylko o zapłacenie podatku przez samego podatnika, także służbodawcę. Przeciw takim zawiadomieniom jest dozwolony jedynie sprzeciw do Izby skarbowej w terminie 14 dniowym od dnia doręczenia zawiadomienia. Sprzeciw ten rozstrzyga Izba skarbową ostatecznie.

Co do tych osób, które dotychczas wogóle nie otrzymywały wynagrodzeń służbowych, rozróżnić należy dwa wypadki, a mianowicie:

- a) czy dla takich osób przez uzyskanie wynagrodzeń służbowych ponad minimum egzystencji rozpoczął się obowiązek płacenia podatku dochodowego;
- b) czy takie osoby dotychczas już podlegały podatkowi dochodowemu.

W pierwszym wypadku przewodniczący Komisji powinien przeprowadzić postępowanie wymiarowe w myśl §§ 142 i 153 nin. rozp. Przy obliczeniu kwoty podatku, którą służbodawca ma potrącać, oraz przy sporządzaniu nakazów płatniczych i zawiadomień płatniczych stosować należy odpowiednio przepisy zawarte w §§ 157, 159 i 160 nin. rozp.

Różnice powstałe między kwotą potrąconego, a kwotą wymierzonego podatku wyrównać należy przy najbliższym potrąceniu podatku. W drugim wypadku zmiana wysokości dochodów nie powoduje żadnego zarządzenia ze strony przewodniczącego Komisji na dany rok podatkowy.

Co do potrącania podatku przez Kasy Państwa, zostaną wydane postanowienia w drodze odrębnego rozporządzenia.

ROZDZIAŁ III.

Odsetki za zwłokę i egzekucję.

(do art. art. 91, 92, 93 i 149 ustawy).

§ 163. Podatek dochodowy, względnie majątkowy, niezapłacony w terminach ustawą wyznaczonych, uważa się za zaległość, od której należy po-

brać, poczynwszy od terminu płatności, odsetki za zwłokę w wysokości 10/0 miesięcznie. Miesiąc zaczęty liczy się za cały.

Kwoty zaległości podatku oraz odsetki za zwłokę, wynoszące 50 fen. i więcej, liczą się za markę; kwot zaś mniejszych od 50 fen. nie bierze się w rachubę.

Służbodawcy, obowiązani w myśl art. 89 ustawy do potrącania podatku, są odpowiedzialni za prawidłowe uskutecznienie potrąceń, jak również za uiszczenie potrąconych kwot we właściwych terminach. W razie wpłacenia potrąconych kwot po upływie właściwego terminu, pobiera się od tych kwot odsetki za zwłokę w wysokości wyżej określonej.

Zaległości, obciążające czy to służbodawców, czy też podatników bezpośrednio, ściągają egzekucyjne organa skarbowe na podstawie obowiązujących przepisów w drodze przymusowej.

CZĘŚĆ VI.

Postanowienia karne.

(do art. art. 94—111 i 150—153 ustawy).

§ 164. Czyny karygodne, przewidziane w ustawie w dziale o postanowieniach karnych (art. 94—111 ustawy i art. 150—153 ustawy), dziela się na:

- 1) czyny, co do których orzecznictwo należy do Komisji lub władz skarbowych (art. 94—97 i 99 ustawy);
- 2) czyny, co do których orzecznictwo należy do sądów zwyczajnych (art. 100 i 101, oraz art. 99 w wypadku części ostatniej art. 102 ustawy).

Czyny karygodne, co do których orzecznictwo należy do Komisji lub władz skarbowych.

§ 165. Po upływie terminów, wyznaczonych do składania danych, wskazanych w art. art. 45—48 ustawy, sporządza się na przepisany formularz ogólny wykaz tych lokatorów (art. 45 ustawy), głów rodzin (art. 46 ustawy), właścicieli domów (art. 47 ustawy), oraz służbodawców (art. 48 ustawy), którzy wcale nie złożyli wymaganych danych, złożyli je po wyznaczonym terminie, lub też przedstawili niezupełne dane.

§ 166. Po upływie terminów, wyznaczonych ustawą do złożenia zeznań, sporządza się wykaz na przepisany formularz, który winien obejmować:

- 1) podatników, którzy nie złożyli w terminie ustawowym zeznania o dochodzie (art. 50 i 78 ustawy) względnie zeznanie o majątku (art. 137 ustawy);
- 2) podatników, którzy przedstawili w zeznaniu niezupełne dane wbrew postanowieniom art. 52 ustawy, ustępy 1), 2), 3) i 5), art. 54 ustawy, ustępy 1), 2) i 3), oraz art. 138 ustawy;
- 3) wreszcie podatników, którzy przy zeznaniu nie przedstawili załączników, wymaganych art. 54 ustawy.

§ 167. Po upływie terminów, wyznaczonych przez władze skarbowe w wezwaniach lub ponagleniach, skierowanych do poszczególnych podatników, sporządza się wykaz na przepisany formularz, który ma obejmować:

- 1) podatników, którzy nie złożyli w terminie zeznań, wymienionych w art. art. 50, 52, 54, 78 i 137 ustawy;
- 2) podatników, którzy przedstawili niepełne dane w zeznaniu wbrew ustępom 1), 2), 3) i 5) art. 52 ustawy i ustępom 1), 2) i 3) art. 54 ustawy, oraz art. 138 ustawy;
- 3) podatników, którzy nie dołączyli danych, wskazanych w części drugiej art. 54 ustawy.

§ 168. W sposób przedstawiony w §§ 165, 166 i 167 nin. rozp. postępuje się również w wypadkach nakładania grzywien na osoby, wymienione w części drugiej art. 75 ustawy.

§ 169. W wypadkach naruszenia przepisów art. 56 ustawy, o ile te przepisy dotyczą instytucji kredytowych i prywatnych, oraz we wszystkich wypadkach naruszenia przepisów art. 59 ustawy sporządza się wykaz na przepisany formularz. Do wykazu tego dołącza się protokoły, sporządzone ewentualnie w myśl § 112 nin. rozp.

§ 170. Wykaz, wskazany w § 165 nin. rozp., przewodniczący Komisji wnosi na najbliższe po 15 stycznia posiedzenie Komisji szacunkowej dla nałożenia grzywien według art. 94 i 96 ustawy.

§ 171. Grzywny według art. 95 i 96 ustawy na płatników, wciągniętych do wykazów wskazanych w §§ 166 i 167 nin. rozp., nakładają Komisje szacunkowe, o ile możliwości równocześnie z ustaleniem dochodu i wymiarem podatku dla tych podatników.

§ 172. W analogiczny sposób (§ 170 i 171 nin. rozp.) postępuje się w wypadkach nakładania grzywien w myśl § 168 nin. rozp.

Wysokość nałożonych grzywien umieszcza się w wykazach, które po opatrzeniu datą posiedzenia i № protokołu, podpisują przewodniczący i przynajmniej dwaj członkowie Komisji.

§ 173. Grzywny za naruszenie przepisów części pierwszej art. 56 ustawy na osoby, wciągnięte do wykazu wymienionego w § 169 nin. rozp., nakładają Komisje szacunkowe przy sposobności odbywających się posiedzeń.

Grzywien tych nie należy nakładać w tych wypadkach, gdy wspomniane w § 169 nin. rozp. instytucje i osoby usprawiedliwiły w terminie zwłokę w udzieleniu danych i wyjaśnień, potrzebnych do ustalenia dochodu i wymiaru podatku.

§ 174. Przy nakładaniu grzywien wysokość tychże, w granicach ustawą przepisanych, określa się w zależności od okoliczności, towarzyszących poszczególnemu wypadkowi. W szczególności należy wziąć pod uwagę stopień wykształcenia winnych, ich stan majątkowy, zawód, rodzaj zajęcia lub zatrudnienia, za drugiej zaś strony doniosłość przekroczenia, jego długotrwałość, powtarzanie naruszenia przepisów i t. p.

Grzywien określonych na mocy art. art. 94—97 ustawy nie nakłada się, względnie nałożone już umarza się w razie, jeżeli spełnieniu obowiązku, ciążącego na podatniku, przeszkodziły przyczyny ważne, zasługujące na uwzględnienie. Do takich przyczyn zalicza się: pozbawienie wolności, ciężka choroba lub inny wypadek siły wyższej, zwłaszcza przeszkody nieprzewidywane, jak: przerwa komunikacji w czasie kwarantanny, inwazja nieprzyjaciela, niezwykle wylew rzek i t. p.

§ 175. Kary pieniężne według art. 99 ustawy nakłada się w wypadkach, gdy w zeznaniach, złożonych na zasadzie art. 50 i 78 ustawy, albo w wyjaśnieniach, udzielonych przez podatników lub zastępujące ich osoby na zasadzie art. 58 i 60 ustawy, Komisji szacunkowej lub odwoławczej, albo

przewodniczącemu tych Komisji, okazały się nieprawdziwe dane, mające wpływ na wysokość podatku lub w razie, gdy podatnik nie wskaże źródła dochodu, a oznajmienia nieprawdziwych danych oraz zatajenia źródła dochodu dopuszczono się świadomie w celu udaremnienia wymiaru lub uszczuplenia ustawowo należącego się podatku.

§ 176. Jeżeli zachodzi podejrzenie o świadomą nieprawdziwość danych umieszczonych w zeznaniu, albo w wyjaśnieniach podatnika lub jego zastępcy, przewodniczący Komisji wdraża postępowanie karne i wzywa daną osobę w celu przesłuchania jej, jako obwinionego, względnie zawiadamia ją urzędowo, że przeciw niej wpłynęło doniesienie; następnie w celu stwierdzenia okoliczności, wskazanych w § 174 nin. rozp., ustala w odpowiedni sposób istotę przekroczenia przez zebranie niezbędnych informacji i danych oraz na podstawie zażądanych od obwinionego dodatkowych zeznań i wyjaśnień. W wypadkach, gdy przewodniczący uzna, że okoliczności, dotyczące danej sprawy, noszą rzeczywiste cechy czynu karygodnego w myśl art. 99 ustawy, przedstawia sprawę Komisji do rozstrzygnięcia.

§ 177. Kary pieniężne z art. 99 ustawy nakłada się, niezależnie od obowiązku dopłaty należności podatkowej, w wysokości od jednokrotnej do dwudziestokrotnej tej różnicy, która zachodzi pomiędzy kwotą podatku, określonego na podstawie pierwotnych danych, a kwotą podatku, ustalonego w postępowaniu karnym.

O ileby zaś dane przekroczenie nosiło znamiona czynu, zagrożonego surowszą karą w myśl powszechnej ustawy karnej, należy sprawę bez przeprowadzania administracyjnego postępowania karnego przekazać Sądowi zwyczajnemu do załatwienia.

Wysokość kary pieniężnej określa się po wzięciu pod uwagę stopnia przewinienia, środków użytych przez obwinionego do zatajenia lub uszczuplenia dochodu, wysokości szkody spowodowanej lub zagrożonej przekroczeniem, stanu majątkowego skazanego i t. d.

Orzeczenia o nałożeniu tego rodzaju kar pieniężnych wyraża się w oddzielnym protokole co do każdego czynu karygodnego.

Postępowanie karne może być przeprowadzone także po prawomocnym wymiarze podatku.

§ 178. O orzeczeniach, któremi nałożono grzywnę lub karę pieniężną, zawiadamia skazanego przewodniczący Komisji lub władza skarbową na przepisany formularz. Zawiadomienia te sporządza się co do każdego czynu karygodnego i co do każdej nałożonej kary oddzielnie. Nałożone kary wpisuje się równocześnie do rejestru karnego. Odpis rejestru przesyła się właściwej Kasie państwowej.

§ 179. Nałożone grzywny winny być wpłacone do właściwej Kasy państwowej za okazaniem zawiadomienia wspomnianego w § 178 nin. rozp.

O uiszczeniu kar pieniężnych, nałożonych w myśl art. 99 ustawy, winna Kasa państwowa zawiadomić niezwłocznie właściwą Komisję, względnie Izbę skarbową.

§ 180. Przeciw wydanemu przez Komisję szacunkową orzeczeniu karnemu o grzywnie, dotyczącemu przekroczeń art. art. 94—97 ustawy, można w ciągu 4 ch tygodni od dnia doręczenia zawiadomienia wnieść odwołanie, za pośrednictwem właściwej Komisji, do Komisji odwoławczej, a w wypadkach, gdy ta ostatnia nałożyła grzywnę w I instancji, do Ministerstwa Skarbu.

W tym samym terminie można wnosić odwołania przeciw grzywnom, nałożonym przez Izbę skarbową, za pośrednictwem tej Izby, do Ministerstwa Skarbu.

Orzeczenie instancji odwoławczej jest ostateczne.

§ 181. Przeciw orzeczeniom karnym, dotyczącym przestępstw w art. 99 ustawy, odwołanie nie jest dopuszczalne. Natomiast jeżeli nałożona kara pieniężna nie zostanie uiszczona dobrowolnie w ciągu 4-ch tygodni od dnia doręczenia skazanemu zawiadomienia o orzeczeniu, wówczas Komisja lub Izba skarbowa przekazuje sprawę właściwemu sądowi, o czym należy uprzedzić skazanego równocześnie z zakomunikowaniem mu orzeczenia o karze pieniężnej.

Przy przekazaniu sprawy karnej właściwemu sądowi należy przesłać temuż sądowi odpis orzeczenia w odnośnej sprawie z dołączeniem potwierdzenia odbioru, zawiadomienia o nałożeniu kary pieniężnej wraz z aktem postępowania karnego, zawierającym w oryginale wszystkie dokumenta, które służyły za podstawę pociągnięcia do odpowiedzialności.

W charakterze przedstawiciela Komisji lub Izby skarbowej w sądzie w sprawach podatku dochodowego, względnie majątkowego występuje przewodniczący Komisji lub jego zastępca, albo osoba do tego delegowana przez Dyrektora Izby Skarbowej.

§ 182. Odpowiedzialność za grzywny i kary pieniężne, nałożone na pełnomocnika w drodze administracyjno skarbowej, ciąży nie tylko na mocodawcy, lecz także na pełnomocniku, który z mocodawcą odpowiada solidarnie. O wydanem przeciw pełnomocnikowi orzeczeniu karnem należy zawiadomić również mocodawcę.

§ 183. Publiczne władze i urzędy, winne przekroczenia postanowień ustawy, odpowiadają według ogólnie obowiązujących przepisów organizacyjnych, względnie służbowych.

§ 184. Winni kilku przekroczeń ustawy podlegają karze za każde z tych przekroczeń z osobna.

§ 185. Uprawnienia Komisji szacunkowej co do nakładania grzywien i kar pieniężnych przysługują również Izdom skarbowym, o ile chodzi o towarzystwa obowiązane do publicznego składania rachunków.

W przedmiocie uprawnień innych władz skarbowych z części pierwszej art. 102 ustawy wyda się odrębne rozporządzenie.

Zabezpieczenie nałożonej grzywny.

(do art. 106 i 153 ustawy).

§ 186. Wykonanie orzeczeń o grzywnie należy odroczyć aż do rozstrzygnięcia wniesionego odwołania; wszakże Komisja lub władza Skarbowa może zarządzić zabezpieczenie nałożonej grzywny na dochodzie lub majątku obwinionego zaraz po wydaniu orzeczenia.

Zabezpieczenie nałożonej grzywny winien zarządzić przewodniczący Komisji lub Izba skarbowa w szczególności w następujących wypadkach:

- 1) gdy dojdzie do wiadomości, że skazany lub jego mocodawca zamierza przesiedlić się poza obszar Rzeczypospolitej;
- 2) gdy dana osoba majątek swój trwoni lub rozdaje w sumach nie odpowiadających jej zamożności;
- 3) gdy osiągnęła swój dochód bez użycia znacznego kapitału, co ma szczególnie miejsce przy wykonywaniu pośrednictwa przy wszelkiego rodzaju interesach, albo jeżeli z zachowania się jej

wnosić należy, że dochód swój lub majątek zużywa lub przenosi na inne osoby.

Kwota zabezpieczona nie może przekraczać wysokości nałożonej grzywny.

Zabezpieczenie nałożonej grzywny na dochodzie, albo na majątku nieruchomym lub ruchomym zarządza się w drodze administracyjnej lub sądowej.

Zabezpieczenie grzywny uchyla się po jej zapłaceniu lub zniesieniu wskutek odwołania.

Zabezpieczenie grzywny w drodze administracyjnej może być dokonane przez zajęcie ruchomości, czynszu dzierżawnego, komornego, uposażeń służbowych i t. p., przyczem stosować należy przepisy o egzekucji należności skarbowych.

Jeżeli zabezpieczenie grzywny ma być dokonane na majątku nieruchomym lub na wierzytelności, zabezpieczonej hipotecznie, wówczas właściwa Komisja, względnie Izba skarbową zarządza je w drodze właściwego sądu albo sposobem hipotecznym, albo przez uzyskanie zakazu sprzedaży nieruchomości.

Zabezpieczenie sposobem hipotecznym należy przeprowadzić, gdy nieruchomość ma urządzoną hipotekę, zabezpieczenie zaś przez zakaz sprzedaży nieruchomości, gdy nieruchomość nie ma urzędzonej hipoteki. Zarówno w pierwszym, jak i w drugim wypadku właściwość sądu określa miejsce położenia nieruchomości.

Postanowienie o zabezpieczeniu nałożonej grzywny, czy to sposobem hipotecznym, czy też sposobem zakazu pozbycia nieruchomości winno być wyrażone na przepisany formularz i skierowane do właściwego Sądu z odpowiednim wnioskiem na przepisany formularz.

O zarządzoneм zabezpieczeniu grzywny należy zawiadomić interesowanych na przepisany formularz.

Przeciw zabezpieczeniu grzywny służy prawo zgłoszenia sprzeciwu do przewodniczącego właściwej Komisji odwoławczej, względnie Ministerstwa Skarbu w terminie 14 dniowym od dnia doręczenia zarządzenia o zabezpieczeniu. Decyzje tych władz są ostateczne.

Czyny karygodne, co do których orzecznictwo należy do Sądów zwyczajnych.

§ 187. Do tego rodzaju czynów karygodnych należą:

- 1) czyny karygodne, określone w § 175 nin. rozp., pod warunkiem wskazanym w § 181 nin. rozp.;
- 2) naruszenie obowiązku zachowania tajemnicy przez urzędnika, albo funkcjonariusza publicznego, przez członka Komisji lub znawcę wtedy, gdy wymienione osoby, bez upoważnienia, wyjawiają wiadomości o stosunkach majątkowych lub dochodowych, o których dowiedziały się z powodu udziału w postępowaniu wymiarowym, względnie odwoławczem;
- 3) świadomie nieprawdziwe zeznania albo świadectwa znawców lub świadków, składane w zamiarze udaremnienia wymiaru podatku lub spowodowania mylnego obliczenia tegoż.

Do przedstawienia wniosków o wdrożenie dochodzenia karnego z powodu powyż wymienionych czynów karygodnych są powołane władze skarbowe, Komisje lub osoby interesowane.

Przy przedstawianiu wniosków o ukaranie występujący z wnioskiem winni mieć na uwadze, że z jednej strony jest ich obowiązkiem, aby ustawie zapewnić skuteczność, z drugiej strony wnioski te winny być przed-

stawiane tylko w tych wypadkach, w których istnieje uzasadnione podejrzenie o popełnienie danego czynu karygodnego.

W wypadkach, przewidzianych w art. 101 ustawy, należy również baczyć na to, aby przedstawiano wnioski o wdrożenie dochodzenia karnego nie tylko w razie popełnienia czynów karygodnych na szkodę Skarbu Państwa, lecz także na szkodę podatnika.

Przeznaczenie grzywien i kar pieniężnych.

(do art. 106 i 153 ustawy).

§ 188. Grzywny i kary pieniężne, nałożone za czyny karygodne w myśl art. art. 94—101 ustawy, zarówno w drodze administracyjno-skarbowej, jak i w drodze sądowej wpływają do Skarbu Państwa na rachunek Ministerstwa Skarbu.

Zgaśnięcie odpowiedzialności.

(do art. 110 i 153 ustawy).

§ 189. Warunkiem zgaśnięcia odpowiedzialności za naruszenie przepisów art. art. 94—101 ustawy jest, aby minęło 5 lat po upływie tego roku, w którym dopuszczono się naruszenia przepisów.

Karygodność zaś czynu, wymienionego w art. 99 ustawy, ustaje również, gdy winny sprostuje lub uzupełni swoje zeznanie u właściwej władzy, zanim otrzyma pierwsze wezwanie w celu przesłuchania go, jako obwinionego, albo zawiadomienie, że przeciwko niemu wpłynęło doniesienie o czynie karygodnym, lub zanim zostanie mu doręczone orzeczenie o karze pieniężnej.

Organa, powołane do wydawania orzeczeń, nakładających grzywnę lub karę pieniężną, są obowiązane z urzędu do przestrzegania postanowień, odnoszących się do zgaśnięcia karygodności czynów, wymienionych w art. art. 94—101 ustawy.

Gdy naruszenie przepisów z art. art. 94—101 ustawy wyjdzie na jaw po śmierci osoby winnej naruszenia, lub gdy osoba winna zmarła przed prawomocnością orzeczenia karnego, wówczas należy postępowanie umorzyć.

C Z Ę Ś Ć VII.

Doręczenia.

(do art. art. 113—116 i 155 ustawy).

§ 190. Wszelkie wezwania, polecenia, obwieszczenia, zawiadomienia, ponaglenia, zarządzenia, orzeczenia, nakazy płatnicze i inne pisma, wydawane na podstawie ustawy, będą doręczane albo przez organa władzy skarbowej, albo za pośrednictwem magistratów, policji, urzędów gminnych lub przez pocztę.

Doręczenie powinno nastąpić zawsze za potwierdzeniem odbioru. Potwierdzenie odbioru skuteczne albo adresat, albo ktokolwiek z jego domowników lub zarządzający majątkiem, względnie przedsiębiorstwem.

W szczególności zauważa się, że co się tyczy doręczenia osobom prawnym, dostatecznym jest oddanie pisma jednemu z członków zarządu, uprawnionemu według statutu do odbierania i podpisywania pism.

Jeżeli jedna z wyżej wymienionych osób odmówi przyjęcia pisma, to należy pismo pozostawić na miejscu doręczenia i okoliczność tę zanotować na potwierdzeniu odbioru. Pozostawienie pisma ma taki sam skutek, jak doręczenie.

Dla podatników, których miejsce zamieszkania lub pobytu jest nie wiadome, należy pismo to złożyć w magistracie lub urzędzie gminnym miejsca przypisania podatku. Złożenie takie winien przyjmujący ogłosić w sposób w danej miejscowości używany i wezwać adresatów, aby dla odebrania pisma przybyli do ogłaszającego urzędu.

Doręczenie uważa się za skuteczne, gdy od czasu ogłoszenia upłyną 2 tygodnie. Urzędy ogłaszające winny o dniu ogłoszenia zawiadomić tę władzę skarbową, od której pismo pochodziło.

Adresatom, mieszkającym poza obszarem Rzeczypospolitej, można wysłać wszelkie pisma listem poleconym. Pisma takie uważa się za doręczone, jeżeli po nadaniu ich na pocztę podług adresu podanego przez interesowanego upłynę 14 dni.

Podatników, przebywających stale poza obszarem Rzeczypospolitej, można wezwać do ustanowienia pełnomocnika, zamieszkałego w Polsce. Jeżeli podatnicy, zamieszkali poza obszarem Rzeczypospolitej, pomimo wystosowanego do nich wezwania, nie ustanowią na tym obszarze pełnomocnika, wówczas doręczenie można skutecznie w sposób określony dla podatników, których miejsce zamieszkania lub pobytu jest niewiadome.

Wszelkie pisma, wysłane przez podatników pocztą lub składane do instytucji w myśl art. 51 ustawy, uważa się za wniesione w tym dniu, w którym nadano je na pocztę lub złożono we właściwej instytucji.

W razie wątpliwości podatnik powinien udowodnić dzień nadania na pocztę lub złożenia pisma we właściwej instytucji.

C Z Ę Ś Ć VIII.

Podatek majątkowy.

Obowiązek podatkowy (podmiotowy i przedmiotowy)
Ustalenie wartości majątku. Stawki podatkowe. Miejsce opodatkowania.

ROZDZIAŁ I.

Obowiązek podatkowy.

(do art. 117 ustawy).

§ 191. Obowiązek opłacania podatku majątkowego ciąży na osobach fizycznych i spadkach wakujących (nie objętych).

Obowiązek ten może być albo całkowity, albo częściowy, zależnie od tego, czy osoby obowiązane do opłacania podatku podlegają podatkowi od wartości całego majątku, czy też tylko od wartości części majątku.

Osoby obowiązane do opłacania podatku od wartości całego majątku.

§ 192. Do opłacania podatku majątkowego od wartości całego podatnikowi podlegającego majątku są obowiązane te osoby fizyczne, które w myśl ustępu 1 § 2 nin. rozp. podlegają podatkowi dochodowemu od całego dochodu.

Jeżeli jednak majątek, wyszczególniony w części ostatniej art. 117 ustawy, a znajdujący się poza obszarem Rzeczypospolitej, pociągnięto do podatku tego samego rodzaju w państwie, w którym się znajduje i jeżeli odnośnie obce państwo postępuje według zasad wzajemności co do takich samych przedmiotów majątkowych, znajdujących się na obszarze Rzeczypospolitej, wówczas wartość tego rodzaju przedmiotów majątkowych nie

wlicza się do podstaw opodatkowania pod zastrzeżeniami wskazanymi w drugiej i trzeciej części § 10 nin. rozp.

Osoby obowiązane do opłacania podatku od wartości części majątku.

§ 193. Osoby fizyczne, do których nie mają zastosowania postanowienia § 2 ustęp 1 nin. rozp., podlegają podatkowi majątkowemu bez względu na miejsce zamieszkania lub pobytu tylko od wartości:

- 1) nieruchomości, położonych w Polsce, wierzytelności zahipotekowanych na nieruchomościach w Polsce, majątków przywiązanych do obszaru Polski fideikomisem lub innymi przepisami prawnymi;
- 2) kapitału zakładowego i obrotowego, służącego na obszarze Polski do prowadzenia gospodarstwa rolnego lub leśnego, przedsiębiorstwa przemysłowego lub handlowego, górnictwa.

Gospodarstwo rolne lub leśne oraz przedsiębiorstwo przemysłowe lub handlowe i górnictwo uważa się za prowadzone na obszarze Rzeczypospolitej, o ile grunta, budynki, zakłady i kopalnie, służące do ich wykonywania, znajdują się na obszarze Państwa Polskiego. Prowadzenie gospodarstwa lub przedsiębiorstwa nie jest uzależnione od prawa własności do gruntów, względnie budynków.

Czynności zarobkowe, nie wymagające utrzymywania w Polsce zakładów przemysłowych, względnie handlowych, nie podpadają pod pojęcie przedsiębiorstw, wymienionych w ustępie 2 nin. paragrafu.

§ 194. Osoby, wymienione w ustępach 1) i 2) art. 5 ustawy, obowiązane są do opłacania podatku majątkowego tylko od majątków, wyszczególnionych w ustępach 1) i 2) § 193 nin. rozp.

Spadki wakujące (nie objęte)

(do art. 117 ustawy).

§ 195. Obowiązek opłacania podatku przez spadki wakujące (nie objęte) oraz rozciągłość tegoż obowiązku określają postanowienia § 5 nin. rozp., które mają analogiczne zastosowanie przy podatku majątkowym.

Podmiotowe zwolnienie od podatku.

(do art. 118 ustawy).

§ 196. Od podatku majątkowego wolne są:

- 1) osoby, których łączna wartość majątku, przyjętego do podstaw opodatkowania, nie przenosi 20.000 mk. bez względu na wysokość dochodu, osiągniętego przez te osoby;
- 2) osoby, których łączna wartość majątku, przyjętego do podstaw opodatkowania, nie przenosi 50.000 mk. w wypadkach, gdy dochód roczny, osiągnięty przez te osoby, nie przekracza minimum egzystencji, oznaczonego w art. 2 ustawy i bliżej określonego w § 9 nin. rozp.

Przedmiot opodatkowania.

(do art. 119 ustawy).

§ 197. Podatkowi majątkowemu podlega majątek nieruchomy i ruchomy po potrąceniu długów i ciężarów, które wartość majątku zmniejszają.

W szczególności za podlegający podatkowi majątek uważa się:

- 1) nieruchomości łącznie z wszystkimi przynależnościami;
- 2) kapitał zakładowy i obrotowy, służący do prowadzenia gospodarstwa rolnego lub leśnego, przedsiębiorstwa przemysłowego lub handlowego, górnictwa;
- 3) wszelkiego rodzaju samoistne prawa i uprawnienia (prawo eksploatacji bogactw kopalnianych, prawo użytkowania, prawo autorskie i t. p.);
- 4) majątek w kapitałach oraz prawa do rent lub innych stale powtarzających się użytków i świadczeń, służących uprawnionemu dożywotnio lub na czas życia innej osoby, na czas nieokreślony lub przynajmniej na lat dziesięć z umowy tytułem wzajemnego świadczenia za wartości majątkowe, na mocy rozporządzenia ostatniej woli, darowizny lub fundacji rodzinnej;
- 5) przedmioty ruchome, służące do osobistego użytku osoby, obowiązanej do opłacania podatku i jej rodziny, jeżeli ogólna wartość tego rodzaju przedmiotów przekracza 300.000 mk.

Do takich przedmiotów majątkowych należą: meble, odzież, sprzęt domowy, kosztowności, ozdoby, książki, konie wierzchowe i wyjazdowe, ekwipaże, zbiory i inne wszelkiego rodzaju przedmioty, które służą do osobistego użytku lub spożycia podatnika i jego rodziny, albo do urządzenia mieszkania, do nauki i innych potrzeb życiowych.

O ile zaś przedmioty tego rodzaju są przynależnością nieruchomości albo częścią składową kapitału zakładowego lub obrotowego, wówczas ich wartość zalicza się zawsze do majątku podlegającego podatkowi.

Okoliczność, czy majątek przynosi podatnikowi dochód, czy też takowego nie przynosi, jest z reguły obojętną i bierze się ją pod uwagę tylko o tyle, o ile wysokość dochodu może mieć wpływ na ustalenie wartości. Wyjątek od tej zasady przewiduje ustawa jedynie w tym wypadku, gdy majątek lub część majątku z powodu zniszczenia przez wojnę nie przynosi żadnego dochodu (art. 122 ustawy).

Doliczenie cudzego majątku.

(do art. 120 ustawy).

§ 198. Do majątku stanowiącego własność podatnika dolicza się majątek lub części majątku innych osób w następujących wypadkach:

- 1) do majątku podatnika dolicza się majątek członków jego rodziny, o ile podatnik rozporządza ich majątkiem jako głowa rodziny;
- 2) do majątku uczestników spółek, wymienionych w art. 22 ustawy, dolicza się majątek tychże spółek w stosunku do wysokości udziału każdego z uczestników w majątku spółki, przyczem udziały, których wysokości ustalić nie można, należy przyjąć w równych częściach.

Majątek, który nie jest przedmiotem opodatkowania.

(do art. 121 ustawy).

§ 199. Za majątek podlegający podatkowi nie uważa się:

- 1) przedmiotów, określonych w ustępie 5 § 197 nin. rozp., których ogólna wartość nie przynosi 300.000 mk., jeżeli takie przedmioty nie są przynależnością nieruchomości, albo częścią składową kapitału zakładowego lub obrotowego;

- 2) wynagrodzeń, służących uprawnionemu z tytułu umowy najmu pracy lub stosunku służbowego, albo wpływów z ubezpieczenia na wypadek choroby, od wypadku lub niezdolności do pracy.

Przedmiotowe zwolnienie od podatku.

(do art. 122 ustawy).

§ 200. Od podatku wolne są majątki lub części majątku, które:

- 1) służą wyłącznie do celów ogólnej użyteczności, naukowych, oświatowych, kulturalnych, wyznaniowych i dobroczynnych;
- 2) z powodu zniszczenia przez wojnę żadnego nie przynoszą dochodu.

ROZDZIAŁ II.

Ustalenie wartości majątku.

(do art. art. 124—129 ustawy).

§ 201. Przy ustalaniu wartości majątku czyni ustawa różnicę między majątkami, dla których są sporządzane regularne zamknięcia rocznych rachunków na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg handlowych lub gospodarczych, a majątkami, dla których takich zamknięć się nie sporządza.

W pierwszym wypadku należy wartość majątku obliczyć i oszacować na podstawie ksiązkowo wykazanego czystego majątku, według stanu z końcem roku bilansowego (gospodarczego), poprzedzającego bezpośrednio okres wymiarowy, względnie rok podatkowy.

Ocena prawidłowego prowadzenia ksiąg należy do kompetencji Komisji szacunkowej.

W drugim zaś wypadku ustala się wartość przedmiotów majątkowych według stanu na dzień 1 stycznia roku, rozpoczynającego okres wymiarowy (rok podatkowy), na podstawie ich przeciętnej wartości obrotowej w myśl wskazań, zawartych w ustępach 1—5 art. 126 ustawy.

§ 202. Stosując wskazówki, zawarte w ustępach 1, 2 i 4 art. 126 ustawy, przy oszacowaniu wartości przedmiotów majątkowych, należy mieć na uwadze termin odpłatnego nabycia tych przedmiotów.

Gdy przedmioty te nabyto odpłatnie po 31 grudnia 1916 r., wówczas za podstawę ich oszacowania przyjmuje się ostatnią cenę nabycia, o ile na tę cenę nie wpłynęły wyjątkowe stosunki (pokrewieństwo, powinowactwo między kupującym, a sprzedającym, przymusowa sprzedaż i t. p.) i o ile stosunki w dniu 1 stycznia roku, rozpoczynającego okres wymiarowy, wogóle nie uległy zmianie (np. znaczna zwyżka).

Natomiast, gdy przedmioty tego rodzaju zostały nabyte odpłatnie do 31 grudnia 1916 r. lub później, lecz pod tytułem darmym (§ 204 nin. rozp.), należy wartość ich oszacować na zasadach, wyłuszczonych pod 1, 2 i 4 art. 126 ustawy. Oszacowana w ten sposób wartość nie może jednak przekraczać dwudziestopięciokrotnego czystego dochodu rocznego z przecięcia trzech ostatnich lat przed okresem wymiarowym.

§ 203. Jeżeli przeciętny dochód czysty (część trzecia § 202 nin. rozp.) nie da się obliczyć, należy go ustalić przez porównanie z czystym dochodem z innych podobnych przedmiotów majątkowych.

Może to nastąpić w szczególności:

- 1) gdy, wskutek stosunków wojennych, płynący z przedmiotów majątkowych dochód nie może być obecnie ustalony (przymusowy zarząd, rekwizycja);

- 2) gdy, wskutek bezpośrednich działań lub wydarzeń wojennych, osiągnięcie dochodu było w części lub w całości czasowo wykluczone (rowy strzeleckie, linja lub strefa bojowa);
- 3) gdy pobieranie dochodu z przedmiotu majątkowego ulegało ustawowym ograniczeniom.

Obliczenie dochodu przez porównanie może być zaniechane, jeżeli akta urzędowe zawierają dane potrzebne do obliczenia dochodu lub też podatnik dostarczy takich danych, a Komisja uzna je za dostateczne.

Przedmioty, które z powodu swej właściwości lub swego przeznaczenia w regule nie przynoszą dochodu, lub przynoszą tylko dochód bardzo nieznaczny (place budowlane, parki, zbiory i t. p.), nie podpadają pod ograniczenie przedostatniej części art. 126 ustawy.

§ 204. Zasady, odnoszące się do przedmiotów majątkowych, nabytych odpłatnie do 31 grudnia 1916 roku (część trzecia § 202 nin. rozp.), należy stosować również do przedmiotów majątkowych, które nabyto pod tytułem darmym, bez względu na termin ich nabycia, jednakże również tylko pod warunkiem, że ostatnie odpłatne nabycie tychże przedmiotów nastąpiło przed 31 grudnia 1916 r.

Za tytuł darmy uważa się spadki oraz darowizny. Zamiana nie jest tytułem darmym.

§ 205. Zasadami podanymi pod 1), 2) i 4) art. 126 ustawy należy kierować się przy oszacowaniu przedmiotów majątkowych, dających bezpośrednio lub pośrednio dochód.

Za dochód bezpośredni uważa się wpływy (stałe lub zmienne) w pieniądzu lub naturze, służące do rozporządzania uprawnionej osoby; za dochód zaś pośredni uważa się użytki, nie posiadające postaci rzeczy zmysłowych, które zwalniają korzystającą z nich osobę od wydatków na zaspokojenie danej potrzeby (wartość użytkowa mieszkania we własnym domu i t. p.).

Oszacowanie poszczególnych przedmiotów majątkowych.

Nieruchomość wiejska.

§ 206. Grunta rolne wiejskie, nabyte odpłatnie przed 31 grudnia 1916 r. lub później, lecz pod tytułem darmym, a posiadające wartość użytkową, należy szacować na podstawie przepisów, zawartych w części trzeciej § 202 nin. rozp.

Celem ułatwienia prac wymiarowych mogą Komisje szacunkowe przed przystąpieniem do wymiaru podatku ustalić ogólne normy jakości gruntu i stosownie do tych norm podzielić cały obszar okręgu szacunkowego na odpowiednią ilość klas, zależnie od stopnia wydatności gruntów, np. według następujących zasadniczych typów: bardzo dobre, dobre, średnie i liche.

Przy określeniu wydatności należy uwzględnić wszelkie warunki i okoliczności, wpływające dodatnio lub ujemnie na stopień wydatności gruntów, jako to konfigurację, położenie, bliskość ważnych punktów zbytu, dogodną komunikację, drogi, nieużytki i t. p.

Z typów tych wchodzi w rachubę tylko takie, które się znajdują w danym okręgu szacunkowym.

Dla oszacowania każdego poszczególnego majątku należy wszystkie wchodzące w jego skład grunta zaliczyć do tej klasy wydatności, której odpowiada przeważna ilość gruntów w tym majątku.

Dla każdej klasy wydatności należy ustalić wartość szacunkową (obrotową), przyjmując odpowiednią wartość jednego morga gruntów danej klasy.

Zaliczenie poszczególnych majątków do odpowiedniej klasy wydatności nie wyklucza oczywiście wyższego oszacowania majątku, zwłaszcza w wypadkach, gdy wartość majątku obliczona w myśl zasad, wyluszczonych w przedostatniej części art. 126 ustawy, byłaby wyższą od wartości ustalonej według klas.

Przyjęcie wyższej wartości będzie uzasadnione również w wypadku, gdy chodzi o grunta pod ogrodami i sadami, których wartość winna być niewątpliwie zawsze znacznie wyższą.

Natomiast grunta, przeznaczone pod uprawę rolną, które przejściowo nie przynoszą żadnego dochodu (odłogi nie służące nawet za pastwiska), należy zaklasować w porównaniu z podobnymi gruntami, przynoszącymi dochód w tej samej lub sąsiedniej miejscowości.

Przyjęcie niższego oszacowania majątku od wartości ustalonej według klas wydatności może nastąpić w wypadkach wyjątkowych, np. przy majątkach, które według przeświadczenia Komisji znajdują się w trudnych warunkach gospodarczych. W każdym razie gospodarstwa, znajdujące się w normalnych lub nawet korzystniejszych warunkach gospodarczych, należy szacować wedle wartości odpowiadającej stosunkom rzeczywistym.

§ 207. Do wartości gruntów, ustalonej w sposób wskazany w § 206 nin. rozp. należy doliczyć wartość budynków mieszkalnych i gospodarczych (§ 208 nin. rozp.) oraz wartość inwentarza żywego (§ 209 nin. rozp.), tudzież wartość inwentarza martwego (§ 210 nin. rozp.).

Ustalenie wartości budynków.

§ 208. W sposób analogiczny do postanowień § 206 nin. rozp. można ustalić normy szacunkowe dla wartości budynków, posługując się szacunkami, ustalonymi przez instytucje ubezpieczeniowe, o ile szacunek pochodzi z roku 1920. Natomiast szacunki dokonane wcześniej można przyjąć w odpowiedniej wielokrotności, np. szacunki dokonane do końca roku 1916 w dziesięciokrotnej wysokości sumy ubezpieczeniowej, dokonane zaś w latach 1917, 1918 i 1919 np.—w pięciokrotnej wysokości tejże sumy.

Budynki nieubezpieczone porównuje się z takimi samymi budynkami ubezpieczonymi w tej samej lub sąsiedniej miejscowości, ustalając ich wartość w sposób wyżej podany.

Ustalenie wartości inwentarza żywego.

§ 209. Wartość inwentarza żywego stanowi przeciętna wartość obrotowa w dniu 1 stycznia roku, rozpoczynającego okres wymiarowy, względnie rok podatkowy.

Celem uproszczenia i przyspieszenia praw może Komisja szacunkowa również ustalić przeciętną wartość obrotową poszczególnych gatunków inwentarza żywego (konie, krowy, woły, owce, kozy, świnie i t. p.) dla całego okręgu wymiarowego.

Ustalenie wartości inwentarza martwego.

§ 210. Wartość inwentarza martwego należy ustalić w sposób analogiczny do ustalenia wartości inwentarza żywego, przyjmując przeciętną wartość obrotową dla poszczególnych rodzajów tego inwentarza (wozy, pługi, brony, siewniki, młockarnie i t. p.).

Ustalenie wartości gospodarstwa rybnego.

§ 211. Wartość jednego morga gospodarstwa rybnego można określić według następującej tabeli:

Klasyfikacja	Kategoria	RODZAJ GLEBY POD WODAMI	Stosunek procentowy wartości jednego morga gospodarstwa rybnego do ustalonej wartości jednego morga gruntów rolnych
s z t u c z n e	I	czarnoziem i gliny ciężkie	300 ⁰ / ₀
	II	gliny lekkie i dobre torfy	200 ⁰ / ₀
	III	piaski i liche torfy	150 ⁰ / ₀
	IV	piaski jałowe, żwiry i torfy gorzkie	100 ⁰ / ₀
Dziki na jeziorach i rzekach	V	jeziora dobre, w których znajdują się ryby łososiowe, sielawa i sieja	25 ⁰ / ₀
	VI	rzeki	15 ⁰ / ₀
	VII	jeziora, w których znajdują się inne ryby, niż pod V wymienione	10 ⁰ / ₀

Przykład:

Jeżeli w majątku o przestrzeni 500 morgów gruntów rolnych dobrej wydajności, dla którego ustalono wartość np. po 30.000 mk. za jeden morg, znajduje się sztuczne gospodarstwo rybne I kategorii o przestrzeni 40 morgów, wówczas wartość szacunkowa jednego morga gospodarstwa rybnego w stosunku do wartości jednego morga gospodarstwa rolnego oblicza się w następujący sposób:

500 morgów gosp. roln. po 30.000 mk. = 15.000.000 mk.
z 40 „ „ rybnego 300⁰/₀ od 30.000 mk. = $90.000 \times 40 = 3.600.000$ mk.

Wyjaśnienia, zawarte w czterech ostatnich częściach § 206 nin. rozp., należy analogicznie stosować do gospodarstw rybnych, szacowanych na podstawie powyższej tabeli.

Ustalenie wartości gospodarstwa leśnego.

§ 212. Analogicznie do postanowień §§ 206—211 nin. rozp. może Komisja szacunkowa postąpić również przy ustalaniu wartości lasów, kierując się w tym względzie wskazówkami, zawartymi w §§ 213, 214 i 215 nin. rozp.

§ 213. Za podstawę przy określaniu wartości lasów, obciążonych pożyczką instytucji kredytu długoterminowego, może służyć szacunek tych instytucji powiększony odpowiednim mnożnikiem, zależnie od czasu dokonania szacunku, np. dla szacunku dokonanego w roku 1920 — nie niżej tego szacunku, dla szacunku dokonanego do roku 1918 włącznie w wysokości np. dziesięciokrotnej, dla szacunku zaś dokonanego w roku 1919 w wysokości np. dwukrotnej szacunku.

§ 214. Szacunek wartości lasów, które nie są obciążone pożyczką instytucji kredytu długoterminowego, w których jednak prowadzi się prawi-

dłowe gospodarstwo leśne, można skutecznie za pomocą oszacowania drzewostanów na podstawie skapitalizowanego czystego dochodu rocznego z cięć (poręb) corocznych, obliczonego w myśl postanowień ustawy o podatku dochodowym.

Wartość drzewostanów otrzymuje się, mnożąc wysokość czystego dochodu poręb rocznych:

- a) przez 25, przy lasach wysokopiennych z koleją 80-cio letnią,
- b) przez 20, przy lasach wysokopiennych z koleją krótszą od lat 80,
- c) przez 15, przy lasach niskopiennych.

§ 215. Przy określaniu wartości lasów, nieobjętych planem prawidłowego gospodarstwa leśnego, można porównać je z lasami o prawidłowym gospodarstwie leśnym, lub oszacować oddzielnie wartość gruntów pod lasem i dodać do niej wartość znajdujących się na tych gruntach drzewostanów.

Wartość jednego morga gruntów leśnych w stosunku do jednego morga gruntów rolnych tego samego majątku (gospodarstwa), a w braku tych ostatnich, w stosunku do sąsiednich gruntów rolnych, znajdujących się w podobnych warunkach wynosić może np.:

- 1) dla jednego morga gruntów leśnych pod dębem i cennymi liściastymi (jesion, jawor, klon, wiąz) $\frac{1}{2}$ wartości jednego morga gruntów rolnych, ustalonej w myśl § 206 nin. rozp.;
- 2) dla jednego morga gruntów leśnych pod sosną i innymi szpilkowymi $\frac{1}{3}$ wartości jednego morga gruntów rolnych, ustalonej w myśl § 206 nin. rozp.;
- 3) dla jednego morga gruntów leśnych pod innymi liściastymi (brzoza, osika, olsza, grab; buk) $\frac{1}{4}$ wartości jednego morga gruntów rolnych, ustalonej w myśl § 206 nin. rozp.

Celem określenia wartości drzewostanów w różnych klasach wieku i przy różnych gatunkach drzewa mnoży się wartość gruntu leśnego przez odpowiednie współczynniki, np. wedle następujących tabel:

a) przy drzewostanach wysokopiennych.

Klasa	W I E K	G A T U N E K D R Z E W A		
		dąb i cenne liściaste	sosna i szpilkowe	inne liściaste
I	od 1 do 20 lat	1,3	1	0,8
II	ponad 20 — 40 "	5	4	3,3
III	" 40 — 60 "	13	10	8
IV	" 60 — 80 "	26	19	15
V	" 80 — 100 "	38	29	24
VI	" 100 "	45	34	28

b) przy drzewostanach odroślowych (niskopiennych).

Klasa	W I E K	G A T U N E K D R Z E W A	
		D a b	O l s z a
I	od 1 do 20 lat	4	2
II	ponad 20 — 40 "	9	5
III	" 40 — 60 "	13	8
IV	" 60 "	17	10

Przykład:

Majątek, którego gruntu rolne w myśl § 206 nin. rozp. zaliczono do klasy I, ustalając wartość jednego morga np. na 40.000 mk., posiada 20 morgów lasu dębowego wysokopiennego w wieku ponad 20 do 40 lat.

Wartość jednego morga gruntu leśnego w tym wypadku wynosi $\frac{1}{2}$ wartości gruntu rolnego, t. j. 40.000 : 2 = 20 000 mk.

Wartość drzewostanu według tabelki

pod a) wynosi 20.000 $\times$ 5 = 100.000 mk.

Wartość przeto jednego morga lasu 120.000 mk.

czyli ogólna wartość 20 morgów lasu wynosi. 120.000 $\times$ 20 = 2.400.000 mk.

Jeżeli w gospodarstwie leśnym znajdują się drzewostany różnego rodzaju i wieku, należy obliczyć odrębnie wartości dla każdego wieku, rodzaju drzewa oraz gruntów pod nimi.

Przykład:

Majątek, którego gruntu rolne w myśl § 206 nin. rozp. zaliczono do II klasy, ustalając wartość jednego morga, np. 30.000 mk., posiada 20 morgów lasu dębowego w wieku 30 lat i 10 morgów lasu szpilkowego w wieku 60 lat.

Wartość jednego morga gruntu leśnego

w tym wypadku wynosi $\frac{1}{2}$ wartości gruntu rol-

nego, t. j.

30.000 : 2 = 15.000 mk.

wartość jednego morga drzewostanu.

15.000 $\times$ 5 = 75.000 mk

Razem 90.000 mk.

t. j. wartość 20 morgów 90.000 $\times$ 20 = 1.800.000 mk.

$\frac{1}{3}$ wartości gruntu rolnego, t. j. 30 000 : 3 = 10.000 mk.

wartość 1 morga drzewostanu 10.000 $\times$ 10 = 100 000 mk.

Razem. 110.000 mk.

t. j. wartość 10 morgów 110.000 $\times$ 10 = 1.100.000 mk.

Ogólna wartość całego lasu = 2.900.000 mk.

§ 216. Komisja szacunkowa w każdym poszczególnym wypadku rozważa, czy ustalone przez nią normy w myśl wskazówek, podanych w §§ 206—215 nin. rozp., odpowiadają rzeczywistej wartości i o ile okaże się, że normy te są za niskie, zadaniem Komisji będzie ustalić przeciętną wartość obrotową, posługując się w tej mierze danymi:

- 1) cenami, ujawnionymi w transakcjach z ostatnich czasów (art. 126 punkt 1 ustawy);
- 2) wynikami szacunku towarzystw długoterminowego kredytu lub ubezpieczeniowych, albo danymi katastru gruntowego, względnie majątkowego, zmodyfikowanymi odpowiednim mnożnikiem, w myśl wskazówek, zawartych w §§ 208 i 213 nin. rozp.;
- 3) wreszcie, w razie braku lub niedostateczności tych danych, oceną rzeczoznawców.

Ustalenie przeciętnej wartości obrotowej winno w regule następować w powyższej kolejności.

Ogólną podstawą ustalenia wartości przedmiotów majątku w myśl art. 124 ustawy jest wartość obrotowa. Natomiast ograniczenie jej, zawarte w przedostatniej części art. 126 ustawy, stosuje się:

- 1) gdy akta wymiarowe podatku dochodowego zawierają określenie czystego dochodu z ostatnich trzech lat;

- 2) lub gdy podatnik złoży w terminie zeznanie i poda w niem czysty dochód z danego przedmiotu majątkowego za ostatnie trzy lata.

Regułą przeto powinno być ustalenie przez Komisję szacunkową przeciętnej wartości obrotowej przedmiotu majątkowego, rzeczą zaś podatnika będzie zwrócić uwagę Komisji szacunkowej na potrzebę obniżenia tej wartości, jeżeliby wartość obrotowa w pewnym poszczególnym wypadku miała być wyższą od 25-krotnego rocznego dochodu czystego za ostatnie trzy lata.

Ustalenie wartości przemysłów i przedsiębiorstw związanych z gospodarstwem rolnem.

§ 217. Uboczne przemysły (wydobywanie kamienia, torfu, gliny, piasku i t. p.) oraz przedsiębiorstwa związane z gospodarstwem rolnem (gorzelnie, młyny, tartaki, krochmalnie i t. p.) podlegają odrębnemu oszacowaniu według następujących zasad:

- 1) wartość pokładów ziemnych, jak kamienia, torfu, gliny, piasku i t. p. przyjmuje się na podstawie indywidualnego oszacowania, w razie zaś potrzeby na podstawie opinii rzeczoznawców;
- 2) wartość przedsiębiorstw, jak gorzelń, młynów, tartaków, krochmalń i t. p. należy przyjąć według zasad, służących za podstawę do oszacowania przedsiębiorstw samoistnych (§§ 221—226 nin. rozp.).

Nieruchomość miejska.

§ 218. Przy ustalaniu wartości budynków i gruntów w miastach należy — z uwagi na istniejące prawne ograniczenia w osiągnięciu normalnego dochodu, będącego podstawą do obliczenia skapitalizowanej wartości w myśl przedostatniej części art. 126 ustawy, a w szczególności w okresie obowiązywania ustawy o ochronie lokatorów — w regule postępować według następujących zasad:

- 1) wartość budynków i gruntów miejskich, nabytych odpłatnie po dniu 31 grudnia 1916, szacuje się przede wszystkim według ostatniej ceny ich nabycia, o ile na tę cenę nie wpłynęły wyjątkowe stosunki i o ile te stosunki w dniu 1 stycznia roku podatkowego, względnie okresu wymiarowego wogóle nie uległy zmianie;
- 2) wartość budynków i gruntów miejskich, dających bezpośrednio lub pośrednio dochód, a nabytych do 31 grudnia 1916 r., oraz wartość tego rodzaju majątków, nabytych pod tytułem darmym bez względu na termin nabycia (§ 204 nin. rozp.), można ustalić na podstawie szacunku, dokonanego w roku 1920 przez instytucję ubezpieczeniową, względnie przez instytucję kredytu długoterminowego, o ile ten ostatni szacunek jest wyższy od szacunku ubezpieczeniowego. Jeżeli zaś szacunek dokonano przed rokiem 1920, sumę ubezpieczeniową powiększa się odpowiednim mnożnikiem, np. do r. 1916 włącznie w pięciokrotnej, w latach zaś 1917, 1918 i 1919 w trzykrotnej wysokości.

Do szacunku ubezpieczeniowego należy doliczyć wartość zabudowanej powierzchni gruntu i fundamentów pod budynkami. Wartość gruntów ustala się według wartości obrotowej niezabudowanych placów, wartość zaś fundamentów na podstawie ustalonego przez Komisję przeciętnego procentowego dodatku do wartości budynku, zależnie od jakości materiałów użytych na fundamenta.

Gdyby tego rodzaju przedmioty majątku nie były oszacowane przez wspomniane towarzystwa, należy te przedmioty porównać z innymi podobnymi majątkami, dla których szacunku dokonano w tej samej lub sąsiedniej miejscowości.

§ 219. Wartość niezabudowanych placów miejskich, chociażby służących przejściowo do innych celów, należy zawsze ustalać według ich przeciętnej wartości obrotowej, ustalonej na zasadach, podanych w ustępach 1), 2) i 4) art. 126 ustawy.

§ 220. Grunta miejskie i podmiejskie, przeznaczone pod uprawę rolną, ogrody i sady w miastach, należy zawsze szacować według ich przeciętnej wartości obrotowej.

Przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe.

A. Prowadzące prawidłowe księgi handlowe.

§ 221. Wartość majątku przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych, sporządzających regularne zamknięcia rocznych rachunków na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg handlowych, należy obliczyć i oszacować w myśl części drugiej § 201 nin. rozp.

Jeżeli jednak takie przedsiębiorstwo posiada majątek nieruchomy lub ruchomy, nie będący przedmiotem handlu, w postaci budynków, placów, gruntów, maszyn, narzędzi, produktów, patentów, przywilejów i t. p., z wyjątkiem papierów procentowych, można wartość książkową wymienionych przedmiotów majątkowych, przewalutować według odpowiedniego współczynnika, mnożąc np.:

- 1) wartość przedmiotów nabytych przed dniem 1 stycznia 1916 r. przez pięć;
- 2) wartość przedmiotów nabytych w czasie od 1 stycznia 1916 r. do 31 grudnia 1918 r. przez trzy;
- 3) wartość przedmiotów nabytych w roku 1919 przez dwa.

§ 222. Przeszacowanie wartości książkowej wyrobów, towarów i wszelkich wogóle przedmiotów handlu oraz przedmiotów i materiałów produkcji nie może mieć miejsca, o ile wartość książkową tych przedmiotów majątkowych wykazano według cen nabycia lub kosztów produkcji.

B. Nieprowadzące prawidłowych ksiąg handlowych.

§ 223. Wartość takich przedsiębiorstw, które nie sporządzają regularnych zamknięć rocznych rachunków lub których księgi handlowe nie będą uznane za prawidłowe, należy oszacować według wartości poszczególnych części składowych majątku tych przedsiębiorstw w myśl przepisów, zawartych w odnośnych paragrafach nin. rozp.

§ 224. Za podstawę oszacowania wartości wyrobów towarów i wszelkich wogóle przedmiotów handlu oraz przedmiotów własnej produkcji winna służyć przeciętna cena produkcji lub nabycia tych przedmiotów, obliczona według przeciętnych cen rynkowych w dniu 1 stycznia roku, rozpoczynającego okres wymiarowy, względnie rok podatkowy, po potrąceniu z tych cen zwykłego zysku kupieckiego stosownie do charakteru i rodzaju przedsiębiorstwa.

§ 225. Za podstawę oszacowania maszyn, narzędzi i urządzeń przyjmuje się ich wartość sprzedażną, jaką przedstawiają w dniu 1 stycznia roku, rozpoczynającego okres wymiarowy (rok podatkowy), z uwzględnieniem stanu, w jakim się znajdują te przedmioty majątkowe. Stan ten w razie potrzeby należy ustalić przez rzeczoznawców.

§ 226. Przy oszacowaniu wartości praw związanych z wykonywaniem przedsiębiorstwa przemysłowego lub handlowego oraz górnictwa należy stosować przepisy § 228 nin. rozp.

Prawa i uprawnienia.

§ 227. Wartość praw, które są przynależnością nieruchomości, należy szacować łącznie z wartością nieruchomości na rzecz której prawa te ustanowiono.

Do tego rodzaju praw należą: prawo wypasu lub paszy na obcym gruncie, prawo polowania na obcym gruncie, serwituty leśne, prawo rybactwa lub splawianie drzewa na obcych wodach, odszkodowania za ograniczenie prawa własności i t. p.

§ 228. Wartości praw, związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa handlowego, przemysłowego lub górnictwa, nie należy również szacować osobno, lecz uwzględnić ją przy oszacowaniu wartości kapitału zakładowego i obrotowego odpowiedniego przedsiębiorstwa lub górnictwa.

Do tego rodzaju praw należą: prawo nakładu uzyskane przez właściciela księgarni, koncesja aptekarska i t. p.

§ 229. O ile prawa, wymienione w §§ 227 i 228 nin. rozp., nie są przynależnością nieruchomości lub nie są związane z wykonaniem przedsiębiorstwa, wówczas wartość takich praw należy odrębnie oszacować w sposób następujący:

- 1) wartość praw użytkowania, rent i innych podobnych praw, które mają za przedmiot świadczenia, względnie użytki trwałe lub powtarzające się periodycznie, ustala się według zasad, zawartych w postanowieniach art. 127 ustawy. Wyjątek zachodzi jedynie w wypadku oszacowania majątku fideikomisowego lub innego tego rodzaju majątku; w tym wypadku bowiem posiadaczowi takiego rodzaju majątku nie dolicza się wartości prawa użytkowania, lecz traktuje się go narówni z właścicielem majątku;
- 2) wartość innych samoistnych praw, np. prawo poszukiwania i wydobywania produktów kopalnianych, prawo autorskie, prawo patentu i t. p. ustala się według wartości sprzedażnej.

Przy ustalaniu wartości należy kierować się ceną sprzedażną, którą za dane prawo możnaby uzyskać według faktycznie istniejących stosunków w wolnym obrocie handlowym.

W braku dostatecznych danych do ustalenia wartości sprzedażnej można przy oszacowaniu uwzględnić roczny dochód oraz prawdopodobny czas trwania tegoż dochodu i postąpić w myśl postanowień ustępów 4 i 5 art. 127 ustawy.

Majątek w kapitałach.

§ 230. Majątek w kapitałach należy obliczyć i ustalić według następujących zasad:

- 1) gotówkę w walucie polskiej według wartości nominalnej;
- 2) złoto i srebro oraz obce pieniądze według wartości sprzedażnej;
- 3) akcje, udziały, zapisy długów, listy zastawne, obligacje i inne papiery wartościowe, o ile mają w Polsce urzędowy kurs giełdowy, według przeciętnego kursu lub też według wartości sprzedażnej, ustalonej przez Ministra Skarbu po wysłuchaniu opinii Komitetów giełdowych;
- 4) wszystkie wierzytelności, nie mające za przedmiot świadczeń powtarzających się, według ich wartości nominalnej, o ile nie zachodzą okoliczności, które uzasadniają przyjęcie wartości sprzedażnej, odmiennej od wartości nominalnej.

§ 231. W rachubę bierze się tylko same wierzytelności, a nie procenty bieżące.

Od wartości odroczonej wierzytelności bezprocentowych należy aż do czasu ich płatności potrącić 5% tytułem odsetków rocznych.

§ 232. O ile według postanowień ustępu 4 § 230 nin. rozp. chodzi o wartość sprzedażną, należy ustalić na podstawie ceny sprzedaży, którą według wszelkiego prawdopodobieństwa można uzyskać przy zrealizowaniu roszczenia lub sprzedaży przedmiotu majątkowego.

§ 233. Jeżeli kurs notuje się na kilku giełdach, wówczas miarodajnym jest kurs notowany na giełdzie, najbliższej miejsca zamieszkania podatnika.

Do oznaczenia kursu giełdowego miarodajnym jest przeciętny kurs giełdowy z roku, poprzedzającego bezpośrednio okres wymiarowy, względnie rok podatkowy.

§ 234. Płatne już wierzytelności z tytułu ubezpieczenia wszelkiego rodzaju bierze się w rachubę wtedy, gdy przedmiotem ubezpieczenia jest kapitał, a nie powtarzające się świadczenia, z wyjątkiem jednak wolnych od podatku wpływów z ubezpieczenia, wymienionych w ustępie 2 art. 121 ustawy.

§ 235. Do podstaw opodatkowania przyjmuje się niepłatne jeszcze wierzytelności z tytułu wszelkiego rodzaju ubezpieczeń życia, kapitału lub renty, niezależnie od sposobu, w jaki ubezpieczenia dokonano.

Do ubezpieczeń życiowych należą w szczególności nie tylko zwykłe ubezpieczenia na wypadek śmierci, lecz także ubezpieczenia na przeżycie lub dożycie oraz inne kombinacje ubezpieczeń.

§ 236. Wierzytelności z tego rodzaju ubezpieczeń, których w myśl ustępu 2 art. 121 ustawy nie zalicza się do majątku, nie bierze się w rachubę także przed terminem ich płatności.

§ 237. Wierzytelność z tytułu ubezpieczeń zalicza się do majątku tego podatnika, któremu według warunków umowy o ubezpieczenie przysługuje prawo rozporządzenia polisą.

Nie stanowi przeto żadnej różnicy, czy ubezpieczenia dokonano na życie odbierającego ubezpieczenie, czy też na życie innej osoby, oraz czy ubezpieczenie zawarto na korzyść osoby odbierającej ubezpieczenie, czy też nie.

§ 238. W wypadkach przewidzianych § 235 nin. rozp. przyjmuje się do podstaw opodatkowania:

- 1) $\frac{2}{3}$ sumy wpłaconych premii lub wpłaconego kapitału od początku ubezpieczenia, z potrąceniem jednak wypłaconych lub doliczonych ubezpieczonemu dywidend;
- 2) albo cenę wykupu, t. j. pełną kwotę, za którą zakład ubezpieczenia wykupiłby, lub już wykupił polisę.

Za cenę wykupu uważa się tę cenę, którą instytucja ubezpieczająca przyznała w każdym poszczególnym wypadku.

§ 239. Postanowienia §§ 235 do 238 nin. rozp. odnoszą się jedynie do takich niepłatnych jeszcze roszczeń z tytułu ubezpieczeń, dla których termin lub wydarzenie, od którego zaistnienia zależy wypłata kapitału lub renty, jeszcze nie nastąpiły.

Powtarzające się użytki i świadczenia.

(do art. 127 ustawy).

§ 240. Celem obliczenia skapitalizowanej wartości praw użytkowania, rent i innych powtarzających się użytków i świadczeń należy wartość pie-

nieżną jednorocznego użytku lub świadczenia przyjąć według zasad, wyłuszczonych w ustępach 1—5 art. 127 ustawy.

Ruchomości służące do osobistego użytku.

§ 241. Meble, odzież, sprzęty i inne ruchomości, służące do osobistego użytku, o ile podlegają opodatkowaniu w myśl art. 121 ustawy, należy oszacować według następujących zasad:

- 1) wartość wszelkich ruchomości, służących do osobistego użytku, zarówno niezbędnych, jak i luksusowych, przyjmuje się według ich wartości obrotowej, jaką przedstawiają dnia 1 stycznia roku, rozpoczynającego okres wymiarowy, względnie rok podatkowy;
- 2) wartość ruchomych zabytków sztuki i kultury ustala się na podstawie opinii kompetentnych organów Ministerstwa Kultury i Sztuki, o ile te zabytki nie są przedmiotem handlu lub spekulacji.

Potrącenia.

(do art. 123 i 131 ustawy).

§ 242. Od ogólnej wartości majątku, ustalonej w sposób wskazany w §§ 201—241 nin. rozp., potrąca się:

- 1) rzeczowe i osobiste długi podatnika z podanymi niżej zastrzeżeniami;
- 2) skapitalizowaną wartość powinności, rent oraz innych powtarzających się i mających wartość pieniężną użytków i świadczeń na rzecz innych osób, o ile te powinności w postaci roszczeń uważa się za podlegający podatkowi majątek uprawnionego według postanowień części drugiej art. 119 ustawy.

Oprócz długów i ciężarów podatnika potrąca się również długi i ciężary tych członków rodziny, których majątek dolicza się do majątku głowy rodziny, oraz skapitalizowaną wartość powinności, rent i t. p., ciążyących na majątku lub częściach majątku doliczonego do majątku podatnika.

Zobowiązania pod 1 i 2 wyszczególnione nadają się do potrącenia tylko w tych wypadkach, gdy zobowiązania te pozostają w związku gospodarczym z majątkiem, podlegającym opodatkowaniu.

Długów, które zaciągnięto na pokrycie bieżących kosztów utrzymania gospodarstwa domowego, nie uwzględnia się, podobnie jak przy ustalaniu wartości majątku nie bierze się w rachubę gotówki, pochodzącej z bieżących dochodów.

Długów, które już potrącono przy ustaleniu wartości kapitału zakładowego i obrotowego, nie należy powtórnie potrącać z wartości ogólnego majątku.

Jeżeli opodatkowanie ogranicza się jedynie do majątków wyszczególnionych pod a i b ustęp 2 art. 117 ustawy, wówczas tylko takie długi i ciężary nadają się do potrącenia, które obciążają podlegające podatkowi majątki.

O ile zaś do podstaw opodatkowania nie przyjmuje się majątku położonego poza obszarem Rzeczypospolitej, wówczas nie należy również potrącać takich długów i ciężarów, które obciążają majątki wyłączone od opodatkowania.

Jeżeli długi lub ciężary obciążają zarówno podlegające podatkowi, jak i wyłączone od opodatkowania majątki, wówczas należy ogólną sumę tych długów lub ciężarów rozdzielić w stosunku wartości majątku, podlegającego podatkowi do wartości majątku wyłączonego od opodatkowania i potrącić tylko część przypadającą na majątek podlegający opodatkowaniu.

Przy obliczeniu długów i ciężarów należy postępować w myśl art. 131 ustawy, stosując analogicznie postanowienia ustępu 4 § 230 oraz §§ 231, 232 i 240 nin. rozp.

ROZDZIAŁ III.

Stawki podatkowe.

(do art. 132 ustawy).

§ 243. Podatek przypadający od ogólnej sumy wartości majątku podlegającego opodatkowaniu wymierza się według skali podanej w art. 132 ustawy, stosując analogicznie przepisy, zawarte w dwóch ostatnich częściach § 44 nin. rozp.

Zniżki stawek podatkowych.

(do art. 133 ustawy).

§ 244. Osobom, których majątek nie przekracza 80.000 mk. i które zostały opodatkowane podatkiem dochodowym według trzech najniższych stopni lub wcale nie podlegają podatkowi dochodowemu, należy wymierzyć najniższą stawkę podatku majątkowego.

Podatnikom, którym przyznano ulgi przy wymiarze podatku dochodowego w myśl art. 28 ustawy, można również przy wymiarze podatku majątkowego zmniejszyć przypadający podatek najwyżej o 3 stopnie, o ile ich majątek podlegający podatkowi nie przekracza 100.000 mk.

Zmniejszenie to uzależnia się przeto od dwóch warunków, a mianowicie, że:

- 1) wartość podlegającego podatkowi majątku nie wynosi więcej jak 100.000 mk;
- 2) przy wymiarze podatku dochodowego została przyznana zniżka podatku w myśl art. 28 ustawy; o ile więc przy wymiarze podatku dochodowego takiej zniżki nie przyznano, wówczas nie należy jej przyznawać również i przy wymiarze podatku majątkowego.

Jeżeli warunki przyznania zniżki zachodzą, należy w każdym poszczególnym przypadku zbadać, czy nadzwyczajne okoliczności, przewidziane w art. 28 ustawy, uzasadniają oprócz zniesienia podatku dochodowego także zniesienie podatku majątkowego.

Zniesienie jednak podatku więcej jak o trzy stopnie nie jest dopuszczalne.

ROZDZIAŁ IV.

Miejsce opodatkowania.

(do art. 134 ustawy).

§ 245. Zasady, obowiązujące przy określaniu miejsca opodatkowania dla wymiaru podatku dochodowego, decydują również o miejscu opodatkowania podatkiem majątkowym (§ 49 nin. rozp.).

C Z Ę Ś Ć IX.

Organa wymierzające podatek i nadzór naczelny. Zeznania.

ROZDZIAŁ I.

Organa wymierzające podatek i nadzór naczelny.
(do art. 135 i 136 ustawy).

§ 246. Przepisy o organach, wymierzających podatek i sprawujących naczelny nadzór, zawarte są w §§ 50—81 nin. rozp.

ROZDZIAŁ II.

Zeznania do podatku majątkowego.

(do art. art. 137, 138 i pierwszej części art. 139 ustawy).

§ 247. Wszystkie osoby, podlegające podatkowi majątkowemu w myśl postanowień art. 117 ustawy obowiązane są złożyć zeznanie o swoim majątku na formularzu według przepisanej wzoru.

Terminy, wyznaczone w ustawie dla osób fizycznych i spadków wakujących (nie objętych) do składania zeznań o dochodzie, obowiązują w tej samej rozciągłości przy składaniu zeznań o majątku. Postanowienia przeto § 108 nin. rozp. należy stosować w równej mierze przy podatku majątkowym.

Publiczne obwieszczenia o składaniu zeznań należy sporządzić według przepisanej formularza.

C Z Ę Ś Ć X.

Postępowanie wymiarowe. Nakazy płatnicze. Odwołania.

ROZDZIAŁ I.

Postępowanie wymiarowe.

(do części drugiej art. 139 ustawy).

§ 248. Przepisy o postępowaniu wymiarowem zawarte są w §§ 112—124 nin. rozp.

§ 249. Po ustaleniu wartości majątku w myśl wskazówek, zawartych w §§ 208—242 nin. rozp., Komisja szacunkowa określa stopień majątku oraz wyznacza przypadający podatek według art. 132 ustawy z zastosowaniem w odpowiednich wypadkach postanowień art. 133 ustawy.

Uchwały Komisji, dotyczące podstaw opodatkowania, wpisuje się do odnośnych rubryk arkusza wymiarowego oraz rejestru majątkowego, który należy sporządzić na formularzu według przepisanej wzoru.

Rejestr majątkowy podpisują przewodniczący i przynajmniej dwaj członkowie Komisji.

ROZDZIAŁ II.

Nakazy płatnicze.

(do art. 140 ustawy).

§ 250. Na podstawie dokładnie wypełnionego arkusza wymiarowego zarządza przewodniczący Komisji sporządzenie nakazów płatniczych na for-

mularzach według przepisanej wzoru (§ 133 nin. rozp.), oraz wypełnienie rejestru bierczego na formularzu według przepisanej wzoru.

Terminy rozesłania nakazów płatniczych podatku dochodowego należy stosować w równej mierze do rozesłania nakazów płatniczych podatku majątkowego (§ 133 nin. rozp.).

Przeglądanie aktów i udzielanie odpisów.

§ 251. Przepisy o przeglądaniu aktów i udzielaniu odpisów zawarte są w § 134 nin. rozp.

ROZDZIAŁ III.

Odwolania.

(do art. 141 ustawy).

§ 252. Przepisy o odwołaniach zawarte są w §§ 135—139 nin. rozp.

§ 253. Odwołania przeciw wymiarowi podatku majątkowego mogą być wnoszone łącznie z odwołaniami przeciw wymiarowi podatku dochodowego w jednym i tem samem podaniu.

Jeżeli odwołanie zostało wniesione zarówno przeciw wymiarowi podatku dochodowego, jak też przeciw wymiarowi podatku majątkowego, wówczas odwołania te można rozstrzygnąć w jednym postępowaniu odwoławczem.

CZĘŚĆ XI.

Początek i koniec obowiązku podatkowego, okres wymiarowy i zmiany w ciągu roku podatkowego.

ROZDZIAŁ I.

Początek obowiązku podatkowego i okres wymiarowy.

(do art. 142 i 143 ustawy).

§ 254. Osoby, obowiązane do opłacania podatku w myśl art. 117 ustawy, podlegają opodatkowaniu od początku tego roku podatkowego, który następuje po zaistnieniu stosunków, uzasadniających obowiązek podatkowy.

Wymiar podatku skutecznia się na okres trzechletni równocześnie z wymiarem podatku dochodowego w ten sposób, że pierwszy wymiar podatku majątkowego na okres wymiarowy 1921/1923 nastąpi równocześnie z wymiarem podatku dochodowego na rok 1921.

O ile zaś obowiązek opłacania podatku majątkowego rozpoczyna się dopiero od roku 1922, wówczas wymiar tego podatku na lata 1922/1923 nastąpi równocześnie z wymiarem podatku dochodowego na rok 1922.

Wreszcie jeżeli obowiązek podatkowy co do podatku majątkowego rozpoczyna się od roku 1923, wówczas podatek ten wymierza się równocześnie z wymiarem podatku dochodowego na r. 1923.

W taki sam sposób należy postąpić przy wymiarach na następne okresy wymiarowe, względnie lata podatkowe.

Sprostowanie stawek podatkowych w ciągu okresu wymiarowego.

(do części pierwszej art. 133 ustawy).

§ 255. Uchwaloną przez Komisję stawkę podatku majątkowego należy w ciągu okresu wymiarowego sprostować w wypadkach, gdy stawka

podatku dochodowego, zmieniona w ciągu tego okresu wskutek odwołania, wymiaru na następne lata, przybytków w myśl części drugiej art. 75 ustawy, przyznania ulg z części drugiej art. 83 ustawy, wreszcie dodatkowych wymiarów w myśl art. 84 ustawy, pociągnie za sobą zmianę podatku majątkowego.

Wypadki, które wywołują sprostowanie podatku majątkowego na drugi, względnie trzeci rok podatkowy danego okresu wymiarowego, zdarzają się n. p.:

- 1) Przy wymiarze podatku majątkowego przyjęto podatnikowi za podstawę wartość majątku podlegającego podatkowi w wysokości nie przekraczającej 80.000 mk. i wymierzono podatek majątkowy według pierwszego stopnia majątku, t. j. najniższą stawkę podatku majątkowego, ponieważ ten podatnik został opodatkowany podatkiem dochodowym według trzech najniższych stopni lub wcale nie podlegał podatkowi dochodowemu. Jeżeli przeto temu samemu podatnikowi w następnych latach danego okresu wymiarowego zostanie wymierzony podatek dochodowy według czwartego lub wyższego stopnia dochodu, wówczas takiemu podatnikowi należy sprostować wymiar podatku majątkowego według tego stopnia majątku, który odpowiada wartości majątku przyjętej za podstawę do wymiaru na dany okres.

Przykład:

Na rok 1921 wymierzono podatek dochodowy według 2 stopnia dochodu dla miejscowości IV klasy w kwocie	91 mk.
Na ten sam rok ustalono wartość majątku w wysokości 72.000	"
Od 72.000 mk. przypada podatek majątkowy w kwocie	75 "
Ze względu jednak na postanowienie części pierwszej art. 133 ustawy należy od majątku w wysokości 72.000 mk. wymierzyć tylko najniższą stawkę podatku t. j. . . .	
	20 "
Na rok 1922 lub 1923 wymierzono temu samemu podatnikowi podatek dochodowy w kwocie	120 "
t. j. według czwartego stopnia dochodu dla IV klasy miejscowości.	

Wobec ustalonej wartości majątku w wysokości 72.000 mk. należy na rok 1922, względnie na rok 1923 wymierzyć podatek według 16 stopnia majątku t. j. w kwocie

75 "

- 2) Przy wymiarze podatku majątkowego przyjęto wartość majątku w wysokości nie przekraczającej 80.000 mk. i wymierzono podatek według stopnia majątku, odpowiadającego wartości majątku podlegającego podatkowi, ponieważ temu samemu podatnikowi wymierzono podatek dochodowy według czwartego lub wyższego stopnia dochodu.

Jeżeli przeto temu samemu podatnikowi na następne lata danego okresu wymiarowego zostanie wymierzony podatek dochodowy według trzech najniższych stopni lub podatnik nie będzie wcale podlegał podatkowi dochodowemu, wówczas takiemu podatnikowi należy wymierzyć najniższą stawkę podatku majątkowego.

Przykład:

Na rok 1921 wymierzono podatnikowi podatek dochodowy według IV stopnia dochodu dla miejscowości III klasy w kwocie

66 "

Na okres wymiarowy 1921/1923 ustalono wartość majątku tego samego podatnika w wysokości	72.000 „
podatek zaś majątkowy przypadający od tego samego majątku wymierzono według 16 stopnia majątku w kwocie	75 „
Na rok 1922 lub 1923 wymierzono temu samemu podatnikowi podatek dochodowy według trzech najniższych stopni lub zupełnie uwolniono go od podatku dochodowego, przeto podatek majątkowy na rok 1922/1923 należy zniżyć z 75 mk. do kwoty	20 „

§ 256. Sprostowanie podatku majątkowego uskutecznia przewodniczący właściwej Komisji szacunkowej z urzędu na podstawie prawomocnego wymiaru podatku dochodowego.

O każdym sprostowaniu podatku majątkowego należy zawiadomić podatnika na formularzu według przepisanej wzoru.

Przeciw temu zawiadomieniu służy podatnikowi prawo odwołania w ciągu 30 dni od dnia doręczenia zawiadomienia.

Odwołania te rozstrzyga ostatecznie właściwa Komisja szacunkowa.

§ 257. Zniżka podatku dochodowego przyznana w myśl art. 28 ustawy z powodu nadzwyczajnych okoliczności istotnie osłabiających siłę podatkową płatników może również pociągnąć za sobą odpowiednią zniżkę podatku majątkowego, lecz tylko przy pierwszym wymiarze podatku majątkowego na dany okres wymiarowy.

Zniżony przy pierwszym wymiarze z mocy części drugiej art. 133 ustawy podatek majątkowy nie może ulegać zmianie w następnych latach okresu wymiarowego, pomimo zmiany jakaby nastąpiła w stawkach podatku dochodowego w tych latach wskutek ulg przyznanych w myśl art. 28 ustawy.

ROZDZIAŁ II.

Zmiany w ciągu roku podatkowego i okresu wymiarowego.

(do art. 144 ustawy).

§ 258. Zmiany, jakie zachodzą w ciągu roku podatkowego w wartości majątku ustalonego przy wymiarze podatku, nie wpływają na zmianę podatku za odnośny rok podatkowy, a przeto należy je wziąć w rachubę dopiero od następnego okresu wymiarowego.

Jedynie zmiany w majątku, powstałe w ciągu okresu wymiarowego, wskutek przyrostów (§ 259 nin. rozp.) lub ubytków (§ 260 nin. rozp.), uwzględnia się począwszy od najbliższego roku podatkowego po nastąpieniu zmiany, według stanu na dzień 1 stycznia odnośnego roku podatkowego.

Przyrosty majątku.

§ 259. Za przyrost majątku należy uważać powiększenie zarówno opodatkowanego, jak i nieopodatkowanego majątku wskutek przyłączenia do niego przedmiotów majątkowych, uzyskanych pod tytułem darmym (spadek, darowizna, posag, wiano, nabycie prawa rozporządzania majątkiem członków rodziny, wygrane loteryjne i losowe i t p.).

Podwyższenie dotychczasowego podatku lub nowe opodatkowanie uskutecznić należy od najbliższego roku po nastąpieniu zmiany w wartości majątku, według stanu na dzień 1 stycznia odnośnego roku podatkowego.

Jeżeli podatnik był już opodatkowany, wówczas należy do wartości majątku, ustalonej przy pierwotnym wymiarze, doliczyć wartość przyłączonego majątku i odpowiednio podwyższyć podatek.

O ile zaś powiększony majątek podlega podatkowi po raz pierwszy, należy postąpić w myśl wskazówek, zawartych w postanowieniach § 263 nin. rozp.

Ubytki majątku.

§ 260. Za ubytki majątku należy uważać zarówno zmniejszenie majątku jak i pozbycie całego majątku, o ile to pozbycie lub zmniejszenie nastąpiło pod tytułem darmym (darowizna, posag, wiano, utrata prawa rozporządzania majątkiem członków rodziny).

Całkowite lub częściowe umorzenie podatku skutecznia się od najbliższego roku po nastąpieniu zmiany w wartości majątku.

§ 261. Zasady, wyłączone w §§ 259 i 260 nin. rozp., dotyczące terminu, od którego uwzględnia się zmiany w ciągu okresu wymiarowego, należy stosować również do podatników nowo przybywających, jakoteż ubywających, t. j. do osób, które wskutek przybycia do Polski wchodzi w obowiązek podatkowy, tudzież do osób, których obowiązek podatkowy gaśnie wskutek wyprowadzenia się z obszaru Państwa. Narówni z wyprowadzeniem się należy traktować śmierć podatnika.

Te same zasady obowiązują odnośnie do majątków lub ich części, które, z powodu zniszczenia przez wojnę żadnego nie przynoszą dochodu, o ile w ciągu okresu wymiarowego okoliczność uzasadniająca ulgę ustanie lub zaistnieje (art. 122 ustawy).

Całkowite lub częściowe umorzenie podatku wskutek nadzwyczajnych wydarzeń.

(do ostatniej części art. 144 ustawy).

§ 262. Całkowite albo częściowe umorzenie podatku może być przyznane wtedy, jeżeli nastąpiło całkowite zniszczenie majątku wskutek wojny, pożaru, powodzi lub innych tego rodzaju nadzwyczajnych wydarzeń, albo jeżeli majątek z powodu przytoczonych wydarzeń uległ zmniejszeniu przynajmniej o $\frac{1}{4}$ część.

Tego rodzaju umorzenie w stosunku do wartości zniszczonego majątku i na czas trwania tego zniszczenia przyznaje właściwa Komisja szacunkowa na prośbę podatnika, którą należy wnieść najpóźniej do końca tego roku podatkowego, w którym to wydarzenie nastąpiło.

Ulgę należy przyznać w następujący sposób:

- 1) z pierwotnie wymierzonego podatku przyjmuje się tyle dwunastych części, ile pełnych miesięcy upłynęło do końca tego miesiąca, w którym zaszło wydarzenie;
- 2) od wartości zaś pozostałego majątku oblicza się podatek, przypadający według skali art. 132, ustawy i przyjmuje się z niego tyle dwunastych części, ile pełnych miesięcy pozostaje do końca roku podatkowego od początku tego miesiąca, który następuje po zaistnieniu wydarzenia uzasadniającego ulgę.

Przykład:

Wartość majątku na okres wymiarowy 1921/1923 ustalono w kwocie	2.000.000 mk.
Przypadający podatek według 121 stopnia	6.000 „
Wskutek nadzwyczajnych wydarzeń, które nastąpiły 14 kwietnia 1921 r., majątek zmniejszył się o	800 000 „
a zatem wartość pozostałego majątku wynosi	1.200.000 „

Przypadający podatek według 81 stopnia	2.640	„
Ponieważ wydarzenie nastąpiło 14/4 1921 r., należy przeto do końca kwietnia 1921 r., przyjąć z pierwotnie wymierzonego podatku	$\frac{6000 \times 4}{12} = 2.000$	„
z podatku zaś przypadającego od 1.200.000 mk. należy przyjąć za czas od 1/5 do 31/12 1921 roku $\frac{2640 \times 8}{12}$	1.760	„
przeto podatek za rok 1921 wyniesie	3.760	„
czyli za ten rok umarza się różnicę $(6000 - 3760) = 2240$ mk.		

Postępowanie wymiarowe przy zmianach w ciągu okresu wymiarowego.

§ 263. Osoby, których obowiązek podatkowy rozpoczyna się od drugiego lub trzeciego roku podatkowego danego okresu wymiarowego, winny złożyć pierwsze zeznanie właściwej Komisji szacunkowej w terminie, wskazanym w art. 50 ustawy po upływie tego roku kalendarzowego lub gospodarczego, w którym nastąpiły wypadki uzasadniające obowiązek podatkowy.

W tym samym terminie są również obowiązane do złożenia nowego zeznania osoby, których majątek uzasadniający obowiązek podatkowy powiększył się po 1 stycznia pierwszych dwóch lat okresu wymiarowego.

Wszelkie czynności, dotyczące badania zeznań, przedstawienia wątpliwości, szacowania majątku i wyznaczenia stopy podatkowej i t. d. uskutecznia się równocześnie z wymiarem podatku dochodowego za odpowiadający rok podatkowy.

Przeciw tym wymiarom mogą być wnoszone odwołania w myśl art. 68 ustawy.

Postępowanie przy umorzeniu podatku w ciągu okresu wymiarowego.

§ 264. Osoby, których stan majątku uległ zmniejszeniu (§§ 260 i 261 nin. rozp.) po 1 stycznia roku podatkowego, mogą w terminie wyznaczonym w art. 50 ustawy składać nowe zeznania o majątku.

W powyżej wyznaczonym terminie osoby, które pozbyły się całego majątku (§ 260 nin. rozp.) mogą wnieść prośby o zupełne umorzenie podatku. Prośby te sprawdza przewodniczący Komisji szacunkowej i zarządza umorzenie podatku.

Celem zniesienia podatku postępuje się w ten sposób, że od wartości majątku, ustalonej przy pierwotnym wymiarze, odlicza się tę wartość, o którą majątek został zmniejszony i odpowiednio wymierza się podatek.

Zmiany należy wpisać do arkusza wymiarowego i zawiadomić o tem proszącego na formularzu według przepisanej wzoru.

Zgaśnięcie obowiązku podatkowego.

(do art. 146 ustawy).

§ 265. W wypadkach śmierci lub wyprowadzenia się z obszaru Rzeczypospolitej obowiązek podatkowy gaśnie z końcem tego roku podatkowego, w którym te wydarzenia zaszły. Umorzenie przeto podatku należy uskutecznić od następnego roku po śmierci lub wyprowadzeniu się.

Prawo umorzenia podatku służy przewodniczącemu Komisji.

C Z Ę Ś Ć XII.

Terminy płatności. Odsetki za zwłokę i egzekucja. Postanowienia karne. Doręczenia.

ROZDZIAŁ I.

Terminy płatności.

(do art. 148 ustawy).

§ 266. Postanowienia, zawarte w ustępach 1) i 2) § 156 nin. rozp., stosują się do terminów płatności podatku majątkowego.

ROZDZIAŁ II.

Odsetki za zwłokę i egzekucja.

(do art. 149 ustawy).

§ 267. Przepisy o odsetkach za zwłokę i egzekucji zawarte są w § 163 nin. rozp.

ROZDZIAŁ III.

Postanowienia karne.

(do art. art. 150—153).

§ 268. Przepisy o postanowieniach karnych zawarte są §§ 164, 166 167, 169, 171, 172 (część druga), 173—189 nin. rozp.

ROZDZIAŁ IV.

Doręczenia.

(do art. 155 ustawy).

§ 269. Przepisy o doręczeniach zawarte są w § 190 nin. rozp.

PRZEPISY PRZEJŚCIOWE.**A. Podatek dochodowy.**

Terminy mocy obowiązującej ustawy.

(do art. art. 156, 157 i 161 ustawy).

§ 270. Postanowienia o państwowym podatku dochodowym mają zastosowanie do osób fizycznych i spadków wakujących (nieobjętych) od następujących terminów:

1) na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej od 1 stycznia 1920 r.

2) " " " " austro-węgr. " 1 " 1921 r.

3) " " " " pruskiej od czasu, który oznaczy

Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem tej dzielnicy; równocześnie utracą moc obowiązującą przepisy ustawy pruskiej z dnia 19 czerwca 1906 r.

o podatku dochodowym wraz z późniejszymi uzupełnieniami, oraz z ustawy stempowej dla Rzeszy Niemieckiej §§ 72, 73, 74, 75 poz. tar. 9.

Wymiary podatku dochodowego za rok 1920 na obszarze b. dzielnicy austr.-węg. mają być uskutecznione według dotychczas obowiązującej w tej dzielnicy ustawy o bezpośrednich podatkach osobistych, jednakże z zastosowaniem postanowień ustępu 2 art. 156 ustawy.

Terminy zastosowania postanowień o państwowym podatku dochodowym do osób prawnych oznaczy Minister Skarbu odrębnym rozporządzeniem, dla b. dzielnicy pruskiej w porozumieniu z Ministrem tej dzielnicy.

B. Podatek majątkowy.

Terminy mocy obowiązującej ustawy.

(do art. 163 i 164 ustawy).

§ 271. Postanowienia o podatku majątkowym obowiązują:

- 1) na obszarze ziem polskich b. dzielnicy austriacko-węgierskiej i rosyjskiej od 1 stycznia 1921 r.;
- 2) na obszarze b. dzielnicy pruskiej z wejściem w życie przepisów o państwowym podatku dochodowym; równocześnie ustanie działanie ustawy pruskiej o podatku uzupełniającym z dnia 14 lipca 1893 r. wraz z późniejszymi, odnoszącymi się do niej uzupełnieniami i zmianami.

Przepisy ogólne. Postanowienia amnestyjne.

(do art. 165 ustawy).

§ 272. Wymiary podatków, należnych za czas, poprzedzający wprowadzenie w życie ustawy o państwowym podatku dochodowym i podatku majątkowym, należy uskutecznić także po terminie wejścia w życie tejże ustawy, według zasad dotychczasowych ustaw.

Co do części drugiej i trzeciej art. 165 ustawy, dotyczących przepisów amnestyjnych, wyjaśnia się jak następuje:

Postępowanie karne należy uważać za rozpoczęte, względnie wszczęte już z chwilą podjęcia przez władzę skarbową pierwszych czynności celem stwierdzenia przekroczenia, a zatem i takie postępowanie karne, o którym już uwiadomiono płatnika, jako obwinionego o dane przekroczenie karno-skarbowe.

Umarza się przeto rozpoczęte (wszczęte), względnie wdrożone postępowanie (dochodzenie) karne, a znosi się nieprawomocne orzeczenia karne, jeżeli winny w ciągu trzech miesięcy po ogłoszeniu ustawy o państwowym podatku dochodowym i podatku majątkowym, t. j. do 26 listopada 1920 r. sprostował lub uzupełnił zeznanie, które poprzednio złożył, albo złożył w tym samym terminie nowe zeznanie, wymagane według dotychczasowych przepisów, o ile chodzi o postępowanie karne rozpoczęte, względnie wdrożone przed wejściem w życie art. 165 ustawy, względnie o orzeczenia karne, które przed tym terminem z powodu odwołania nie urosły jeszcze w moc prawa. Terminem tym jest dzień 11 września 1920 r., od którego to dnia ma moc obowiązującą art. 165 powołanej ustawy, jako od dnia 15 po dniu ogłoszenia ustawy.

Ten sam dzień jest również miarodajny dla stosowania postanowienia ustępu 3) art. 165 ustawy, to znaczy, że po dniu 10 września 1920 r. odnośnie do przekroczeń przed tym dniem popełnionych, postępowanie karne nie może być ani rozpoczęte lub wdrożone, ani też prawomocne wymiary

podatkowe za czas pod koniec roku 1920 nie mogą być zmienione, względnie związane z temi przekroczeniami dodatkowe wymiary, nie mogą być uskutecznione.

§ 273. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia; równocześnie traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 8 listopada 1920 r. (Dz. U. R. P. № 115, poz. 765) z wyjątkiem terminów, wyznaczonych w temże rozporządzeniu dla czynności wstępnych do wymiaru na lata podatkowe 1920 i 1921 oraz dla potrącenia podatku dochodowego przez służbodawcę w 1921 r., które pozostają nadal w mocy.

Minister Skarbu:
w z. *Rybarski*

Tłoczono w Drukarni Państwowej
z polecenia Ministra Sprawiedliwości.

14023 P

Konto czekowe Pocz. Kasy Oszczędności 30130. Cena 104 mk.

Reklamacje, dotyczące się nieotrzymania poszczególnych numerów Dziennika Ustaw, winny być kierowane do miejscowych urzędów pocztowych niezwłocznie po otrzymaniu następnego kolejnego numeru.